

VÝZKUMNÝ
ÚSTAV
BEZPEČNOSTI
PRÁCE

БПОЗ для іноземців

Текстова част от специализираното съдържание за уеб приложение в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, предназначена за чуждестранни служители

Тематичні розділи 1-7

Проект Союзу промисловості і транспорту Чеської Республіки «Підвищення рівня обізнаності роботодавців та працівників-іноземців щодо запобігання ризикам та забезпечення БПОЗ іноземних робітників у Чеській Республіці»

План заходів у сфері запобігання ризикам завдання шкоди здоров'ю працівників внаслідок виробничої травми або професійного захворювання, що фінансуються за рахунок внеску згідно п. «б» § 320а Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс», із змінами і доповненнями, внесеними у 2024 році.

Розробили:

Інж. Яна Ранглова

Інж. Петр Мрквічка

Мгр. Йозеф Сенчік

Мгр. Вероніка Меркова, дипломований спеціаліст, MBA (графіка)

Петра Ружічкова (графіка)

Жовтень 2024 року

Зміст

ВСТУП	3
1 Тематичний розділ 1 – ВИРОБНИЧІ ТРАВМИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ (2013-2023)	7
1.1 Абсолютні показники – загальна кількість виробничих травм серед іноземців у 2013-2023 роках (Аркуш 1)	7
1.2 Відносні показники – рівень виникнення (частота) виробничих травм серед іноземців (Аркуш 2).....	8
1.3 Частка іноземців у загальній кількості нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками в Чеській Республіці (Аркуш 3)	8
1.4 Громадянство іноземців, які постраждали від виробничих травм (Аркуш 4).....	8
1.5 Детальний аналіз нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками серед іноземців (Аркуш 5)	9
1.6 Процес травмування та наслідки окремих нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками з іноземними громадянами в Чеській Республіці у 2013-2023 роках	12
2 Тематичний розділ 2 – ВВЕДЕННЯ У БПОЗ.....	17
2.1 Права та обов'язки працівника	17
2.2 Обов'язки роботодавця	22
2.3 Навчання з БПОЗ.....	28
2.4 Самозайняті особи без найманих працівників та БПОЗ.....	32
2.5 Заборона вживання алкоголю та куріння на робочому місці	34
2.6 Медичні огляди працівників	37
2.7 Знаки безпеки, кольори та сигнали	42
3 Тематичний розділ 3 – ПРАЦЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, ПРАЦЯ ВАГІТНИХ І ГОДУЮЧИХ ЖІНОК, ПРАЦЮЮЧИХ МАТЕРІВ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ДЕВ'ЯТОГО МІСЯЦЯ ПІСЛЯ ПОЛОГІВ.....	51
3.1 Неповнолітні працівники	51
3.2 Вагітні та годуючі жінки, працюючі матері до закінчення дев'ятого місяця після пологів	54
4 Тематичний розділ 4 – ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИРОБНИЧІ ТРАВМИ, ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ВНАСЛІДОК ВИРОБНИЧИХ ТРАВМ ...	56
4.1 Виробничі травми та професійні захворювання.....	56
4.2 Відшкодування шкоди, завданої виробничими травмами та професійними захворюваннями.....	62
5 Тематичний розділ 5 – ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ (ЗІЗ)	69
6 Тематичний розділ 6 – ПЕРША ДОПОМОГА НА РОБОЧОМУ МІСЦІ.....	76
7 Тематичний розділ 7 – БПОЗ на будівельному майданчику	89

7.2	РОБОТИ НА ВИСОТІ ТА НАД ВІЛЬНОЮ ГЛИБИНОЮ	90
7.3	РОБОТИ НА ДРАБИНАХ (ПЕРЕНОСНИХ)	97
7.4	ДЕМОНТАЖНІ РОБОТИ.....	100
7.5	СКЛАДУВАННЯ	103
7.6	РОБОТА У ВИЇМКАХ	106
8	ОКРЕМІ ФАКТОРИ РИЗИКУ УМОВ ПРАЦІ.....	110
8.1	Шум	110
8.2	Вібрація	111
8.3	Тепловий стрес	112
8.4	Пил.....	112
8.5	Азбест	113
8.6	Ручне переміщення вантажів	113
9	PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY	115
9.1	Registrace domény	115
9.2	Hlavní menu	115
9.3	Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu	115
9.4	Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince.....	117
Zdroje informací:		120
Seznam zkratk:		121
Seznam příloh:.....		122

ВСТУП¹

У кожній культурі існують свої норми і звичаї щодо безпеки, що можуть відрізнятися від тих, які є стандартними у Чеській Республіці. Одним з важливих аспектів є сприйняття ризику. У деяких країнах ризик може сприйматися як невід’ємна частина роботи і способу життя, що може призвести до тенденції недотримання правил безпеки.

Істотні культурні відмінності існують також у субординації та сприйнятті авторитетів. У деяких культурах може бути прийнято беззастережно підкорятися керівникам, не ставлячи під сумнів їхні рішення, що може бути корисним для швидкого впровадження заходів безпеки, але також може призвести до того, що робітники не повідомлятимуть про потенційні ризики або недоліки у сфері БПОЗ.

Ще один фактор – це комунікація та навчання. Мовні бар’єри та різні стилі спілкування можуть впливати на те, як робітники розуміють і потім застосовують інструкції з техніки безпеки. Важливо забезпечити, щоб навчання та інформація з БПОЗ були доступні мовою, яку розуміють робітники, і щоб вони були адаптовані до їхньої практики. Ефективна комунікація може включати не лише усні інструкції, але й візуальні та аудіовізуальні матеріали.

Наступний документ містить професійний контент для підготовки веб-застосунку у сфері безпеки праці та охорони здоров’я для працівників-іноземців у передбачених тематичних напрямках із акцентом на чіткість і зрозумілість викладеної інформації. Мета полягає в тому, щоб підвищити загальну обізнаність та освіченість іноземців у питаннях БПОЗ в Чеській Республіці та надати іноземцям можливість отримати основну і загальну інформацію у цій формі, можливо, навіть заздалегідь, ще до прибуття в Чеську Республіку на етапі оформлення дозволу на проживання та перед початком роботи для конкретного роботодавця в Чеській Республіці.

Текст ділиться на окремі тематичні розділи і в основному підготовлений у формі FAQ (часті запитання). FAQ (або інші текстові блоки) пронумеровані. Рекомендуємо перекладачу зберігати цю нумерацію у мовних версіях: без нумерації неможливо буде орієнтуватися в перекладеному тексті та відносити його на веб-сайті до правильних

¹ Вступ служить для орієнтації замовника в наступному тексті та додатках, з нашої точки зору **його не потрібно перекладати.**

категорій. Зокрема, це стосується української та болгарської мов, які не пишуться латиницею.

1. Тематичний розділ 1 – Виробничі травми іноземних громадян

Тематичний розділ 1 містить детальний аналіз виробничого травматизму іноземців у Чеській Республіці за період 2013-2023 років, особливу увагу приділено нещасним випадкам на виробництві зі смертельними наслідками, для яких детально проаналізовано окремі показники (стать і вік постраждалого, сектор, джерело, причина, професія постраждалого, місце отримання травми, тип нещасного випадку). Також до цього блоку включено опис процесу травмування у 25 відібраних нещасних випадках із смертельними наслідками серед іноземців, що сталися за цей період. Невід’ємною частиною тематичного блоку 1 є прикріплений файл у форматі XLSX з вихідними даними у вигляді таблиць і графіків.

2. Тематичний розділ 2 – Введення у БПОЗ

Тематичний розділ 2 є найбільшим за обсягом, тому він розділений на 7 підкатегорій: «Права та обов’язки працівника», «Обов’язки роботодавця», «Навчання з БПОЗ», «Самозайняті особи», «Заборона вживання алкоголю та куріння на робочому місці», «Медичні огляди працівників», «Знаки безпеки, кольори та сигнали». Деякі з підкатегорій мають посилання на відео з персонажем Напо² – йдеться про серію анімаційних фільмів, створених спільно невеликою групою європейських організацій, щоб представити важливі теми безпеки праці та охорони здоров’я в незабутній та легкій формі. У відео не використовується мова, тому не потрібно долати жодного мовного бар’єру. Однак необхідно вказувати посилання та логотипи авторського консорціуму; деталі завжди вказуються для кожного окремого посилання на відео. Додатком у форматі PNG до підкатегорії 2.7 («Знаки і сигнали безпеки») є серія ілюстрацій сигналів, що подаються за допомогою рук, створених для цього проекту Союзом промисловості і транспорту Чеської Республіки.

3. Тематичний розділ 3 – Праця неповнолітніх/ праця вагітних та годуючих жінок, жінок до дев’ятого місяця після пологів

Тематичний розділ 3 містить дві підкатегорії з базовим оглядом умов праці та захисту неповнолітніх працівників, а також вагітних, годуючих жінок, жінок до дев’ятого місяця після пологів.

² Це стосується й інших тематичних розділів.

4. Тематичний розділ 4 – Повідомлення про виробничі травми, підтвердження професійних захворювань, відшкодування шкоди внаслідок виробничих травм

Тематичний розділ 4 охоплює основну інформацію про термінологію виробничих травм і професійних захворювань, порядок дій у разі виробничої травми, обов'язки працівників та роботодавців у зв'язку з настанням виробничої травми, порядок підтвердження професійних захворювань та інформацію про умови, за яких виникає право на відшкодування шкоди у зв'язку з виробничою травмою та професійним захворюванням.

5. Тематичний розділ 5 – Засоби індивідуального захисту

Тематичний розділ 5 містить основну термінологію щодо засобів індивідуального захисту, інформацію про те, в яких випадках вони надаються роботодавцем, питання, пов'язані з оплатою ЗІЗ, обов'язки працівника щодо ЗІЗ тощо. Додатком до тематичного розділу 5 є ілюстративні фотографії окремих ЗІЗ для захисту окремих частин тіла у форматі JPG або PNG.

6. Тематичний розділ 6 – Перша допомога на робочому місці

Тематичний розділ 6 містить інформацію щодо основ першої допомоги на робочому місці та порядку надання першої допомоги в наступних ситуаціях: зупинка дихання і втрата свідомості (серцево-легенева реанімація, серцево-легенева реанімація з використанням АЗД), сильна кровотеча, втрата свідомості, опіки, переломи, дорожньо-транспортна пригода, удавлення стороннім предметом. Тексти супроводжуються посиланнями на відео, що демонструють порядок надання першої допомоги в таких ситуаціях. Для проекту Союзом промисловості і транспорту Чеської Республіки були створені субтитри до відео наступними мовами: англійська, українська, польська, румунська, болгарська. Субтитри є частиною файлу у форматі XLSX.

7. Тематичний розділ 7 – БПОЗ на будівельному майданчику

У рамках тематичного розділу 7 підготовлено основну інформацію для забезпечення безпеки при виконанні окремих видів робіт у галузі будівництва, котра з точки зору травматизму відноситься до особливо небезпечних. Йдеться про роботи на висоті та над вільною глибиною, роботи на переносних драбинах, демонтажні роботи, складування матеріалів та земляні роботи. Союзом промисловості і транспорту Чеської Республіки для проекту була створена серія ілюстрацій для підкатегорій: роботи на висоті; драбини; демонтажні роботи; складування. Ілюстрації – у форматі PNG з прозорим фоном та у векторному форматі EPS. Для підкатегорії земляних робіт ми пропонуємо додавати

ілюстрації з уже завершеного проекту³, але при цьому необхідно скрізь вказувати присвяту проекту, як зазначено нижче.

Окрім основних тематичних розділів, він містить наступний текст глави:

- 8. Окремі фактори ризику в умовах праці** – Союзом промисловості і транспорту Чеської Республіки для проекту була створена серія інформаційних плакатів у форматі PDF, присвячених цим окремим факторам ризику.
- 9. Матеріал для постачальника послуг з розробки веб-сайту** – Це пропозиція Науково-дослідного інституту безпеки праці, що містить можливі доменні імена для майбутнього веб-сайту, можливе графічне представлення матеріалів сайту, структуру та впорядкування категорій майбутнього сайту. Отримане рішення та графічний дизайн необхідно узгодити та вибрати за домовленістю з обраним постачальником послуг з розробки веб-сайту.

Останнім не згаданим вище додатком, підготовленим для проекту Союзом промисловості і транспорту Чеської Республіки, є Тренувальний тест з БПОЗ у форматі DOCX, що містить загальну частину БПОЗ (10 питань) та частину, що стосується БПОЗ на будівельному майданчику (10 питань). Після перекладу можна створити електронні версії відповідними мовами, напр., у застосунку Google Forms.

Див **Seznam příloh**:

³ Це [Проект № TIRSMPSV701 «Інноваційні рішення для групи потреб у сфері оптимізації правил, регламентів та заходів з БПОЗ, включаючи заходи з розповсюдження»](#), що фінансується за підтримки Технологічного агентства Чеської Республіки в рамках проекту BETA.

1 Тематичний розділ 1 – ВИРОБНИЧІ ТРАВМИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ (2013-2023)

Сортування за категоріями на сайті: [bozp-cizinci.cz/Pracovni úrazy cizinců v ČR](http://bozp-cizinci.cz/Pracovni_úrazy_cizinců_v_ČR)

Таблична та графічна частина – вміст файлу XLS. Виробничий травматизм іноземців.⁴

Методологія наведена на аркуші 1 вищевказаного файлу XLS.

Текстова (описова) частина до табличної та графічної частини:

1.1 Абсолютні показники – загальна кількість виробничих травм серед іноземців у 2013-2023 роках (Аркуш 1)

Загальна кількість виробничих травм серед іноземців у 2013-2023 роках зросла майже в 2,5 рази (табл. 1.1, діагр. 1.1). Це збільшення пов'язане з постійно зростаючим числом іноземців у Чеській Республіці (див. розд. 1.2). Тимчасове зниження загальної кількості виробничих травм було зафіксовано у 2020 та 2021 роках, що, ймовірно, пов'язано зі зниженням ділової активності під час пандемії COVID-19. У наступному 2022 році загальна кількість виробничих травм серед іноземців, навпаки, різко зросла.

Розглядаючи більш детально розвиток окремих видів виробничих травм, ми бачимо, що кількість нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками (табл. 1.1., діагр. 1.2.) з 2017 року по теперішній час коливається між 14 та 17 нещасними випадками на виробництві зі смертельними наслідками на рік, за винятком 2018 року (31 нещасний випадок на виробництві зі смертельними наслідками), коли було зафіксовано коливання, однак цього року сталася масштабна аварія на шахті, в якій за один день загинули 12 шахтарів з польським громадянством.

Між 2013 і 2023 роками відбувалося в середньому 67,7 тяжких виробничих травм серед іноземців на рік (табл. 1.1, діагр. 1.3). Найменше таких травм було зафіксовано у 2021 році, найбільше, навпаки, у 2014 році. Динаміка кількості інших виробничих травм (табл. 1.1, діагр. 1.4) повторює криву розвитку загальної кількості виробничих травм серед іноземців.

⁴ Файл Excel містить як вихідні дані у вигляді таблиць, так і графічне зображення у вигляді графіків різних типів. На веб-сайті ми рекомендуємо відображати лише діаграми з супровідним текстом, а не вихідні таблиці. Графічний дизайн веб-сайту слід узгоджувати з постачальником послуг з розробки веб-сайту.

1.2 Відносні показники – рівень виникнення (частота) виробничих травм серед іноземців (Аркуш 2)

Відносний показник рівню виникнення (частоти) виробничих травм вказує на кількість виробничих травм на 100 000 зайнятих іноземців (громадяни з інших країн ЄС + громадяни з третіх країн за межами ЄС), зареєстрованих центрами зайнятості, зареєстровані фізичні особи-підприємці не враховуються. Дані доступні, починаючи з 2015 року. Крива рівня виникнення (частоти) усіх виробничих травм (табл. 2.1, діагр. 2.1) та виробничих травм інших (табл. 2.1, діагр. 2.3) на 100 000 зайнятих іноземців була відносно стабільною протягом 2015-2023 років з невеликим падінням у 2020 та 2021 роках під час пандемії COVID-19. З цього випливає, що хоча абсолютна кількість виробничих травм серед іноземців неухильно зростає, співвідношення інцидентів з кількістю зайнятих іноземців суттєво не змінилося. Рівень виникнення (частота) нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками на 100 000 зайнятих іноземців з 2019 року коливається від 2,0 до 2,5. У 2018 році частота стрибкоподібно зросла до 5,45, причиною стала вже згадана аварія на шахті (табл. 2.1, діагр. 2.2).

1.3 Частка іноземців у загальній кількості нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками в Чеській Республіці (Аркуш 3)

У 2023 році на іноземців припадало понад 23% від загальної кількості нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками у Чеській Республіці (табл. 3.1, діагр. 3.1). Ця частка неухильно зростає з 2017 року, з різким збільшенням у 2018 році через вищезгадану масштабну аварію на шахті з великою кількістю загиблих. У 2020 році, навпаки, відбулося зниження.

1.4 Громадянство іноземців, які постраждали від виробничих травм (Аркуш 4)

У період 2013-2023 років найбільша кількість виробничих травм з втратою працездатності на понад 3 календарні дні (крім смертельних) припадала на громадян України та Словаччини (понад 28%). На третьому місці – громадяни Польщі (понад 15%), далі – громадяни Болгарії та Румунії (табл. 4.1, діагр. 4.1).

Щодо нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками в даний період часу фігурують ті самі громадянства, однак значною є перевага громадян України, на яких

припадає 35% усіх нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками серед іноземців (табл. 4.2, діагр. 4.2).

Відносний показник рівня виникнення (частоти) виробничих травм вказує на кількість виробничих травм на 100 000 зайнятих іноземців даного громадянства, зареєстрованих центрами зайнятості, зареєстровані фізичні особи-підприємці не враховуються (табл. 4.3, діагр. 4.3). Рівень виникнення (частота) нещасних випадків на виробництві з втратою працездатності понад 3 календарні дні (за винятком нещасних випадків зі смертельними наслідками) є найвищим серед громадян Польщі, на другому місці – громадяни України (табл. 4.4, діагр. 4.4). Рівень виникнення (частота) нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками у період 2015-2023 років для окремих громадянств коливається, у 2023 році він був найвищим для громадян України (табл. 4.5, табл. 4.5).

1.5 Детальний аналіз нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками серед іноземців (Аркуш 5)

1.5.1. Стать та вік робітника, який постраждав від виробничої травми – Табл. 5.1, табл. 5.2, діагр. 5.2

Робітники, які зазнали нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками, є переважно чоловіками (у звітний період менше 2% нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками приходились на жінок). Домінуючою віковою категорією є 46-55 років, за нею йде 36-45 років, на обидві разом припадає понад 50% усіх нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками серед іноземців. Молоді працівники віком до 25 років стають учасниками менше ніж 10% нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками.

1.5.2. Основний вид діяльності (код виду економічної діяльності CZ-NACE), в якому стався нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком – Табл. 5.3, табл. 5.4, діагр. 5.3, діагр. 5.4

Найпоширенішою галуззю за CZ-NACE, в якій протягом досліджуваного періоду з іноземцем стався нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком, була F – Будівництво (майже 35% нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками). Далі йде галузь В – Гірничодобувна промисловість, С – Переробна промисловість та Н – Транспортування і складування. На ці 4 галузі припадає майже 70% усіх нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками за звітний період.

Інші галузі CZ-NACE представлені меншою мірою. З точки зору більш детального розподілу на підрозділи CZ-NACE, найпоширенішими є підрозділи: 41 – Будівництво будівель, 43 – Спеціалізовані будівельні роботи та 05 – Добування кам'яного та бурого вугілля.

1.5.3. Діяльність, під час якої стався нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком – Табл. 5.5, діагр. 5.5

Найбільший відсотковий показник серед видів діяльності має «Поводження, управління та переробка матеріальних речей, живих рослин і тварин» – загалом 33,5% випадків. Далі йдуть види діяльності «Ходьба» та «Перевезення вантажів».

1.5.4. Джерело нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком – Табл. 5.6, діагр. 5.6

Найчастіше джерелом нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком у звітному періоді були будівлі, споруди, надземні поверхні (всередині та зовні) – у 22,8% випадків. У відсотковому відношенні за джерелом йдуть матеріали, предмети, продукти, компоненти, техніка і транспортні засоби, сміття, пил (18%), наземні транспортні засоби (12%) та фізичні явища і природні стихії (10,8%).

1.5.5. Причина нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком (чому стався нещасний випадок) – Табл. 5.7, діагр. 5.7

У понад 50% випадків причиною нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком вказується неправильна або недостатня оцінка небезпеки. Багаторічна статистика показує, що ця причина найчастіше згадується роботодавцями в актах про нещасний випадок. Майже у 17% випадків причину не було встановлено. Використання небезпечного порядку або методу роботи, включаючи дії без дозволу, всупереч забороні, перебування в небезпечній зоні було названо причиною у 12,6% випадків.

1.5.6. Класифікація професії робітника, який постраждав від нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком, відповідно до класифікації професій CZ-ISCO/KZAM⁵– Табл. 5.8, діагр. 5.8

Майже в 30% випадків професія була класифікована як «Ремісники та кваліфіковані будівельні робітники (крім електриків)». У 14% професія невідома. Далі йдуть професії «Водії та оператори рухомого обладнання» та «Допоміжні робітники у гірничодобувній промисловості, будівництві, виробництві, транспорті та суміжних галузях». У 13,2% випадків обидві професії були зафіксовані однаково.

1.5.7. Місце нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком – Табл. 5.9, діагр. 5.9

У третині випадків місцем нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком була галузь промисловості. Аналогічно, будівельні майданчики, кар'єри та шахти, що розробляються відкритим способом, були місцем нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком майже у 30% випадків. Громадський простір (до якого також належать транспортні засоби та території, постійно відкриті для громадського транспорту) був місцем травм у 15,6% випадків.

Тип нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком – Табл. 5.10, діагр. 5.10
Найчастіше у разі нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком йшлося про падіння з висоти/ на глибину/ на рівнині (27% випадків). Далі йдуть падіння предмета з висоти (перекидання на особу) у 15,6% випадків, дорожньо-транспортна пригода (10,8%) та аварія на шахті (9%).

1.5.8. Модель типового нещасного випадку на виробництві з іноземцем зі смертельним наслідком

На основі оцінки даних за звітний період 2013-2023 років можна скласти модель типового нещасного випадку на виробництві з іноземцем зі смертельним наслідком

- Це чоловіки у віковій категорії 46-55 років, громадяни України.
- Основний вид діяльності (CZ-NACE), в якому стався нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком: секція F – Будівництво, підрозділ 41 – Будівництво будівель.

⁵ Державна інспекція використовує класифікацію CZ-ISCO для статистичної звітності з 2019 року, тоді як у 2012-2018 роках використовувалася оригінальна класифікація KZAM. Класифікації KZAM були переведені в поточну CZ-ISCO.

- Професія постраждалого класифікується (CZ-ISCO) як «Ремісники та кваліфіковані будівельні робітники (крім електриків)».
- Вид діяльності, під час якої стався нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком, – «Поводження, управління та переробка матеріальних речей, живих рослин і тварин».
- Джерелом виробничої травми були «Будівлі, споруди, надземні поверхні (всередині та зовні)».
- Місцем виробничої травми була галузь промисловості.
- Причиною нещасного випадку була неправильна або недостатня оцінка небезпеки.
- Тип нещасного випадку класифікується як падіння особи з висоти/ на глибину/ на рівнині.

1.6 Процес травмування та наслідки окремих нещасних випадків на виробництві зі смертельними наслідками з іноземними громадянами в Чеській Республіці у 2013-2023 роках⁶⁷

1.6.1. Падіння з висоти

Робітник з України (†46) виконував роботи на висоті біля краю падіння. Він не використав ні каску ні призначені йому ЗІЗ (захисна система від падіння). Робітник впав з висоти 5 метрів, при падінні отримав смертельні тілесні ушкодження внаслідок удару головою об металоконструкцію.

1.6.2. Падіння крізь мансардне вікно

Робітник із громадянством України (†18) виконував прибиральні роботи на плоскому металевому даху. З невідомих причин він відстебнувся від страхувального канату і відсунув убік захисну дошку, що захищала простір майбутнього мансардного вікна. Відбулося падіння робітника з висоти 14 метрів у приміщення цеху. Отримані травми голови та тіла були несумісні з життям.

⁶ Рекомендуємо зображення на сайті у форматі «карусель» у вигляді інтерактивного елемента, що дозволяє відображати кілька пунктів (часто використовується в рецензіях) в обмеженому просторі шляхом їх послідовного чергування або прокручування. Цей елемент можна налаштувати на автоматичну зміну пунктів через певний проміжок часу або дозволити користувачам перемикатися між пунктами вручну.

⁷ Джерело інформації: База даних виробничих травм громадської дослідницької установи «Науково-дослідний інститут безпеки праці» накопичує акти про нещасні випадки, надіслані роботодавцями.

1.6.3. Наїзд автонавантажувачем

Робітник з українським громадянством (†58) йшов вулицею по тротуару і раптом вийшов на проїжджу частину, де якраз проїжджав автонавантажувач, який збив його і підхопив вилками. Розлогі множинні тілесні ушкодження були несумісні з життям.

1.6.4. Висока напруга

Водій з Польщі (†34) піднімав кузов напівпричепа, коли зачепився за дрти високовольтної лінії електропередач, під якою стояв транспортний засіб. Водій вийшов з кабіни і торкнувся землі, що призвело до з'єднання з напівприцепом та лінією електропередач, в результаті чого водій транспортного засобу отримав смертельні тілесні ушкодження.

1.6.5. Падіння з конструкції моста

Робітник з України (†48) разом з іншими колегами бетонував верхню частину опори для конструкції моста. Робітників транспортували на вершину опори за допомогою підвісної монтажної люльки, призначеної для перевезення осіб. Після завершення бетонування постраждалий робітник вирішив не чекати на монтажну люльку і самовільно спуститися з вишки-тури, встановленої біля опори. Між риштуванням і робочим майданчиком у верхній частині опори був проміжок близько 80 см. Постраждалий провалився на вільну глибину близько 15 метрів і отримав тілесні ушкодження несумісні з життям. Колеги чули лише його крик під час падіння.

1.6.6. Падіння при виході з ножичного підйомника

Робітник зі Словаччини (†51) та інші робітники мали встановити теплові датчики на сталеву конструкцію стелажу. Для перевезення використовували ножичний підйомник (платформу). При виході з ножичного підйомника постраждалий наступив на крайню сталеву пластину, яка не була несучою. Пластина прогнулася під його ногами, а противага іншої ноги відштовхнула ножичний підйомник, утворивши щілину, у яку постраждалий впав з висоти близько 20 метрів на бетонну підлогу цеху. Тілесні ушкодження були несумісні з життям. Робітник не скористався страхувальним канатом індивідуальної страхувальної системи для запобігання падінню з висоти.

1.6.7. Потрапляння під завал у виїмці без кріплення стін

Працівник з України (†38) виконував ручну розчистку виїмки. Механічним способом було розроблено виїмку розміром 2 x 3 м на глибину приблизно 2,5 м. Потрібно було відремонтувати трубу протипожежного водопостачання. Працівник зайшов у виїмку без

кріплення стінок, згодом відбувся зсув стінки виїмки і працівник потрапив під завал. Потрапляння під завал спричинило тілесні ушкодження несумісні з життям.

1.6.8. Падіння з риштування

Під час демонтажу тимчасової будівельної конструкції (опорні риштування) частина конструкції від'єдналася і зірвала робітника з конструкції з висоти близько 3 метрів. Робітник зі Словаччини (†35) при падінні вдарився головою та зламав кістки черепа зі смертельним наслідком.

1.6.9. Падіння під час прибиральних робіт на даху

Робітник зі Словаччини (†19) виконував опоряджувальні та прибиральні роботи після встановлення теплоізоляції на даху. Під час прибирання він не носив ЗІЗ, таких як запобіжний пояс і канат, і не прикріпився до опори. Потім він перечепився через встановлене мансардне вікно і впав на нижній поверх. Після падіння він не вижив.

1.6.10. Відкидання під вантажівку

Працівник із громадянством України (†59) фрезерував проїжджу частину. Відбулося т.зв. врізання фрези в комунікації і відскок назад, в результаті чого постраждалого відкинуло на ліву смугу, де його на ходу зачепила вантажівка з подальшими тілесними ушкодженнями, що були несумісні з життям.

1.6.11. Небезпечний спуск

Постраждалий працівник з України (†30 років) виконував прибиральні та опоряджувальні роботи. З невідомих причин постраждалий переліз через опалубку стіни на 3-му поверсі і спустився вниз по конструкції опалубки, яка вже не була закріплена (була демонтована та підлягала перенесенню на інше місце бетонування). Щит перекинувся разом з ним, зламавши будівельні поручні, і постраждалий впав на бетонну підлогу на рівні 2-го поверху, щит опалубки впав на нього зверху. Інші робітники зняли щит за допомогою баштового крану і почали надавати першу допомогу, але, на жаль, навіть після виклику рятувальників реанімація не увінчалася успіхом, і робітник від отриманих травм помер.

1.6.12. Роботизований маніпулятор

Після того, як працівник із громадянством Словаччини (†47) зайшов у робочу зону роботизованого поворотного маніпулятора, голова працівника була здавлена об конвеєр роботизованою поворотною рукою. Працівнику була спричинена травма зі смертельним наслідком.

1.6.13. Падіння матеріалу у виїмку

Водій не закріпив належним чином гусеничний екскаватор на Perezvolozhenomu схилі. Той спонтанно зсунувся і зіштовхнув газову трубу вагою 2,5 тонни у виїмку, де знаходився постраждалий робітник зі словацьким громадянством (+52). Його завалило трубою, тілесні ушкодження були несумісні з життям.

1.6.14. Демонтаж поручнів на риштуванні

При виконанні стяжки під час робіт на фасаді багатоквартирного будинку робітник з України (+53) зняв бічні поручні риштування і впав з шостого поверху на тротуар з висоти 13 метрів. Після падіння він не вижив.

1.6.15. Падіння вантажу

Постраждалий робітник з Румунії (+38) здійснював поперечне переміщення сталеві балки довжиною 14 метрів за допомогою ланцюгового підйомника в положення для підвішування на опорі. Під час цього переміщення балка втратила стійкість і впала на робочу підлогу, на якій також стояв постраждалий. Балка притиснула постраждалого до підлоги і спричинила смертельні тілесні ушкодження.

1.6.16. Перекидання автотранспорту

Постраждалий робітник з України (+34) виконував роботи на сміттесортувальному заводі, для чого використовував автотранспорт. В результаті неправильного використання навантажувач перекинувся на бік та здавив постраждалого в області голови та шиї. Він отримав тілесні ушкодження несумісні з життям, від яких помер на місці.

1.6.17. Падіння з краю даху

Робітник із громадянством Словаччини (+37), повернувшись з обіду, виліз на конструкцію даху, де разом із колегами кріпив покрівельні листи. Він не прикріпився до точки кріплення та згодом перемістився на край конструкції за відкладеним акумуляторним шурупокрутом, після чого з невідомих причин впав з краю даху.

1.6.18. Падіння з риштувань у стані алкогольного сп'яніння

Постраждалий працівник зі Словаччини (+35) впав з будівельної конструкції з висоти приблизно 7 метрів на землю. Пізніше було доведено, що загиблий у момент травми перебував у стані алкогольного сп'яніння, рівень алкоголю в його крові становив 3,0 проміле.

1.6.19. Ураження електричним струмом під час збору хмелю

Робітниця з Болгарії (†22) збирала на хмільнику хміль, під час чого вона торкнулася дроту – провідника – і була уражена електричним струмом зі смертельним наслідком.

1.6.20. Вибух міни під час роботи у виїмці

Працівник зі Словаччини (†49) хотів на будівельному майданчику видалити шліфувальною машинкою виступаючу металеву деталь з дна виїмки. Однак металева частина була нерозірваним боєприпасом, і під час розрізання стався вибух. Тілесні ушкодження були несумісні з життям.

1.6.21. Дотик під високою напругою

Постраждалий із громадянством Словаччини (†47) мав розрізати стару конструкцію паркану і вручну викопати фундамент під стовпи для нової огорожі. Під час планового відключення електроенергії майданчик був порожній. Порушуючи інструкції, він виліз на екскаватор і під час роботи з екскаватором, ймовірно, торкнувся високовольтної лінії електропередач. Пізніше його знайшли на дорозі поряд з екскаватором без ознак життя. Загиблий страждав на епілепсію, але нещасний випадок стався без свідків, тому точні обставини смерті невідомі.

1.6.22. Здавлення сталевими рамами

Коли працівник іншої компанії завантажував сталеву раму, ряд із приблизно 6 однакових рам, що стояли поспіль, перекинувся. Цей комплект придавив постраждалого працівника з України до рами конвеєра, яка тут використовувалася як елемент утримання у разі перекидання зазначених рам. Постраждалий зробив з рами конвеєра тимчасове робоче місце, де під час нещасного випадку стояв всередині рами та зварював. Отримані тілесні ушкодження були смертельними.

1.6.23. Переміщення у місці, відведеному для автотранспорту

Під час перерви оператор з Болгарії (†42) переходив до місця для куріння перед виробничим цехом. Всупереч інструкціям, він не скористався відведеним місцем для пішоходів, а зрізав дорогу через поворот, відведений для руху автотранспорту. У цей час працівник складу розвертав автотранспорт. Він перевіряв зону за навантажувачем і почав маневр. Саме в цей момент з-за рогу вийшов постраждалий працівник, який був збитий навантажувачем і впав головою на землю. Навіть викликана швидка медична допомога не змогла реанімувати постраждалого.

1.6.24. Падіння балки на особу

Під час перевезення 12-метрової балки автонавантажувачем балка впала з висоти близько 3 метрів на робітника. Працівник перевозив на транспортному візку балку, підняту на висоту близько 6 метрів. Раптове і сильне натискання на педаль гальма призвело до перекидання візка і зсуву з вилок балки, що вдарила постраждалого робітника з Сербії (†24) при падінні і спричинила смертельні тілесні ушкодження.

1.6.25. Падіння з драбини

Постраждалий із громадянством Румунії (†48) виконував допоміжні роботи на будівництві під наглядом і за інструкціями кваліфікованих робітників. Його завданням було прибирання матеріалу з будівництва на 2-му поверсі будівлі та користуватись при ходьбі сходами в будівлі. З невідомих причин він скористався алюмінієвою драбиною, щоб піднятися на терасу на 3-му поверсі. Під час спуску по цій драбині з тераси драбина зісковзнула, внаслідок чого постраждалий впав з висоти прибл. 2,9 метрів зі смертельним наслідком.

2 Тематичний розділ 2 – ВВЕДЕННЯ У БПОЗ

Сортування за категоріями на сайті: bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/ZÁKLADY_BOZP

2.1 Права та обов'язки працівника

2.1.1. Вступне відео «Напо» – загальні ризики

<https://www.youtube.com/watch?v=U4b8IKtsFew>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– AUVA (Австрія), CIOP (Польща), DGUV (Німеччина), EU-OSHA (Більбао, Іспанія), INAIL (Італія), INRS (Франція), SUVA (Швейцарія) та TNO (Нідерланди).⁸

⁸ Громадська дослідницька установа «Науково-дослідний інститут безпеки праці» уклала угоду з консорціумом, що виробляє фільми «Напо», на використання цих фільмів і персонажа Напо. Однак усі відео повинні містити інформацію про консорціум, включаючи логотипи установ, що беруть участь у консорціумі.

2.1.2. Що б я мав зробити перед тим, як почати працювати в Чеській Республіці?

Основне – виконувати роботи в Чеській Республіці (ЧР) відповідно до нормативно-правових актів і підтвердити легальність Вашого перебування в Чехії. Недостатньо бути резидентом Чеської Республіки на підставі дійсного дозволу на проживання, Ви також повинні мати дозвіл на працевлаштування в ЧР. Нелегальне працевлаштування означає низку ризиків не лише для роботодавця, але й для нелегального робітника (у випадку громадян третіх країн за межами ЄС, наприклад, існує ризик видворення з Європейського Союзу). Ви не повинні покладатися виключно на інформацію від роботодавців, посередників чи інших осіб, ця інформація іноді може вводити в оману і створювати хибне враження, що Ви легально проживаєте в Чеській Республіці і маєте право тут працювати. Ми рекомендуємо Вам перевірити, що Ви проживаєте в ЧР на підставі дійсного дозволу на проживання, і ознайомитися з правами та обов'язками, пов'язаними з цим.

- Бажаєте дізнатися більше про умови в'їзду до ЧР та працевлаштування відповідно до нормативно-правових актів?
- Вас цікавить, чим Ви ризикуєте, якщо працюєте в ЧР нелегально?
- Не впевнені, що працюєте в ЧР відповідно до нормативно-правових актів?
- Шукаєте інформацію про права іноземців у сфері охорони здоров'я (включаючи участь у державному медичному страхуванні) та соціального забезпечення?

Якщо Ви громадянин третьої країни за межами Європейського Союзу: www.pracecizincu.cz

Якщо Ви громадянин іншої країни Європейського Союзу або член його родини: www.eu-citizens.cz

2.1.3. Чому я взагалі повинен цікавитися питаннями безпеки праці та охорони здоров'я (БПОЗ)?

Тому що йдеться про Ваше життя і здоров'я – найцінніше, що у Вас є.

Ризики та небезпечні ситуації є на кожній роботі, незалежно від того, чи сидите Ви за комп'ютером в офісі, чи керуєте екскаватором на будівельному майданчику. Ваша діяльність може наражати на небезпеку не тільки Вас, але й оточуючих. За останні три роки у ЧР понад 1 500 іноземців отримали травми під час роботи – деякі з них тяжкі, а деякі так і не повернулися з роботи. Ви можете дізнатися більше у вкладці **«Виробничі травми іноземців у ЧР»⁹**

2.1.4. Якщо я іноземець, чи застосовуються до мене в Чеській Республіці ті самі правила БПОЗ, що й до громадян ЧР?

Так.

Іноземці мають ті ж самі права і обов'язки щодо БПОЗ, що і громадяни ЧР.

Як працівник Ви маєте право на забезпечення безпеки праці та охорони здоров'я. Ваш роботодавець несе цей обов'язок перед Вами як працівником. Про інші права та обов'язки Ви дізнаєтеся з наступних FAQ.

[абз. 1 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.1.5. Роботодавець хоче, щоб я виконав роботу, яка, на мою думку, є небезпечною та загрожує моєму здоров'ю. Чи можу я відмовитися?

Так.

Як працівник Ви маєте право відмовитися від виконання робіт, які, на Вашу думку, становлять безпосередню та серйозну загрозу Вашому життю чи здоров'ю, а також життю чи здоров'ю інших осіб (наприклад, колег, перехожих тощо). Відмова виконувати роботи в цих випадках не є порушенням трудових обов'язків.

[абз. 2 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

⁹ Додати гіперпосилання на окремі закладки на сторінці.

2.1.6. Я не отримав від роботодавця жодної інформації щодо забезпечення безпеки праці та охорони здоров'я. Це нормально?

Ні.

Як працівник, Ви маєте право на інформацію про ризики Вашої роботи. Роботодавець також повинен був повідомити Вам, яких заходів він вжив, щоб захистити Вас від ризиків. Інформація повинна бути зрозумілою для Вас. Це означає, що якщо Ви взагалі не розмовляєте чеською мовою або маєте проблеми з розумінням чеської, роботодавець повинен забезпечити, щоб Ви зрозуміли інформацію – переклавши її на Вашу рідну мову або іншу мову, якою Ви добре володієте. Важливо, щоб Ви зрозуміли надану інформацію в повному обсязі. Більше інформації – у темі **«Навчання з БПОЗ»**¹⁰

[абз. 1 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.1.7. Чи маю я також якісь зобов'язання щодо безпеки праці та охорони здоров'я?

Так.

Основні обов'язки працівника у сфері безпеки праці та охорони здоров'я:

- Дотримуватись законодавчих та інших норм з БПОЗ, пов'язаних з виконанням роботи, з якими він/вона був/була належним чином ознайомлений(а).
- У міру своїх можливостей дбати про власну безпеку та здоров'я.
- У міру своїх можливостей дбати про безпеку та здоров'я інших осіб (напр., колег, громадськості).
- Дотримуватись передбачених робочих та технологічних регламентів, з якими Ви були належним чином ознайомлені.
- Використовувати під час виконання робіт засоби індивідуального захисту та захисні пристрої (захисні пристрої не можна самовільно міняти або виводити з експлуатації).
- Доповідати керівнику про будь-які недоліки і несправності у БПОЗ та брати участь в їх усуненні.
- Не вживати на робочому місці алкогольні напої, інші речовини, що викликають залежність, і не приступати до роботи під їх впливом.
- Дотримуватись заборони куріння на робочому місці.
- Брати участь у навчаннях з БПОЗ.

¹⁰ Додати гіперпосилання на окремі закладки на сторінці.

- Пройти медичні огляди працівників, за необхідності – обстеження або вакцинацію, пов'язану з Вашою посадою.
- Пройти обстеження на наявність алкоголю або інших речовин, що викликають залежність.
- Повідомити свого керівника про те, що Ви отримали виробничу травму, якщо це дозволяє стан здоров'я. Якщо Ви стали свідком травми Вашого колеги або іншої особи, Ви зобов'язані негайно повідомити про це Вашого керівника. Ви також повинні співпрацювати при з'ясуванні причин нещасного випадку.

Більш детальну інформацію про **навчання з БПОЗ, медичні огляди працівників, виробничі травми, заборону алкоголю та куріння на робочому місці та ЗІЗ** можна знайти в окремих темах.¹¹

[абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.1.8. Як щодо відповідальності за БПОЗ, якщо я обіймаю керівну посаду?

Відповідальність за безпеку праці несе роботодавець. Турбота про БПОЗ також є невід'ємною частиною посадових обов'язків менеджерів усіх рівнів управління в діапазоні місць роботи, на яких вони працюють. Отже, якщо Ви керівник, Ви несете відповідальність за БПОЗ на своєму місці роботи або робочій ділянці і зобов'язані створювати сприятливі умови праці, забезпечувати безпеку праці та охорону здоров'я.

Керівник несе відповідальність за безпеку праці не тільки своїх підлеглих, а й усіх фізичних осіб, які з його відома перебувають на місці роботи. Не забувайте, що як керівник Ви також несете кримінальну відповідальність.

[абз. 2 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 5 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[п. «с» абз. 1 § 302 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.1.9. Чи можу я як працівник брати участь у вирішенні питань БПОЗ на місці роботи та висловлювати роботодавцю свої заперечення та зауваження щодо забезпечення БПОЗ?

Так.

Ви маєте не лише право, але й обов'язок брати участь у створенні робочого середовища, яке буде безпечним і не загрожуватиме здоров'ю. Для цього Ви маєте дотримуватися

¹¹ Додати гіперпосилання на окремі закладки на сторінці.

всіх заходів роботодавця. У вирішенні питань БПОЗ з роботодавцем Ви можете брати участь через профспілку або уповноваженого з питань БПОЗ чи безпосередньо з позиції працівників. Роботодавець повинен дозволити Вам (або профспілці чи представнику з питань БПОЗ) бути присутнім на нарадах з питань БПОЗ або надати Вам інформацію після них. Він також зобов'язаний вислухати Вашу інформацію, зауваження та пропозиції щодо БПОЗ. Він зобов'язаний також обговорити з Вами низку питань щодо БПОЗ: наприклад, вжиті ним заходи, оцінку ризиків, організацію навчання з БПОЗ, визначення професійно кваліфікованої особи для запобігання ризикам, вибір постачальника послуг з медичних оглядів працівників, вибір працівників для організації надання першої допомоги тощо.

[абз. 3 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 2 § 108 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.2 Обов'язки роботодавця

2.2.1. Які обов'язки несе роботодавець у сфері БПОЗ?

Роботодавці в Чеській Республіці повинні виконувати низку обов'язків у сфері БПОЗ. Кожен роботодавець, навіть якщо він має лише одного працівника, зобов'язаний забезпечити безпеку праці та охорону здоров'я. Обов'язки поширюються як на юридичних, так і на фізичних осіб. Якщо фізична особа-підприємець має найманих працівників, вона вважається роботодавцем і на неї покладаються відповідні обов'язки. Окремі основні обов'язки роботодавця, що впливають із Трудового кодексу:

1. Забезпечення БПОЗ

- забезпечити БПОЗ усіх працівників з урахуванням можливих ризиків для їхнього життя та здоров'я, що можуть бути спричинені під час виконання роботи;
- обов'язок забезпечувати БПОЗ поширюється на всіх фізичних осіб, які з відома роботодавця перебувають на його місцях роботи.

[абз. 1 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2. Працівники іншого роботодавця

- Якщо працівники двох або більше роботодавців виконують завдання на одному місці роботи, ці роботодавці повинні письмово повідомляти один одного про ризики та вжиті заходи;
- координувати дії своїх працівників таким чином, щоб працівники іншого роботодавця також були захищені.

[абз. 3 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3. Витрати на БПОЗ

- Компенсацію витрат на БПОЗ роботодавець не має права прямо чи опосередковано перекладати на працівника.

[абз. 6 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4. Попередження ризиків

- Створювати безпечне та здорове робоче середовище та умови праці;
- запобігання ризикам ґрунтується на заходах, що впливають із законодавчих та інших нормативно-правових актів для забезпечення БПОЗ, а також на заходах, вжитих роботодавцем для запобігання ризикам, їх усунення або мінімізації, якщо ризики неможливо усунути;
- систематично визначати небезпеки в робочому процесі та умовах праці, з'ясовувати їх причини та джерела, на їх основі шукати та оцінювати ризики і вживати заходів для їх мінімізації.

[§ 102 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5. Надзвичайні ситуації, перша допомога

- Вжити заходів у разі виникнення надзвичайних ситуацій (напр., аварій, пожеж, повеней тощо) та евакуації працівників;
- забезпечити надання працівникам першої допомоги;
- визначити та забезпечити необхідну кількість працівників, які організовують надання першої допомоги, забезпечують виклик служб інтегрованої рятувальної системи (швидка медична допомога, пожежники, поліція);
- цих працівників належним чином навчити, спорядити і співпрацювати з постачальником послуг з медичних оглядів працівників.

[абз. 6 § 102 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[п. «j» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

6. Заборонені роботи, придатність за станом здоров'я, вакцинація у передбачених випадках

- Не допускати працівника до заборонених робіт і робіт, складність яких не відповідає його/її придатності за станом здоров'я;

- забезпечити у випадках, передбачених спеціальними нормативно-правовими актами, виконання роботи лише працівниками, які пройшли вакцинацію або мають підтвердження наявності імунітету до захворювання.

[п. «а» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[п. «с» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

7. Категорії робіт

- Інформувати працівника про категорію, до якої віднесено виконувану ним роботу.

[п. «b» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

8. Послуги з медичного огляду працівників

- Повідомити працівникам, який постачальник надаватиме їм послуги з медичних оглядів працівників та які види вакцинацій, профілактичних оглядів і обстежень, пов'язаних з роботою, вони повинні пройти;
- бути допущеними до таких вакцинацій, оглядів і обстежень в обсязі, передбачених спеціальними нормативно-правовими актами або рішенням відповідного органу системи охорони здоров'я.

Більше інформації – у вкладці **«Медичні огляди працівників»**.

[п. «d» абз. 1 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

9. Тимчасовий персонал, позаштатні працівники від агенцій, неповнолітні працівники

- Забезпечити працівникам, зокрема працівникам зі строковим трудовим договором, працівникам кадрової агенції, тимчасово відрядженим для виконання робіт до іншого роботодавця, та неповнолітнім працівникам достатню та належну інформацію та інструкції з БПОЗ відповідно до потреб виконуваних робіт.

[п. «f» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

10. Вагітні, годуючі жінки, жінки після пологів

- Якщо під час робіт передбачається вплив факторів ризику, що вражають плід в утробі матері, повідомити про це працівницю;
- ознайомити вагітних, годуючих жінок та працюючих матерів до закінчення дев'ятого місяця після пологів з ризиками та їхнім можливим впливом на вагітність, годування груддю чи їхнє здоров'я і вжити необхідних заходів (зниження ризику психічної та фізичної перевтоми, інших видів психічної та

фізичної напруги, пов'язаних з виконуваною роботою, на стільки, скільки це необхідно для захисту їх безпеки або здоров'я дитини);

- пристосувати для вагітних, годуючих жінок та працюючих матерів до закінчення дев'ятого місяця після пологів приміщення для їхнього відпочинку на місці роботи.

Більше інформації – у вкладці «Неповнолітні працівники, вагітні та годуючі жінки, жінки після пологів»

[п. «h» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 4 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

11. Спосіб оплати праці

- Не мотивувати матеріально працівників до виконання робіт, під час яких вони піддаються підвищеному ризику заподіяння шкоди їхньому здоров'ю та які б за рахунок підвищення продуктивності праці загрожували безпеці і здоров'ю працівників.

[п. «k» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

12. Заборона куріння

- Забезпечити дотримання заборони куріння на робочих місцях, передбаченої спеціальними нормативно-правовими актами.

Більше інформації – у вкладці «Заборона вживання алкоголю та куріння на робочому місці».

[п. «l» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

13. Забезпечення надання інформації та інструкцій

- Забезпечити надання інформації та інструкцій щоразу при прийнятті працівника на роботу, переведенні, перепризначенні або зміні умов праці, зміні робочого середовища, впровадженні або зміні знарядь праці, технологій та робочих процесів;
- роботодавець зобов'язаний вести документацію щодо наданої інформації та інструкцій.

[п. «l» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

14. Навчання з БПОЗ

- Забезпечити працівникам навчання щодо законодавчих та інших нормативно-правових актів, що забезпечують безпеку праці та охорону здоров'я.

Більше інформації – у вкладці «Навчання з БПОЗ».

[абз. 2 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

15. Працівники з обмеженими можливостями

- Забезпечувати за власний рахунок працівникам з обмеженими можливостями технічні та організаційні заходи, зокрема необхідне пристосування умов праці, адаптацію робочих місць, створення спеціальних робочих місць, навчання або професійну підготовку таких працівників та підвищення їхньої кваліфікації при виконанні ними трудової діяльності на постійній основі.

[абз. 5 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

16. Засоби індивідуального захисту

- Забезпечити працівників засобами індивідуального захисту, якщо неможливо усунути або достатньою мірою обмежити ризики за допомогою засобів колективного захисту або заходів у сфері організації праці.

Більше інформації – у вкладці «Засоби індивідуального захисту».

17. Виробничі травми

- З'ясувати причини та обставини виникнення виробничої травми;
- без поважних причин не змінювати обстановку на місці травмування до з'ясування причин і обставин виробничої травми;
- про виробничу травму працівника іншого роботодавця роботодавець зобов'язаний негайно повідомити роботодавця постраждалого працівника, допустити його до участі у розслідуванні причин і обставин виникнення виробничої травми та ознайомити його з результатами цього розслідування;
- вести облік усіх виробничих травм у журналі обліку;
- складати акти та зберігати документацію про всі виробничі травми, що призвели до тілесних ушкоджень працівника з втратою працездатності на строк понад 3 календарних дні або смерті працівника.

Більше інформації – у вкладці «Як діяти у випадку виробничих травм, професійних захворювань та компенсацій»

[§ 105 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

18. Професійні захворювання

- Вести облік працівників, у яких встановлено професійні захворювання, що виникли на його місцях роботи;
- вжити заходи для усунення або мінімізації факторів ризику, що викликають розвиток професійних захворювань або появу професійного захворювання.

Більше інформації – у вкладці **«Як діяти у випадку виробничих травм, професійних захворювань та компенсацій»**

[абз. 6 § 105 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

19. Участь працівників у вирішенні питань БПОЗ

- Працівники не можуть бути позбавлені права брати участь у вирішенні питань БПОЗ через свою профспілку та уповноваженого з питань БПОЗ.

[§ 108 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

20. Перевірки з БПОЗ

- Не менше одного разу на рік організовувати перевірки з безпеки праці та охорони здоров'я на всіх місцях роботи та об'єктах роботодавця.

[абз. 5 § 108 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.2.2. З чого впливають додаткові обов'язки роботодавця?

У попередньому FAQ був наведений лише перелік основних обов'язків роботодавця у сфері БПОЗ. Однак обов'язків набагато більше, це залежить від виду виконуваної роботи, рівня небезпеки роботи та факторів ризику в умовах праці, які засоби праці використовуються тощо. Обов'язки впливають із законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо забезпечення БПОЗ:

- правила охорони життя та здоров'я,
- санітарно-гігієнічні та протиепідемічні норми,
- технічні регламенти,
- технічна документація та технічні стандарти,
- будівельні норми,
- правила дорожнього руху,
- правила пожежної безпеки,
- спеціальні правила поводження з хімічними речовинами та препаратами, вибуховими, легкозаймистими, радіоактивними речовинами тощо.

2.2.3. Що загрожує роботодавцю за порушення обов'язків при забезпеченні БПОЗ?

Здійснювати контроль за виконанням обов'язків щодо забезпечення безпеки праці та охорони здоров'я у ЧР уповноважена [Державна інспекція праці](#) або регіональні інспекції праці. Можливі штрафи залежать від конкретного порушення, але у випадку найтяжчих порушень у сфері БПОЗ може бути накладено штраф у розмірі до 2 мільйонів чеських крон. Оштрафувати можуть як юридичну особу, так і фізичну особу-підприємця.

[§ 17 Закону № 251/2005 Sb. «Про інспекцію праці»](#)

Контролюючими органами з питань гігієни праці є [санітарно-епідеміологічні станції краю \(KHS\)](#). Вони виконують функцію державного санітарного нагляду. Санітарно-епідеміологічна станція краю може проводити перевірки за такими основними напрямками: охорона здоров'я працівників; гігієна харчування та предметів загального користування; епідеміологія; загальна та комунальна гігієна; гігієна дітей та неповнолітніх. Роль гігієни праці в рамках державного санітарного нагляду полягає в тому, щоб перевірити, чи виконує суб'єкт господарювання законодавчі обов'язки та вимоги у сфері охорони здоров'я працівників.

[§ 78 Закону № 258/2000 Sb. «Про охорону здоров'я населення та про внесення змін до деяких законодавчих актів»](#)

Роботодавець (тобто керівник) також несе кримінальну відповідальність. Якщо грубе порушення законодавства про безпеку праці спричинить смерть людини, це може бути кваліфіковано як кримінальне правопорушення – вбивство з необережності, що передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 8 років (або 10 років, якщо загинуло щонайменше двоє осіб).

[п. 3 § 143 Закону № 40/2009 Sb. «Кримінальний кодекс»](#)

2.3 Навчання з БПОЗ

2.3.1. Відео «Напо» – «Пригода Напо, безпечний старт»

<https://www.youtube.com/watch?v=7LjTvVKLWik&t=62s>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– AUVA (Австрія), CIOP (Польща), DGUV (Німеччина), EU-OSHA (Більбао, Іспанія), INAIL (Італія), INRS (Франція), SUVA (Швейцарія) та TNO (Нідерланди).

2.3.2. Чим корисне навчання з БПОЗ?

Навчання з БПОЗ допоможе Вам зрозуміти, як виконувати свою роботу безпечно та без ризику тілесних ушкоджень. Завдяки йому Ви отримаєте необхідну інформацію та практичні навички, завдяки яким зможете уникнути небезпечних ситуацій від час виконання робіт. Деякі невідповідні робочі звички можуть призвести до виробничих травм або професійних захворювань. Навчання має навчити Вас безпечно працювати та захищати своє здоров'я. Навчання має ґрунтуватися на оцінці ризиків на Вашому конкретному місці роботи, заходах, яких вжив Ваш роботодавець, щоб захистити Вас від ризиків, інструкціях з експлуатації техніки та обладнання, внутрішніх правилах щодо БПОЗ тощо.

2.3.3. Яку інформацію я повинен отримати від свого роботодавця при виході на роботу?

Роботодавець повинен проінформувати Вас про ризики вашої роботи та повідомити, які заходи він вжив, щоб захистити Вас від ризиків. Приступаючи до роботи, Ви повинні бути ознайомлені з правилами внутрішнього трудового розпорядку, а також законодавчими та іншими нормативними актами з безпеки праці та охорони здоров'я, яких Ви зобов'язані дотримуватися під час роботи. Також роботодавець мав би ознайомити Вас з колективним договором і правилами внутрішнього розпорядку. Навчання повинно проводитись мовою, якою Ви добре володієте.

[абз. 1 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 5 § 37 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.3.4. Чи повинен я пройти навчання з БПОЗ?

Так.

Навчання з БПОЗ є обов'язковим для всіх працівників, і Ви зобов'язані взяти в ньому участь.

[п. «а» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.3.5. Коли я повинен пройти навчання з БПОЗ?

Вступний інструктаж з БПОЗ Ви повинні пройти завжди в перший день виходу на нову роботу в робочий час. Не повинно виникнути ситуації, коли Ви приступили до роботи і не пройшли навчання з БПОЗ.

Навчання з БПОЗ Ви також будете проходити в інших ситуаціях під час Вашого працевлаштування, коли:

- зміниться назва Вашої посади або тип роботи,
- буде впроваджена нова технологія або зміняться засоби виробництва і праці,
- відбудуться зміни у технологічних або робочих регламентах,
- в інших випадках, які можуть вплинути на безпеку праці та охорону здоров'я (напр., у Вашій компанії станеться тяжка виробнича травма),
- повторне (періодичне) навчання.

2.3.6. Чи буде навчання з БПОЗ повторюватися?

Так, якщо характер ризику на Вашому місці роботи та його ступінь вимагають цього, Ваш роботодавець повинен регулярно повторювати навчання. Періодичність навчання – на розсуд роботодавця. Звичайний строк повторного навчання становить два роки.

[абз. 3 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.3.7. Чи є навчання з БПОЗ безкоштовним для мене?

Так.

Витрати, пов'язані з проведенням навчання з БПОЗ, несе роботодавець.

[абз. 6 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.3.8. Чи отримаю я оплату за час, витрачений на навчання з БПОЗ?

Так.

Якщо навчання організовано в робочий час, це перешкоджання роботі працівника, за яке Ви маєте право на компенсацію заробітної плати. У випадку, якщо з виробничих причин роботодавець не міг забезпечити навчання у робочий час, це вважатиметься

надурочною роботою. Тоді за участь у навчанні Ви матимете право на заробітну плату та доплату за надурочну роботу у розмірі щонайменше 25% від середнього заробітку або, за домовленістю з роботодавцем, компенсаційну відпустку в розмірі тривалості надурочної роботи.

[абз. 1 § 205 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.3.9. Як проходитиме навчання з БПОЗ?

Як саме проходитиме навчання, залежить від Вашого роботодавця, який несе відповідальність за визначення змісту, обсягу, періодичності, форми та методу навчання, перевірку Ваших знань і ведення документації про навчання. Навчання може бути організоване очно або дистанційно чи в комбінованій формі. Сьогодні все частіше можна зустріти онлайн-форму загальної частини навчання за допомогою e-learning.

Вступний інструктаж при виході на роботу слід розділити на:

1. Загальний розділ, який має ознайомити Вас:

- із законодавчими та іншими нормами для забезпечення БПОЗ,
- з передбачуваними ризиками роботи та з заходами, вжитими роботодавцем,
- з інформацією та інструкціями роботодавця щодо забезпечення БПОЗ, яких Ви повинні дотримуватися у своїй роботі.

2. Інструктаж на місці роботи буде зосереджений безпосередньо на Вашому робочому місці та трудовій діяльності, яку Ви будете виконувати:

Місце роботи і робоче місце

- Як організовано робоче місце?
- Де я можу знайти під'їзні шляхи та шляхи евакуації?
- Де знаходяться вимикачі для електрики, газу тощо?
- Що означають звукові та світлові сигнали, що використовуються в дорожньому русі?
- Де я можу знайти пункт першої допомоги та аптечку?
- До кого мені звернутися у разі виявлення несправностей або небезпечних ситуацій? Які номери телефонів є важливими?

Робочі та технологічні регламенти, експлуатація конкретної техніки або обладнання

- Якими є робочі та технологічні регламенти і вимоги щодо забезпечення БПОЗ під час експлуатації техніки або обладнання, до використовуваного матеріалу тощо?

- Які засоби індивідуального захисту призначені для роботи і як ними правильно користуватися?
- Які протиправні та небезпечні методи роботи заборонені в поводженні з технікою?

Наступним розділом навчання є ознайомлення з принципами безпечної експлуатації електрообладнання:

- експлуатація електроприладів,
- розмежування дозволених робіт з електрообладнанням для осіб без відповідної електротехнічної кваліфікації,
- заборона поводження з електрообладнанням, інші принципи БПОЗ відповідно до переважного виду робіт.

Для роботи з деяким обладнанням вимагається спеціальна професійна кваліфікація.

[абз. 3 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.3.10. Чи можуть мої знання з БПОЗ бути перевірені?

Так, спосіб перевірки Ваших знань з БПОЗ визначає Ваш роботодавець.

Перевірка знань здійснюється, наприклад, шляхом усної співбесіди, письмового тесту після закінчення навчання або іспиту. Документ про перевірку знань правил БПОЗ зберігається в особовій справі працівника.

[абз. 3 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.4 Самозайняті особи без найманих працівників та БПОЗ

2.4.1. Що робити, якщо я самозайнята особа і працюю «на себе»?

Роботодавець зобов'язаний забезпечити безпеку праці та охорону здоров'я своїх працівників.

Якщо Ви зареєстровані як фізична особа-підприємець, тобто є самозайнятою особою (і самі нікого не працевлаштовуєте), відповідальність за БПОЗ Ви несете переважно самі перед собою. Ви повинні виконувати свої обов'язки таким чином, щоб захистити себе, а також інших осіб, які можуть опинитися під загрозою через Вашу діяльність. БПОЗ є невід'ємною частиною Вашого бізнесу.

2.4.2. Які обов'язки у сфері БПОЗ поширюються на самозайняту особу без найманих працівників?

На Вас поширюються деякі обов'язки, передбачені в [абз. 1 і абз. 2 § 101, § 102, § 104 і § 105](#) Трудового кодексу. До них відносяться, наприклад, обов'язки щодо запобігання ризикам, використання засобів індивідуального захисту, обов'язки у випадку виробничої травми та професійних захворювань. На вас також поширюються інші обов'язки, що випливають з положень [§§ 2-11 Закону № 309/2006 Sb.](#), і, беручи до уваги Вашу діяльність, обов'язки, передбачені нормативно-правовими актами та іншими нормами щодо забезпечення БПОЗ, наприклад, у формі Постанов Уряду.

[п. «б» абз. 1 § 12 Закону № 309/2006 Sb. «Про забезпечення інших умов безпеки праці та охорони здоров'я»](#)

2.4.3. Які обов'язки з БПОЗ не поширюються на самозайнятих осіб без найманих працівників?

Ви не зобов'язані проходити медичні огляди працівників. Увага! Виняток становлять, наприклад, водії, для яких керування транспортним засобом є самозайнятою діяльністю відповідно до Закону «Про приватне підприємництво». Вони повинні проходити регулярні медичні огляди. На Вас також не поширюється обов'язок здійснювати категоризацію робіт. Також не очікується, що Ви проводитимете сам собі навчання з БПОЗ. Однак підтвердження навчання (як і придатності за станом здоров'я) може вимагати Ваш замовник, напр., у будівельній галузі.

[§ 53 і наступні Закону № 373/2011 Sb. «Про окремі медичні послуги»](#)

[п. «с» абз. 1 § 87 Закону № 361/2000 Sb. «Про дорожній рух»](#)

[§ 37 Закону № 258/2000 Sb. «Про охорону здоров'я населення»](#)

2.4.4. Що робити, якщо я як підрядник пересуватимусь по місцю роботи іншої компанії? Я не знаю оточення і не знаю, що мені там загрожує.

Роботодавець зобов'язаний забезпечувати безпеку праці та охорону здоров'я всім фізичним особам (тобто не тільки працівникам), які з його відома перебувають на його місцях роботи. Якщо Ви заходите на територію іншої компанії, Ви маєте перед входом ознайомитися з ризиками та принципами пересування по території, а також із заходами для запобігання виникненню небезпечної ситуації. Таке ознайомлення має бути документально оформлене. Якщо Ви будете відвідувати компанію неодноразово, ознайомлення можна провести один раз, і його не потрібно буде повторювати, якщо,

звичайно, не відбудуться суттєві зміни у сфері безпеки. Однак важливо, щоб Ви заходили на місце роботи за згодою та з відома даної компанії.

[абз. 5 § 101 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5 Заборона вживання алкоголю та куріння на робочому місці

2.5.1. Відео «Напо» – «Легені в роботі»

<https://www.youtube.com/watch?v=e3kimLAtPzg>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

[https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all.](https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all)

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– [AUVA](#) (Австрія), [CIOP](#) (Польща), [DGUV](#) (Німеччина), [EU-OSHA](#) (Більбао, Іспанія), [INAIL](#) (Італія), [INRS](#) (Франція), [SUVA](#) (Швейцарія) та [TNO](#) (Нідерланди).

2.5.2. Чи можу я вживати алкоголь на робочому місці?

Ні.

У Чеській Республіці Ви як працівник зобов'язані не вживати алкогольні напої та не зловживати іншими речовинами, що викликають залежність (напр., тютюн, марихуана, опіати, повний список [тут](#)), на місцях роботи роботодавця. Аналогічна заборона поширюється на Вас, якщо Ви в робочий час перебуваєте за межами місця роботи роботодавця (напр., у відрядженні).

[п. «е» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5.3. Що робити, якщо я вжив алкоголь перед початком робочого часу?

У стані алкогольного сп'яніння (або під впливом інших речовин, що викликають залежність) забороняється входити на місце роботи Вашого роботодавця.

[п. «е» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5.4. А як щодо святкування на роботі після закінчення робочого часу? Там алкоголь дозволений?

Ні.

На робочому місці заборонено вживати алкогольні напої і в неробочий час. Це стосується, наприклад, святкувань, організованих на місці роботи після закінчення робочого часу, які багато керівників на практиці допускають. Однак це суперечить нормативно-правовим актам ЧР.

[п. «е» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5.5. Чи існує із заборони на вживання алкоголю на роботі якийсь виняток?

Так, існує два винятки.

Слабоалкогольне пиво можна вживати працівникам, які працюють у несприятливих мікрокліматичних умовах (наприклад, при високій температурі в доменних печах). Алкоголь також можуть вживати працівники, для яких це є частиною їхніх трудових обов'язків (напр., сомельє, дегустатори тощо).

[п. «е» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5.6. Керівник змушує мене подихати в алкотестер, щоб перевірити, чи не перебуваю я під впливом алкоголю. Чи зобов'язаний я це виконувати?

Так.

Працівник зобов'язаний пройти перевірку на стан алкогольного сп'яніння чи вплив інших речовин, що викликають залежність, за вказівкою уповноваженого керівника, письмово визначеного роботодавцем. Тестування може проводити безпосередньо керівник або інша уповноважена ним особа, наприклад, професійно кваліфікована особа із запобігання ризикам (у Чеській Республіці її часто називають «офіцером безпеки»).

[п. «і» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

пройти обстеження на стан сп'яніння та професійне медичне обстеження зобов'язана особа, яка обґрунтовано підозрюється у вчиненні у стані алкогольного сп'яніння або під впливом інших речовин, що викликають залежність, дій, якими може створити загрозу життю чи здоров'ю собі чи іншій особі чи завдати шкоди майну. Вимагати від особи

виконання обов'язку пройти обстеження також має право роботодавець. Якщо Ви відмовитеся від обстеження на стан сп'яніння (або якщо його неможливо провести чи завершити), буде проведено професійне медичне обстеження. Якщо Ви і від цього відмовитеся, Вас вважатимуть таким, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або під впливом іншої речовини, що викликає залежність.

[§ 20 Закону № 65/2017 Sb. «Про охорону здоров'я від шкідливого впливу речовин, що викликають залежність»](#)

2.5.7. Чим я ризикую, якщо відмовлюся від тесту на алкоголь або виявиться, що я був у стані алкогольного сп'яніння?

Якщо Ви відмовитеся від перевірки без поважних причин або якщо буде доведено, що Ви перебували на робочому місці під впливом речовини, що викликає залежність, Вас можуть попередити про можливість звільнення. Роботодавець може негайно розірвати з Вами трудові відносини. Однак це залежить від обставин і того, як роботодавець поставиться до Вашої неналежної поведінки. Позитивний результат тесту не завжди означає, що порушення обов'язків було такого ступеня тяжкості, щоб його можна було кваліфікувати як тяжке порушення обов'язків, за яке б роботодавець міг негайно розірвати Ваші трудові відносини.

[п. «г» абз. 1 § 52 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5.8. Що робити, якщо я отримаю виробничу травму у стані алкогольного сп'яніння?

Якщо виробнича травма настане в результаті Вашого сп'яніння (або під впливом інших речовин, що викликають залежність), і сп'яніння є єдиною причиною, роботодавець може бути повністю звільнений від відповідальності за відшкодування Вам збитків або моральної шкоди за виробничу травму. Простіше кажучи: компенсації Ви не отримаєте. Більше інформації – у вкладці [«Компенсації за виробничі травми»¹²](#)

[п. «б» абз. 1 § 270 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.5.9. А як щодо куріння на робочому місці?

Куріння загрожує здоров'ю людини, а також може бути причиною надзвичайної ситуації (напр., пожежі). Як працівник Ви зобов'язані не курити на робочих місцях та в інших приміщеннях, де некурці також піддаються впливу куріння. Вільне куріння на робочому місці через працівників-некурців на практиці майже неможливе.

¹² Додати гіперпосилання на сайт.

Кожна фізична особа також повинна діяти таким чином, щоб не виникла пожежа – куріння є особливо небезпечним у середовищі, де працюють з легкозаймистими матеріалами або вибухонебезпечними речовинами.

Ваш роботодавець повинен забезпечити заборону куріння на визначених робочих місцях, де відбувається взаємодія з громадськістю (напр., у відкритому для громадськості внутрішньому приміщенні, у транспортному засобі та на платформі громадського транспорту, у школі, у внутрішньому приміщенні ресторану, у медичному закладі, на дитячому ігровому майданчику тощо).

Тому Ваш роботодавець може повністю заборонити куріння на робочому місці або створити структурно відокремлені місця для куріння («кімнати для куріння»).

Детальніше див.:

[п. «е» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 1 § 8 Закону № 65/2017 Sb. «Про охорону здоров'я від шкідливого впливу речовин, що викликають залежність»](#)

[п. «а» абз. 1 § 17 Закону № 133/1985 Sb.](#)

2.5.10. Чи можу я курити під час перерви?

Так, за межами місця роботи роботодавця.

Надані робочі перерви на харчування та відпочинок не вважаються робочим часом, і Ви, як правило, можете залишати територію роботодавця. Ваш роботодавець не може заборонити вам курити за межами робочого місця.

2.6 Медичні огляди працівників

2.6.1. Яка мета медичного огляду працівників?

Мета медичного огляду працівників – визначити Вашу придатність за станом здоров'я до конкретної трудової діяльності. Іншими словами, лікар-профпатолог з'ясовує, чи дозволяє стан Вашого здоров'я виконувати відповідну роботу, чи, навпаки, у Вас є певні захворювання або обмеження, які унеможливлювали б виконання цієї конкретної роботи. Наприклад, якщо Ви страждаєте на епілепсію, робота на висоті Вам не підійде, тому що напад може призвести до тяжких тілесних ушкоджень. Однак на кожній посаді висуваються різні вимоги до стану здоров'я працівника. Ваш роботодавець зобов'язаний не допускати Вас до виконання робіт, які не відповідають Вашим здібностям та придатності за станом здоров'я.

[п. «а» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.6.2. Чи зобов'язаний я проходити медичний огляд працівників?

Так.

Як працівник Ви зобов'язані проходити медичний огляд працівників, обстеження або щеплення, передбачені спеціальними нормативно-правовими актами.

[п. «б» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

2.6.3. Чи дізнається мій роботодавець подробиці про мій стан здоров'я?

Ні.

За результатами проведеного огляду роботодавець отримає медичний висновок, в якому буде вказано, чи придатні Ви до роботи за станом здоров'я чи ні, або чи придатні Ви за станом здоров'я з обмеженнями чи довгостроково втратили придатність за станом здоров'я. Причина непрацездатності або Ваші захворювання і проблеми зі здоров'ям, не пов'язані з виконанням робіт, у висновку не відображатимуться. Навіть лікар, який надає послуги з медичного огляду працівників, повинен зберігати лікарську таємницю.

[абз. 3 § 43 Закону № 373/2011 Sb. «Про окремі медичні послуги»](#)

2.6.4. Коли проводиться попередній медичний огляд?

Попередній медичний огляд Ви пройдете перед початком нових трудових відносин.¹³ Роботодавець має направити Вас на нього до моменту виникнення трудових відносин (тобто до дати, зазначеної в трудовому договорі як день початку роботи). У випадку трудових угод поза межами трудових відносин (угода про трудову діяльність, угода про виконання робіт) його необхідно пройти, якщо це роботи з підвищеною небезпекою або якщо для виконання робіт нормативно-правовими актами встановлено умови придатності за станом здоров'я. Попередній медичний огляд Вам також доведеться пройти у ситуації, коли:

- Вас переведуть на іншу роботу;
- умови Вашої роботи зміняться, напр., зросте рівень небезпеки Вашої роботи або Ви будете виконувати роботу з підвищеною небезпекою.

[§ 10 Постанови № 79/2013 Sb. «Про послуги з медичного огляду працівників та деякі види медичних експертиз»](#)

¹³ Згідно з поточною редакцією проекту, з 2025 року мають бути скасовані попередні медичні огляди для робіт категорії 1. Їх проходження має залишатися на добровільній основі з боку роботодавця та працівника. На даний момент (серпень 2024) поправка ще не набула чинності, формулювання питання 2.6.4. має бути скориговане відповідно до поточних законодавчих змін.

2.6.5. Коли проводиться періодичний огляд?

Мета *періодичного медичного огляду* – перевірити, чи Ви все ще придатні за станом здоров'я виконувати Вашу роботу. Періодичні огляди є обов'язковими на роботах з підвищеною небезпекою (роботах, віднесених до категорій 2 – небезпечна, 3 і 4), а також для працівників, які виконують роботи або діяльність, пов'язану з професійним ризиком. Працівники проходять періодичні медичні огляди в установлені терміни відповідно до категорії робіт. Для робіт категорій 1 і 2 терміни також встановлені, але їх виконання не обов'язкове. Вони проводяться, якщо цього вимагає працівник або роботодавець.

Категорії робіт	Строки періодичного огляду					Професійний ризик
	1	2	2 ризик.	3	4	
Вік до 50 років	1 раз на 6 років	1 раз на 4 роки	1 раз на 2 роки	1 раз на 2 роки	1 раз на рік	1 раз на 4 роки
Вік старше 50 років	1 раз на 4 роки	1 раз на 2 роки	1 раз на 2 роки	1 раз на 2 роки	1 раз на рік	1 раз на 2 роки

Вищезазначені строки не застосовуються, якщо оприлюднено інший нормативно-правовий акт або [додатком до Постанови № 79/2013 Sb.](#) передбачено інше.

[§ 11 Постанови № 79/2013 Sb. «Про послуги з медичного огляду працівників та деякі види медичних експертиз»](#)

2.6.6. Коли проводиться позачерговий огляд?

Позачерговий огляд проводиться у разі, якщо існує ризик втрати або зміни придатності до роботи за станом здоров'я. Це може бути ситуація, коли відбулася перерва в роботі протягом тривалого періоду часу:

- внаслідок захворювання тривалістю більше 8 тижнів,
- після травми з тяжкими наслідками,
- з іншої причини тривалістю більше 6 місяців.

Позачерговий огляд Ви маєте пройти протягом 5 робочих днів після того, як знову приступили до роботи. Позачерговий огляд також проводиться, якщо погіршилися Ваші умови праці та підвищився рівень небезпеки Вашої роботи. Вимагати проведення позачергового огляду Ви можете також з власної ініціативи, як і Ваш роботодавець.

[§ 12 Постанови № 79/2013 Sb. «Про послуги з медичного огляду працівників та деякі види медичних експертиз»](#)

2.6.7. Коли проводиться заключний огляд?

Заключний огляд відбувається після закінчення Вашої роботи у роботодавця, а саме у випадку, якщо Ви:

- виконували роботи з підвищеною небезпекою (роботи, віднесені до категорій 2 – небезпечна, 3 і 4),
- у Вас під час роботи у поточного роботодавця було встановлено професійне захворювання або ризик розвитку професійного захворювання,
- Ви отримали у цього роботодавця виробничу травму, внаслідок якої Ви неодноразово були непрацездатні,
- в інших випадках.

За результатами заключного огляду Вам замість медичного висновку видадуть підтвердження про його проходження. Вимагати проведення заключного огляду при припиненні трудових відносин можете як Ви, так і Ваш роботодавець.

2.6.8. Коли проводиться профілактичний огляд?

Профілактичні огляди проводяться для того, щоб вчасно виявити зміни у Вашому здоров'ї, а саме – вчасно надати необхідну медичну допомогу і, можливо, компенсацію. Як правило, це випадки, коли під час роботи Ви контактуватимете з небезпечними речовинами, такими як азбест, діоксид кремнію або канцерогенними речовинами. У цих випадках проблеми зі здоров'ям можуть виникнути лише через кілька років після опромінення. Ні Ви, ні Ваш роботодавець не можете вимагати проведення профілактичного огляду. Рішення про його проведення приймає орган охорони здоров'я (у ЧР – санітарно-епідеміологічні станції краю), або це передбачено іншим нормативно-правовим актом. Медичний висновок за результатами профілактичного огляду не видається.

[§ 14 Постанови № 79/2013 Sb. «Про послуги з медичного огляду працівників та деякі види медичних експертиз»](#)

2.6.9. Чи можу я пройти медичний огляд працівників у сімейного лікаря за місцем реєстрації?

Так, якщо Вас до нього направить роботодавець і якщо Ви виконуєте роботу, віднесену до першої категорії (безпечні роботи). Однак роботодавець може мати укладений договір про надання послуг з медичного огляду працівників з іншим конкретним лікарем і направити Вас до нього.

[абз. 1 і 2 § 59 Закону № 373/2011 Sb. «Про окремі медичні послуги»](#)

2.6.10. Хто має сплатити вартість попереднього медичного огляду?

Витрати на попередній медичний огляд покриває кандидат на роботу. Роботодавець потім відшкодує Вам витрати, якщо вступить з Вами у трудові або подібні відносини. Однак Ви також можете домовитися про відшкодування Ваших витрат на огляд, навіть якщо Ви не приступите до роботи. На практиці деякі роботодавці намагаються укласти угоду з працівником про відшкодування вартості попереднього медичного огляду лише після закінчення випробувального терміну. Однак такий порядок суперечить нормативно-правовим актам. Попередній медичний огляд для оцінки придатності за станом здоров'я до роботи в нічний час завжди сплачує роботодавець.

[абз. 2 § 59 Закону № 373/2011 Sb. «Про окремі медичні послуги»](#)

2.6.11. На медичний огляд працівників я повинен принести виписку з медичної карти, але я не зареєстрований в ЧР у жодного сімейного лікаря. Як мені діяти в цій ситуації?

Виписка з медичної карти містить відомості про розвиток стану Вашого здоров'я до цього часу та перенесені захворювання. Лікар, який проводить медичний огляд працівників, є важливим джерелом інформації про стан Вашого здоров'я. Однак у Чеській Республіці не існує юридичного обов'язку мати реєстрацію у лікаря. Тому, якщо Ви не можете надати виписку зі своєї медичної карти, під час проходження медичного огляду працівників це буде записано у медичній документації і Ваше обстеження буде більш детальним, щоб лікар отримав необхідну інформацію про стан Вашого здоров'я.

[пп. 2 п. «d» абз. 2 § 7 Постанови № 79/2013 Sb. «Про послуги з медичного огляду працівників та деякі види медичних експертиз»](#)

2.6.12. Я не згоден з медичним висновком, чи можу я його оскаржити?

Так.

Медичний висновок отримуєте і Ви, і Ваш роботодавець. Частиною медичного висновку є інформація про можливість подання заяви про його перегляд та про можливість відмови від права на ознайомлення з медичним висновком. Якщо Ви вважаєте, що запис у медичному висновку неправильний, Ви можете протягом 10 робочих днів з дати його надання подати заяву про його перегляд постачальнику, який надав висновок.

[абз. 1 § 46 Закону № 373/2011 Sb. «Про окремі медичні послуги»](#)

2.7 Знаки безпеки, кольори та сигнали

2.7.1. Відео «Напо» – «Історія найкращого знаку»

<https://youtu.be/tYjM84YZgV4?si=Pq1biBGOBFcGgmR->

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– **AUVA** (Австрія), **CIOP** (Польща), **DGUV** (Німеччина), **EU-OSHA** (Більбао, Іспанія), **INAIL** (Італія), **INRS** (Франція), **SUVA** (Швейцарія) та **TNO** (Нідерланди).

2.7.2. Для чого потрібні знаки безпеки, кольори та сигнали?

Знаки безпеки (або звукові та світлові сигнали) розміщуються і використовуються на місцях роботи, де Вашому здоров'ю може бути завдано шкоди. Знаки дають Вам інструкції та інформацію, важливі для Вашої безпеки та здоров'я. Вони можуть звертати увагу на заборону певної поведінки, попереджати про небезпеку, наказувати Вам щось зробити або повідомити Вас про безпеку (напр., про аварійний вихід, шлях евакуації тощо). Їх перевага в тому, що їх легко зрозуміти навіть без слів. Відповідальність за їх розміщення і використання несе Ваш роботодавець, який зобов'язаний ознайомити Вас з ними.

2.7.3. Як виглядають знаки заборони?

Знаки заборони мають круглу форму з чорною піктограмою (рисунок) на білому фоні, **червоною каймою** та косою лінією. Чорна піктограма, червона кайма та коса лінія займають щонайменше 35% площі знака.

Рисунок 1: КУРІННЯ ЗАБОРОНЕНО – ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ КОРИСТУВАТИСЯ ВІДКРИТИМ ВОГНЕМ – РУХ ПІШОХОДІВ ЗАБОРОНЕНО

Рисунок 2: ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ГАСИТИ ВОДОЮ – НЕПИТНА ВОДА – ДОСТУП СТОРОННІМ ЗАБОРОНЕНО

Рисунок 3: НЕМАЄ ДОСТУПУ ДЛЯ АВТОНАВАНТАЖУВАЧІВ – НЕ ТОРКАТИСЯ

2.7.4. Як виглядають попереджувальні знаки?

Попереджувальні знаки мають трикутну форму з чорною піктограмою на **жовтому фоні** з чорною каймою. Чорна піктограма з чорною каймою займають щонайменше 50% площі знака.

Рисунок 4: ОБЕРЕЖНО! ПОЖЕЖОНЕБЕЗПЕЧНІ ЛЕГКОЗАЙМИСТІ РЕЧОВИНИ – ОБЕРЕЖНО! НЕБЕЗПЕКА ВИБУХУ – ОБЕРЕЖНО! ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ

Рисунок 5: ОБЕРЕЖНО! ЇДКІ ТА КОРОЗІЙНІ РЕЧОВИНИ – ОБЕРЕЖНО! РАДІОАКТИВНІ РЕЧОВИНИ – ОБЕРЕЖНО! МОЖЛИВЕ ПАДІННЯ ВАНТАЖУ

Рисунок 6: ОБЕРЕЖНО! ПРАЦЮЄ НАВАНТАЖУВАЧ – ОБЕРЕЖНО! ЕЛЕКТРИЧНА НАПРУГА – ОБЕРЕЖНО! ПОПЕРЕДЖЕННЯ, НЕБЕЗПЕКА, ЗАГАЛЬНА НЕБЕЗПЕКА

Рисунок 7: ОБЕРЕЖНО! ЛАЗЕРНЕ ВИПРОМІНЮВАННЯ – ПОЖЕЖОНЕБЕЗПЕЧНО! ОКИСЛЮВАЧ – ОБЕРЕЖНО! НЕІОНІЗУЮЧЕ ВИПРОМІНЮВАННЯ

Рисунок 8: ОБЕРЕЖНО! СИЛЬНЕ МАГНІТНЕ ПОЛЕ – НЕБЕЗПЕКА СПІТКНУТИСЯ – ОБЕРЕЖНО! МОЖЛИВЕ ПАДІННЯ З ВИСОТИ

Рисунок 9: ОБЕРЕЖНО! БІОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕКА – ОБЕРЕЖНО! НИЗЬКА ТЕМПЕРАТУРА – ОБЕРЕЖНО! ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНА ЗОНА

2.7.5. Як виглядають зобов'язувальні знаки?

Зобов'язувальні знаки мають круглу форму з білою піктограмою на [синьому фоні](#); біла піктограма займає щонайменше 50% площі знака.

Рисунок 10: НЕОБХІДНО НОСИТИ ЗАХИСНІ ОКУЛЯРИ – НЕОБХІДНО НОСИТИ ЗАХИСНИЙ ШОЛОМ – НЕОБХІДНО НОСИТИ ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАХИСТУ ОРГАНІВ СЛУХУ

Рисунок 11: НЕОБХІДНО КОРИСТУВАТИСЯ ЗАСОБАМИ ДЛЯ ЗАХИСТУ ОРГАНІВ ДИХАННЯ – НЕОБХІДНО НОСИТИ ЗАХИСНЕ ВЗУТТЯ – НЕОБХІДНО НОСИТИ ЗАХИСНІ РУКАВИЦІ

Рисунок 12: НЕОБХІДНО НОСИТИ ЗАХИСНИЙ ОДЯГ – НЕОБХІДНО НОСИТИ ЩИТОК ДЛЯ ЗАХИСТУ ОБЛИЧЧЯ – НЕОБХІДНО КОРИСТУВАТИСЯ ЗАХИСНИМ ПОЯСОМ

Рисунок 13: НЕОБХІДНО ПЕРЕСУВАТИСЯ ПІШКИ – ЗАГАЛЬНА НЕБЕЗПЕКА (ДІЯЛЬНІСТЬ АБО СТАН)

2.7.6. Як виглядають інформаційні знаки?

Інформаційні знаки для позначення безпеки/ евакуації/ першої допомоги мають прямокутну або квадратну форму з білою піктограмою на **зеленому фоні**; біла піктограма займає щонайменше 50% площі знака.

Рисунок 14: НАПРЯМОК РУХУ ДО БЕЗПЕЧНОГО ВИХОДУ (ЛІВОРУЧ, ПРАВОРУЧ, ВНИЗ)

Рисунок 15: АВАРІЙНИЙ ВИХІД/ ЕВАКУАЦІЙНИЙ ВИХІД

Рисунок 16: ДОДАТКОВИЙ ЗНАК НАПРЯМКУ РУХУ (ВНИЗ, ВЛІВО, ВПРАВО, ВГОРУ) ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ

Рисунок 17: ПУНКТ НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ – НОШІ – АВАРІЙНИЙ ДУШ – ПРИСТРІЙ ДЛЯ ПРОМИВАННЯ ОЧЕЙ

Рисунок 18: ТЕЛЕФОННИЙ АПАРАТ ДЛЯ АВАРІЙНИХ ВИКЛИКІВ З МЕТОЮ НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ АБО ЕВАКУАЦІЇ

Рятувальні знаки для позначення матеріальних засобів протипожежного захисту, засобів пожежної безпеки та напрямок шляху до них мають форму прямокутника або квадрата з білою піктограмою на червоному фоні; біла піктограма займає щонайменше 50% площі знака.

Рисунок 19: ПОЖЕЖНИЙ РУКАВ – ПОЖЕЖНА ДРАБИНА – ВОГНЕГАСНИК – ТЕЛЕФОННИЙ АПАРАТ ДЛЯ СПОВІЩЕННЯ ПРО ПОЖЕЖУ

Рисунок 20: ДОДАТКОВИЙ ЗНАК НАПРЯМКУ РУХУ (ВНИЗ, ВЛІВО, ВПРАВО, ВГОРУ) ДО ЗАСОБІВ ПРОТИПОЖЕЖНОГО ЗАХИСТУ

Рисунок 21: ПОЖЕЖНИЙ ЛІФТ

2.7.7. Як виглядають знаки, що вказують на небезпеку зіткнення осіб з перешкодами або небезпеку падіння осіб і предметів?

Ці знаки являють собою чергування червоних і білих або жовтих і чорних смуг однакового розміру під кутом 45 градусів. Замість жовтого кольору (особливо у випадках обмеженої видимості) можна використовувати фотолюмінесцентний матеріал жовто-зеленого кольору.

2.7.8. Як використовуються світлові та звукові сигнали?

Світлові та звукові сигнали визначають, коли має розпочатися та закінчитися певна дія (напр., закриття та відкриття воріт з дистанційним керуванням, запуск складної техніки або лінії тощо), і подаються протягом усієї діяльності.

Проблискові маячки використовуються у випадку підвищеного ступеня небезпеки або нагальної потреби в діях чи втручанні. Звуковий сигнал зі змінною частотою використовується для подачі сигналу про вищий рівень небезпеки або нагальну потребу в діях чи втручанні. Сигнал про необхідність виходу з приміщення є безперервним.

2.7.9. Як використовуються голосові сигнали?

Голосові сигнали використовуються для вираження необхідної дії/ вчинку. Комунікація відбувається у формі простих, зрозумілих коротких слів або речень. Голосовий сигнал повинен бути правильно вимовлений мовою, зрозумілою слухачеві, і бути достатньо гучним.

Приклади та значення голосових сигналів:

СТАРТ – Почни діяльність.

СТІЙ – Перерви, припини рух.

КІНЕЦЬ – Зупини діяльність.

ВГОРУ – Піднімай вантаж.

ВНИЗ – Опускай вантаж.

ВПЕРЕД, НАЗАД, НАПРАВО, НАЛІВО – Вказує напрямок руху в поєднанні з сигналом рукою.

СТОП – Аварійна зупинка.

ШВИДКО – Прискорь рух, загрожує небезпека.

ПОВІЛЬНО – Зменши швидкість, наближаєшся до перешкоди/ загрожує небезпека.

2.7.10. Як використовуються сигнали, подані за допомогою рук?

Сигнали, подані за допомогою рук, повинні бути точними, простими, безпомилковими. Сигналіст стоїть обличчям до одержувача поза небезпечною зоною. Він повинен бути позначений розпізнавальними знаками (шолом, жилет, нарукавники, нарукавні пов'язки або прапорці).

Рисунки є частиною Додатка № 2 до цього документу.

Загальні сигнали:

- A. Старт – увага – початок команди (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-001*)¹⁴
- B. Зупинка – переривання – кінець контрольованого руху (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-002*)
- C. Кінець операції (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-003*)

Вертикальне переміщення:

- D. Вгору (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-004*)
- E. Вниз (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-005*)
- F. Відстань по вертикалі (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-006*)

Горизонтальне переміщення:

- G. Рух вперед (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-007*)
- H. Рух назад (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-008*)
- I. Праворуч від сигналіста (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-009*)
- J. Ліворуч від сигналіста (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-010*)
- K. Відстань по горизонталі (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-011*)

Небезпека:

¹⁴ Текст у дужках, виділений курсивом, не перекладати.

L. Стоп – аварійна зупинка (*vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-012*)

M. Швидко: всі рухи швидше

N. Повільно: всі рухи повільніше

[Постанова Уряду № 375/2017 Sb. «Про зовнішній вигляд, розташування та оформлення знаків безпеки і розмітки та введення сигналів»](#)

3 Тематичний розділ 3 – ПРАЦЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, ПРАЦЯ ВАГІТНИХ І ГОДУЮЧИХ ЖІНОК, ПРАЦЮЮЧИХ МАТЕРІВ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ДЕВ'ЯТОГО МІСЯЦЯ ПІСЛЯ ПОЛОГІВ

Сортування за категоріями на сайті: оскільки це короткий тематичний розділ, рекомендуємо вказувати його як *bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/ZÁKLADY BOZP*

3.1 Неповнолітні працівники

3.1.1. За яких умов неповнолітні можуть працювати в Чехії?

Неповнолітніми вважаються особи, які не досягли 18 років. Неповнолітня особа, яка досягла 15 років і закінчила обов'язкову шкільну освіту, може виконувати роботи за наймом. Роботи за наймом неповнолітніх віком до п'ятнадцяти років або неповнолітніх, які не закінчили обов'язкову шкільну освіту, заборонені. Дозволяється лише якщо це мистецька, культурна, рекламна або спортивна діяльність на умовах, передбачених іншим нормативно-правовим актом.

[абз. 2 § 350 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 1 § 35 Закону № 89/2012 Sb. «Цивільний кодекс»](#)

[§ 121 і наст. Закону № 435/2004 Sb. «Про зайнятість»](#)

3.1.2. Які обов'язки має роботодавець щодо праці неповнолітніх?

Роботодавець зобов'язаний:

- доручати неповнолітнім роботу, яка відповідає їх фізичному та розумовому розвитку;
- надавати їм підвищений захист і забезпечити належний нагляд;
- створювати сприятливі умови для всебічного розвитку фізичних і розумових здібностей неповнолітніх працівників, у тому числі шляхом створення спеціальних умов праці;

- надавати неповнолітнім працівникам відповідно до потреб виконуваних робіт достатню та належну інформацію та інструкції з БПОЗ.

Обов'язки роботодавця при прийомі на роботу неповнолітніх працівників також стосуються обмеження робочого часу, виконання певних робіт, медичних оглядів неповнолітніх та обмеження підймання вантажів (див. наступний FAQ). Роботодавець зобов'язаний вести список неповнолітніх працівників, які працюють у нього.

[абз. 1 § 243 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[п. «f» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 5 § 246 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.1.3. Чи повинні неповнолітні працівники проходити попередній медичний огляд?

Так.

Неповнолітні працівники повинні бути оглянуті постачальником послуг з медичних оглядів працівників:

- до початку трудових відносин і до переведення на іншу роботу,
- регулярно в міру необхідності, але щонайменше один раз на рік.

Робітники за трудовими угодами поза межами трудових відносин, у тому числі неповнолітні, зобов'язані проходити попередній медичний огляд лише у випадках, передбачених спеціальними нормативно-правовими актами – роботи з підвищеною небезпекою (категорія робіт 2 – небезпечна і вище), або якщо частиною цих робіт є діяльність, для здійснення якої нормативно-правовим актом встановлюються умови придатності за станом здоров'я. Роботодавець може вимагати проходження попереднього медичного огляду, якщо має сумніви щодо придатності за станом здоров'я особи, яка претендує на роботу, навіть якщо робота не є небезпечною.

[§ 247 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[пп. 2 п. «b» абз. 1 § 59 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.1.4. Яка тривалість робочого часу може бути встановлена для неповнолітнього працівника?

Для працівника віком до 18 років:

- тривалість зміни кожного дня не повинна перевищувати 8 годин;
- у більшості основних трудових правовідносин тривалість тижневого робочого часу не може перевищувати в сукупності 40 годин на тиждень;

- відпочинок між змінами повинен бути не менше 12 годин протягом 24 годин поспіль;
- тривалість безперервного відпочинку на тиждень для неповнолітнього працівника не повинна бути менше 48 годин.

[§ 79а Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 1 § 88 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 1 § 90 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 2 § 92 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.1.5. Які роботи заборонені для неповнолітніх працівників?

Деякі види робіт повністю заборонені для неповнолітніх працівників:

- підземні роботи при видобуванні корисних копалин або в тунелях і штольнях;
- надурочні роботи та роботи в нічний час (неповнолітні віком від 16 років можуть, як виняток, виконувати роботи в нічний час тривалістю не більше 1 години, якщо це необхідно для їх професійної підготовки, на умовах, визначених Трудовим кодексом);
- роботи, що є невідповідними, небезпечними або шкідливими для здоров'я неповнолітніх з урахуванням анатомо-фізіологічних і психологічних особливостей цього віку;
- роботи, під час яких вони наражаються на підвищений ризик травмування або при виконанні яких можуть створити серйозну загрозу безпеці та здоров'ю інших працівників або інших фізичних осіб;
- робота в контрольованій зоні, встановленій роботодавцем для роботи з небезпечними речовинами та біологічними агентами;
- експлуатація спеціального технічного обладнання.

Роботи і місця роботи, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх, а також умови, за яких неповнолітні працівники можуть виконувати ці роботи виключно у зв'язку з професійною підготовкою, визначені [Наказом Міністерства охорони здоров'я](#). Йдеться, напр., про роботи з підвищеною небезпекою, роботи, що виконуються в заданому темпі, роботи з джерелами іонізуючого випромінювання, роботи з виготовлення та переробки вибухових речовин, роботи, пов'язані з впливом деяких хімічних речовин, роботи на висоті понад 1,5 м та над вільною глибиною понад 1,5 м тощо.

[§ 246 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[п. «б» абз. 2 § 11 Закону № 309/2006 Sb. «Про забезпечення інших умов безпеки праці та охорони здоров'я»](#)

3.1.6. Чи існують якісь обмеження щодо підіймання вантажів неповнолітніми працівниками?

Так.

Неповнолітні працівники мають обмежені граничні норми при роботі з вантажами. Маса вантажу не повинна перевищувати:

- для хлопців, при епізодичному підйомі 20 кг, при частому поводженні 15 кг (сидячи з частим підняттям і перенесенням 4,5 кг);
- для дівчат, при епізодичному підйомі 15 кг, при частому поводженні 10 кг (сидячи з частим підняттям і перенесенням 2,5 кг);
- за зміну кумулятивна маса вантажу, що переміщується вручну, не повинна перевищувати 5 500 кг для хлопців і 4 000 кг для дівчат за середню зміну.

[п. «с» абз. 1 § 5 Постанови № 180/2015 Sb. «Про заборонені роботи та місця роботи»](#)

3.2 Вагітні та годуючі жінки, працюючі матері до закінчення дев'ятого місяця після пологів

3.2.1. Коли я повинна повідомити роботодавця про свою вагітність?

Жоден нормативно-правовий акт ЧР не встановлює обов'язок або кінцевий термін для повідомлення роботодавця про вагітність. Загалом, можна порекомендувати повідомити про вагітність, коли вона вже стабільна, тобто після закінчення першого триместру. Поки Ви не повідомите роботодавця про свою вагітність, Ви не можете скористатися законними заходами захисту вагітних жінок.

Якщо Ви виконуєте роботу, заборонену для вагітних жінок, Ви повинні повідомити про це роботодавця негайно після виявлення вагітності. Виконання цієї роботи може наразити Вас і Вашу ненароджену дитину на небезпеку.

3.2.2. Які обов'язки має роботодавець щодо роботи вагітних, годуючих жінок, жінок до закінчення дев'ятого місяця після пологів?

Роботодавець зобов'язаний:

- якщо під час робіт передбачається вплив факторів ризику, що вражають плід в утробі матері, повідомити про це працівницю;

- ознайомити вагітних, годуючих жінок, працюючих матерів до закінчення дев'ятого місяця після пологів з ризикам та їх можливим впливом на вагітність, грудне вигодовування або їх здоров'я;
- вживати необхідних заходів щодо цих працівниць, у тому числі заходів, пов'язаних зі зниженням ризику психічної та фізичної перевтоми та інших видів психічної та фізичної напруги;
- пристосувати для них на місці роботи приміщення для відпочинку.

[п. «h» абз. 1 § 103 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.2.3. Які роботи заборонені вагітним, годуючим жінкам, жінкам до закінчення дев'ятого місяця після пологів?

Заборонено працевлаштовувати:

- працівниць на роботи, які загрожують їхньому материнству;
- вагітну, годуючу жінку, працюючу матір до закінчення дев'ятого місяця після пологів на роботи, для яких вони не придатні за станом здоров'я згідно медичного висновку.

Роботи та місця роботи, заборонені для таких працівниць, передбачені [наказом Міністерства охорони здоров'я](#).

[§ 240 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.2.4. Я дізналася, що я вагітна, а роботи, які я виконую, заборонені для вагітних. Що тепер?

Роботодавець повинен перевести Вас на іншу роботу у випадку, якщо:

- Ви виконуєте роботи, які заборонені для вагітних жінок;
- Ви виконуєте роботи, які, згідно з медичним висновком, загрожують Вашій вагітності;
- Ви виконуєте роботи в нічний час і просите роботодавця перевести Вас на роботи в денний час.

Якщо у роботодавця немає іншої підходящої роботи, на яку Ви можете бути переведені, це є перешкодою з боку роботодавця. У цьому випадку вагітна жінка залишається вдома зі 100% компенсацією заробітної плати.

[п. «с» абз. 1 § 41 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[п. «g» абз. 1 § 41 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.2.5. Чи може вагітна жінка працювати надурочно?

Ні.

Вагітних працівниць не можна залучати до надурочних робіт. Так само роботодавець не має права залучати до надурочних робіт працівників, які доглядають за дитиною віком до 1 року.

[абз. 3 § 240 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.2.6. Чи можу я годувати дитину грудьми на роботі?

Роботодавець зобов'язаний надавати годуючій жінці, крім перерв у роботі, спеціальні перерви для годування дитини, які включаються в робочий час і підлягають компенсації заробітної плати у розмірі середнього заробітку.

Якщо Ви працюєте за встановленим тижневим робочим часом, Ви маєте право на:

- 2 півгодинні перерви на кожен дитину до досягнення нею 1 року, а також
- в наступні 3 місяці – на 1 півгодинну перерву за зміну.

Якщо ви працюєте скорочений робочий час, але не менше половини тижневого робочого часу, Ви маєте право на 1 півгодинну перерву на кожен дитину до досягнення нею 1 року.

[§ 242 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

3.2.7. Чи існують обмеження щодо підймання вантажів для вагітних, годуючих жінок, працюючих матерів до закінчення дев'ятого місяця після пологів?

Так, гігієнічні норми для переміщення вантажів встановлені [наказом Міністерства охорони здоров'я](#).

4 Тематичний розділ 4 – ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИРОБНИЧІ ТРАВМИ, ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ВНАСЛІДОК ВИРОБНИЧИХ ТРАВМ

Сортування за категоріями на сайті: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/JAK NA PRACOVNÍ ÚRAZY, NEMOCI Z POVOLÁNÍ A ODŠKODŇOVÁNÍ](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/JAK_NA_PRACOVNI_ÚRAZY,_NEMOCI_Z_POVOLÁNÍ_A_ODŠKODŇOVÁNÍ)

4.1 Виробничі травми та професійні захворювання

4.1.1. Що таке виробнича травма?

Виробнича травма – це ушкодження здоров'я або смерть працівника, якщо вони сталися незалежно від волі працівника:

- під час короткочасного, раптового і сильного впливу зовнішніх факторів
- під час виконання трудових обов'язків або в безпосередньому зв'язку з ними.

Пояснення цих термінів Ви знайдете в FAQ нижче.

- Виробничою травмою також буде вважатися травма, що сталася з працівником *під час виконання трудових обов'язків* (зазвичай наводиться приклад нападу на державного службовця незадоволеним клієнтом в неробочий час та за межами місця роботи роботодавця з причин, пов'язаних з його розпорядком роботи).

Прикладом виробничої травми може бути падіння з драбини під час виконання трудових обов'язків з подальшим переломом руки працівника.

Однак це завжди залежить від індивідуальної оцінки обставин, і неможливо заздалегідь сказати, чи буде травма визнана виробничою.

[§ 271k Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.2. Що робити, якщо зі мною сталася виробнича травма або я став свідком виробничої травми колеги (або травми іншої особи)?

У разі виникнення виробничої травми, незалежно від того, сталася вона з Вами чи з кимось іншим, необхідно:

- якщо Ви стали свідком виробничої травми – надати пораненому першу допомогу, зателефонувати на лінію екстреної допомоги (155 – швидка медична допомога / 112 – у разі необхідності залучення кількох служб інтегрованої рятувальної системи; при дорожньо-транспортних пригодах, пожежах, промислових аваріях), див. **Перша допомога на робочому місці**;
- якщо Вам дозволяє стан здоров'я, негайно повідомте про Вашу виробничу травму своєму керівнику;
- негайно повідомити про травму працівника/ іншої фізичної особи, свідком якої Ви стали;
- співпрацювати при з'ясуванні причин виробничої травми.

[п. «h» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.3. У разі виробничої травми, що означає термін «під час виконання трудових обов'язків»?

Виробнича травма – це травма під час виконання трудових обов'язків, який включає в себе:

- виконання трудових обов'язків, що впливають з Ваших трудових відносин або з трудових угод поза межами трудових відносин (DPP – угода про виконання робіт, DPČ – угода про трудову діяльність);
- інша діяльність, яку Ви виконуєте за дорученням роботодавця;

- діяльність, яка є предметом відрядження;
- діяльність, що здійснюється для роботодавця за ініціативою профспілки (або ради трудового колективу, уповноваженого з питань БПОЗ) чи інших працівників;
- діяльність, яку Ви виконуєте для роботодавця з власної ініціативи, якщо Вам як працівнику на це не потрібен спеціальний дозвіл;
- добровільна допомога, організована роботодавцем.

[§ 273 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.4. У випадку виробничої травми, що мається на увазі під терміном «в безпосередньому зв'язку з виконанням трудових завдань»?

Виробничою травмою є травма, що сталася в безпосередньому зв'язку з виконанням трудових обов'язків. До них відносяться:

- дії, необхідні для виконання робіт;
- дії під час роботи, які є звичними або необхідними до або після початку роботи;
- дії, звичні під час перерви в роботі для харчування та відпочинку, що проводяться на об'єкті роботодавця;
- потім – обстеження у постачальника послуг з медичних оглядів працівників, що проводиться за розпорядженням роботодавця,
- обстеження у зв'язку з роботою в нічний час;
- надання першої допомоги та шлях до неї і назад.

Однак такі дії не включають проїзд на роботу та з роботи, прийом їжі (тобто фактичне споживання їжі під час перерви в роботі для харчування та відпочинку), обстеження або лікування у постачальника послуг з медичних оглядів працівників, а також проїзд до нього і назад, якщо він не знаходиться на об'єкті роботодавця.

Безпосередньо пов'язані з виконанням робочих завдань також:

- навчання працівників, організоване роботодавцем або профспілковою організацією, чи вищестоящим органом роботодавця, що здійснює контроль за підвищенням їх професійної підготовки.

[§ 274 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.5. Чи вважається виробничою травма, що сталася зі мною по дорозі на роботу та з роботи?

Ні.

Проїзд на роботу і з роботи – це проїзд від місця проживання (перебування) до місця входу на об'єкт роботодавця або до іншого місця, визначеного для виконання трудових завдань, і назад. Якщо Ви працюєте в лісовому господарстві, сільському господарстві або будівництві, це також шлях до призначеного місця збору і назад.

Однак ситуація інша у разі, якщо роботодавець відправить Вас у відрядження. Поїздка з муніципалітету проживання працівника до місця роботи або проживання в іншому муніципалітеті, який є метою відрядження (якщо він не є також муніципалітетом постійного місця роботи працівника), і назад розглядається як необхідна дія до або після початку роботи (тобто безпосередньо пов'язана з виконанням трудових завдань).

[§ 274а Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.6. Хто вирішує, чи визнавати травму виробничою?

Визнання виробничої травми повністю належить до компетенції роботодавця, який з'ясовує причини та обставини травми, або суду. Ні Ваш лікар, ні страхова компанія, в якій Ваш роботодавець застрахований від відповідальності за виробничі травми та професійні захворювання, не повинні вирішувати це питання.

[абз. 1 § 105 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.7. Роботодавець не визнав мою травму виробничою. Я не згоден з цим рішенням, чи можу я щось з цим зробити?

Якщо роботодавець не визнає травму виробничою, Ви можете звернутися до суду. Однак майте на увазі, що Вам потрібно буде надати суду докази для підтвердження Ваших вимог.

4.1.8. Чи повинен я повідомляти про кожну виробничу травму, навіть якщо це легке тілесне ушкодження?

Так.

Роботодавець повинен вести облік травм у формі журналу обліку нещасних випадків, в якому реєструється кожна виробнича травма, навіть якщо вона не призвела до втрати працездатності. Повідомити керівника про виробничу травму – у Ваших власних інтересах. Навіть легке на перший погляд тілесне ушкодження згодом може перерости у серйозну проблему зі здоров'ям. Ретроспективно Вам буде важко довести, що з Вами сталася виробнича травма, тому важливо негайно повідомляти про будь-які травми та забезпечити можливих свідків виробничої травми.

[абз. 2 § 105 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.9. Які обов'язки має роботодавець у разі виникнення виробничої травми?

У зв'язку з виникненням виробничої травми роботодавець має цілу низку обов'язків. Зокрема, він зобов'язаний розслідувати виробничу травму, задокументувати її та повідомити про неї відповідні органи.

Що повинен зробити роботодавець у разі виникнення виробничої травми:

- негайно **інформувати** про виробничу травму працівника іншого роботодавця, потім допустити цього іншого роботодавця до участі у розслідуванні причин і обставин виникнення виробничої травми та ознайомити його з результатами;
- **не змінювати обстановку на місці нещасного випадку** до з'ясування причин та обставин виникнення виробничої травми;
- **з'ясувати причини та обставини виникнення** виробничої травми;
- **зареєструвати виробничу травму у журналі обліку нещасних випадків**, навіть якщо виробнича травма не призвела до тимчасової непрацездатності, що перевищує 3 календарних дні;
- **повідомити про нещасний випадок на виробництві відповідні органи:** у всіх випадках – профспілки та уповноважені у сфері БПОЗ, у передбачених випадках – також до інших установ, напр. Поліцію Чеської Республіки або обласну інспекцію з питань праці;
- **скласти і вести акт про виробничу травму** у разі нещасних випадків зі смертельними наслідками або виробничих травм з втратою працездатності на строк понад 3 календарних дні. Потім цей акт надсилається до визначених установ – напр., до обласної інспекції з питань праці або до компанії медичного страхування працівника;
- **вжити та реалізувати заходи** для запобігання повторенню виробничої травми.

[§ 105 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.10. Чи зобов'язаний роботодавець надати мені акт про виробничу травму?

Так.

У разі настання виробничої травми з втратою працездатності на строк понад 3 календарних дні, у зв'язку з чим складається акт про виробничу травму, роботодавець зобов'язаний видати один примірник акту про виробничу травму постраждалому працівнику. У разі нещасного випадку на виробництві зі смертельним наслідком він передається членам сім'ї загиблого.

[абз. 3 § 105 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.11. Що таке професійне захворювання?

Професійні захворювання – це захворювання, що виникають внаслідок несприятливого впливу хімічних, фізичних, біологічних або інших шкідливих факторів (напр., пил, шум, вібрація, одностороннього перевантаження, інфекційних захворювань шкіри тощо), а також гострих отруєнь хімічними речовинами. При цьому захворювання повинно бути внесено до [Переліку професійних захворювань](#), і повинні бути дотримані умови, перераховані для цього захворювання.

[абз. 1 § 1 Постанови Уряду № 290/1995 Sb., що встановлює Перелік професійних захворювань](#)

4.1.12. Що таке ризик розвитку професійного захворювання?

У деяких випадках професійне захворювання не досягає рівня, необхідного для визнання його професійним захворюванням, але можна визнати ризик розвитку професійного захворювання.

[абз. 1 § 347 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.1.13. Який порядок оцінки та визнання професійних захворювань?

Якщо Ваш лікар підозрює, що Ви страждаєте на професійне захворювання, він зобов'язаний направити Вас до постачальника послуг з медичних оглядів працівників, який оцінить Ваш стан на предмет професійного захворювання (ризiku розвитку професійного захворювання). Ваш роботодавець також має такий самий обов'язок, або Ви можете звернутися до нього самі як працівник. Право встановлювати професійні захворювання уповноважені на основі своєї територіальної юрисдикції т. зв. [центри професійних захворювань](#), акредитовані Міністерством охорони здоров'я ЧР.

Для того, щоб захворювання було встановлено як професійне, необхідно виконати такі умови:

1. Захворювання має входити до [Переліку професійних захворювань](#) або класифікуватися за одним із пунктів цього Переліку.
2. Стан здоров'я обстежуваного повинен відповідати діагнозу, а захворювання досягати необхідного ступеня тяжкості.
3. Необхідно підтвердити, що обстежувана особа працювала в умовах, що призвели до виникнення професійного захворювання.

Більше інформації про порядок оцінки та визнання професійних захворювань [тут](#).

4.2 Відшкодування шкоди, завданої виробничими травмами та професійними захворюваннями

4.2.1. Чи маю я право на компенсацію шкоди, завданої виробничою травмою або професійним захворюванням?

Обов'язкове страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань поширюється на всіх працівників незалежно від їхнього громадянства. Обов'язкове страхування відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, поширюється на виробничі травми та професійні захворювання працівників, які працюють за трудовим договором або трудовими угодами поза межами трудових відносин (угода про трудову діяльність, угода про виконання робіт).

Обов'язкове страхування не поширюється на членів наглядових рад, статутних органів, виконавчих директорів та партнерів.

Виробничі травми: Роботодавець зобов'язаний відшкодувати працівникові збитки або моральну шкоду, завдану виробничою травмою, якщо вона сталася під час виконання трудових обов'язків або в безпосередньому зв'язку з ними.

[абз. 1 § 269 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

Професійні захворювання: Роботодавець зобов'язаний відшкодувати працівникові збитки або моральну шкоду, завдану професійним захворюванням, якщо працівник до його виявлення востаннє працював у роботодавця в умовах, за яких виникає це професійне захворювання.

[абз. 2 § 269 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.2. Чи всі роботодавці мають обов'язкове страхування?

Так.

Усі роботодавці, які наймають хоча б одного працівника, застраховані в одній із двох страхових компаній – Generali Česká pojišť'ovna a.s. (страхування з 31 грудня 1992 року) або Kooperativa pojišť'ovna, a.s. (інші роботодавці). Не потрібно з'ясовувати, чи має Ваш роботодавець договір страхування. Жоден договір не укладається: обов'язкове страхування виникає автоматично при укладенні перших трудових правовідносин з роботодавцем.

4.2.3. Які види компенсацій я можу отримати у випадку виробничої травми?

- Компенсація втрати заробітку на час непрацездатності;
- Компенсація втрати заробітку після закінчення непрацездатності;
- Компенсація за завдані фізичні страждання та порушення соціального функціонування;
- Компенсація обґрунтованих витрат на лікування;
- Компенсація матеріальної шкоди;
- Одноразова компенсація моральної шкоди у разі особливо тяжкого ушкодження здоров'я працівника.

4.2.4. Що означає компенсація втрати заробітку на час непрацездатності?

Ця компенсація відшкодовує працівнику різницю між заробітною платою, отриманою від роботодавця (відповідно з 15-го дня непрацездатності – допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю), і середнім заробітком до виникнення шкоди.

Роботодавець надасть працівникові компенсацію за втрату заробітку за час непрацездатності. Компенсація в сумі різниці між середнім заробітком до виникнення шкоди, заподіяної виробничою травмою, і повним розміром заробітної плати або виплати згідно [§ 192 Трудового кодексу](#), або розміру винагороди за угодою згідно [§ 194 Трудового кодексу](#) і загальною сумою допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Роботодавець зобов'язаний виплачувати компенсацію за втрату заробітку на регулярній щомісячній основі, якщо не узгоджений інший спосіб виплати.

[абз. 2 § 271m Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.5. Що означає компенсація втрати заробітку після закінчення непрацездатності?

Компенсація втрати заробітку після закінчення непрацездатності (т. зв. рента) – це компенсація зниження доходу, якщо внаслідок виробничої травми Ви не можете досягти свого первісного доходу після закінчення непрацездатності, напр., Ви більше не можете виконувати первісну роботу або можете виконувати її лише з певними обмеженнями.

4.2.6. Що таке компенсація за завдані фізичні страждання та порушення соціального функціонування

Ця компенсація розраховується за «*бальною системою*», що регулюється [Постановою Уряду № 276/2015 Sb. «Про компенсацію шкоди за завдані фізичні страждання та](#)

[порушення соціального функціонування, спричинені виробничою травмою або професійним захворюванням», у чинній редакції.](#)

Ваш лікуючий лікар видасть *висновок про фізичні страждання*, в якому і біль і порушення соціального функціонування оцінюється балами. Висновок про фізичні страждання Ви подасте роботодавцю. Ця компенсація надається одноразово. Компенсацію шкоди за завдані фізичні страждання можна вимагати також у разі виробничих травм, щодо яких не складається акт про виробничу травму, тобто навіть у разі легких тілесних ушкоджень.

4.2.7. Що означає компенсація обґрунтованих витрат на лікування?

Обґрунтованими витратами на лікування можуть бути, наприклад, витрати на ліки, перев'язувальні матеріали чи реабілітацію, які не покриваються медичним страхуванням, витрати на спеціальну дієту, витрати на проїзд до лікаря тощо. Умова – витрати повинні бути обґрунтованими. Відшкодовувати витрати має той, хто їх поніс (тобто не обов'язково лише постраждалий працівник).

[§ 271d Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.8. Що означає компенсація матеріальної шкоди?

Матеріальною шкодою може бути, наприклад, знищений одяг або годинник, які працівник мав на собі в момент виробничої травми, та вони були знищені або пошкоджені в процесі травмування. Однак право на компенсацію не виникає, якщо працівник використовував, напр., транспортний засіб або інструменти без згоди роботодавця.

[§ 271e Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.9. Що означає одноразова компенсація моральної шкоди у разі особливо тяжкого ушкодження здоров'я працівника?

У разі особливо тяжкого ушкодження здоров'я працівника, його дружина (чоловік), партнер, дитина та батьки мають право на одноразову компенсацію моральної шкоди. Компенсація також належить іншим особам, які перебувають у родинних або подібних стосунках, котрі переживають травму працівника як свою власну.

[§ 271f Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.10. Як компенсується нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком?

Нещасний випадок на виробництві зі смертельним наслідком – це таке ушкодження здоров'я, внаслідок якого постраждалий працівник помер протягом 1 року.

У разі смерті працівника надаються наступні компенсації:

- Відшкодування обґрунтованих витрат на лікування та обґрунтованих витрат на поховання – особі, яка понесла ці витрати.

[§ 271g Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- Компенсація у зв'язку з втратою годувальника – належить утриманцям, яким померлий працівник надавав або був зобов'язаний надавати утримання.

[§ 271h Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- Одноразова компенсація моральної шкоди утриманцям, які втратили годувальника – належить дружині/чоловіку або партнеру, дитині та батькам померлого працівника.

[§ 271i Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- Відшкодування матеріальної шкоди – належить спадкоємцям померлого працівника.

[§ 271j Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.11. У яких випадках компенсація за виробничу травму буде зменшена?

У певних випадках роботодавець може бути повністю або частково звільнений від обов'язку відшкодувати Вам збитки або моральну шкоду.

Коли роботодавець звільняється від обов'язку відшкодувати працівникові збитки або моральну шкоду **в повному обсязі**:

- якщо працівник з власної вини порушив нормативно-правові акти або інші норми чи інструкції з БПОЗ, хоча роботодавець належним чином ознайомив його з ними та систематично вимагав і перевіряв їх знання і дотримання;
- якщо виробнича травма сталася з працівником у стані алкогольного сп'яніння (або під впливом інших речовин, що викликають залежність) і роботодавець не міг запобігти збиткам або моральній шкоді.

Водночас ці обставини повинні бути єдиною причиною збитків або моральної шкоди. Тоді постраждалий працівник не має права на відшкодування збитків або моральної шкоди.

[абз. 1 § 270 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

Коли роботодавець звільняється від обов'язку відшкодувати працівникові збитки або моральну шкоду **частково**:

- якщо роботодавець міг бути повністю звільнений від свого обов'язку, але ці факти не були єдиною причиною виникнення збитків або моральної шкоди;
- якщо працівник діяв всупереч звичайній поведінці таким чином, що хоча він не порушив нормативно-правових актів чи інших норм або інструкцій для забезпечення БПОЗ, очевидно, що він діяв необережно, хоча з огляду на свою кваліфікацію і досвід він повинен був усвідомлювати, що може завдати собі шкоди; звичайна неуважність і поведінка, що впливає з ризику роботи, не можуть вважатися необережною поведінкою.

Якщо роботодавець буде частково звільнений від обов'язку відшкодувати працівникові збитки, він зобов'язаний визначити частку, яку несе працівник відповідно до ступеня його провини. У разі часткового звільнення на підставі необережної поведінки він зобов'язаний сплатити щонайменше третину збитків або моральної шкоди.

Роботодавець не може бути звільнений від обов'язку відшкодування збитків, якщо виробнича травма сталася під час відвернення шкоди роботодавцю або небезпеки, що безпосередньо загрожувала життю або здоров'ю, за винятком випадків, коли працівник навмисно спричинив цей стан.

[абз. 2 § 270 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.12. До кого мені звернутися з заявою на компенсацію?

До свого роботодавця. Якщо роботодавець або його страхова компанія відмовляється платити, Вам доведеться звертатися до суду, оскільки тільки суд може вирішувати трудові спори, в тому числі обґрунтованість вимоги працівника про відшкодування шкоди, заподіяної нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням.

4.2.13. Чи потрібно буде подавати якісь документи, підтвердження для отримання компенсації?

Більшість документів щодо виробничих травм для отримання компенсації оформить Ваш роботодавець, але в деяких моментах йому знадобиться Ваша співпраця. Що Вам доведеться робити?

- Підписати *акт про нещасний випадок* або додати до нього свою заяву;

- Вчасно подати т. зв. висновок про тимчасову непрацездатність – *лікарняний лист* (у ньому лікар мав би поставити галочку в графі «виробнича травма»).
- Страхові компанії можуть вимагати *медичні висновки, підтвердження госпіталізації* тощо.
- Після закінчення лікування попросіть лікаря заповнити т. зв. *висновок про фізичні страждання*. У ньому лікар вкаже інформацію про лікування, тривалість непрацездатності, можливі незворотні наслідки, спричинені виробничою травмою. За видачу висновку про фізичні страждання може стягуватися плата відповідно до тарифів лікаря. Отримайте квитанцію про оплату та надайте її роботодавцю разом із висновком. Оплата буде Вам відшкодована.
- Якщо Ви збираєтеся вимагати відшкодування обґрунтованих витрат на лікування (перев'язувальні матеріали, ліки тощо), зберігайте чеки про їх покупку, щоб витрати могли Вам бути відшкодовані.

4.2.14. Що станеться, якщо внаслідок виробничої травми я втрачу придатність за станом здоров'я на тривалий час?

Якщо в рамках медичного огляду (зазвичай позачергового) буде видано медичний висновок про довгострокову втрату придатності за станом здоров'я внаслідок виробничої травми, Ви більше не можете виконувати обумовлений вид роботи для роботодавця. Роботодавець зобов'язаний перевести Вас на іншу роботу.

[п. «а» абз. 1 § 41 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

Йдеться також про одну з підстав для звільнення, з якої роботодавець може розірвати ваші трудові відносини. При звільненні Ви маєте право на вихідну допомогу у розмірі щонайменше дванадцяти середніх заробітних плат (якщо роботодавець буде повністю звільнений від відшкодування збитків або моральної шкоди в результаті виробничої травми, право на вихідну допомогу не виникає).

[п. «d» абз. 1 § 52 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 2 § 67 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

4.2.15. Як відшкодовуються професійні захворювання?

Подібно до виробничих травм.

Роботодавець зобов'язаний відшкодувати працівникові збитки або моральну шкоду, завдану професійним захворюванням, якщо працівник працював у роботодавця в умовах, за яких виникає дане професійне захворювання. Професійне захворювання

також підлягає відшкодуванню, якщо воно виникло не більше ніж за три роки до внесення його до [Переліку професійних захворювань](#).

У разі встановлення у працівника професійного захворювання він має право на наступні компенсації:

- компенсація втрати заробітку на час непрацездатності: різниця між середнім заробітком виникнення професійного захворювання і загальною сумою допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю

[§ 271a Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- компенсація втрати заробітку після закінчення непрацездатності або встановлення інвалідності: покриває різницю між середнім заробітком до настання шкоди та заробітком після встановлення професійного захворювання (з додаванням будь-якої пенсії по інвалідності, отриманої з тієї ж причини).

[§ 271b Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- Компенсація за фізичні страждання та ускладнення соціальної адаптації: оцінка проводиться лише тоді, коли здоров'я працівника стабільне; порушення соціального функціонування, як правило, оцінюється лише через рік після того, як професійне захворювання завдало шкоди здоров'ю, і є очевидним, що йдеться про стійке ушкодження здоров'я.

[§ 271c Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- відшкодування обґрунтованих витрат на лікування: напр., на ліки, пов'язані з професійними захворюваннями і не покриваються державним медичним страхуванням.

[§ 271d Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

- відшкодування матеріальної шкоди.

Як і у випадку виробничої травми, працівник, який за медичним висновком більше не може працювати через професійне захворювання або загрозу розвитку професійного захворювання, має право на вихідну допомогу у розмірі не менше 12-кратного середньомісячного заробітку.

[п. «d» абз. 1 § 52 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5 Тематичний розділ 5 – ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ (ЗІЗ)

5.1.1. Відео «Напо» – «Захищайте свою шкіру»

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-protect-your-skin>

5.1.2. Відео «Напо» – «Користуйся захисним шоломом»

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/best-signs-story/safety-helmet-must-be-worn>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– AUVA (Австрія), CIOP (Польща), DGUV (Німеччина), EU-OSHA (Більбао, Іспанія), INAIL (Італія), INRS (Франція), SUVA (Швейцарія) та TNO (Нідерланди).

5.1.3. Що таке засоби індивідуального захисту (надалі – ЗІЗ)?

Роботодавець зобов'язаний надати працівникам засоби індивідуального захисту (ЗІЗ), якщо ризики неможливо усунути або достатньою мірою зменшити за допомогою засобів колективного захисту (напр., встановлення поручнів, вилучення шкідливих речовин тощо) або заходів у сфері організації праці (напр., ротація працівників, зміна графіку роботи тощо).

Засоби індивідуального захисту – це засоби захисту, які повинні захищати працівників від небезпек, не повинні загрожувати їхньому здоров'ю, не повинні перешкоджати виконанню роботи і повинні відповідати вимогам, встановленим нормами прямої дії Європейського Союзу ([Регламент \(ЄС\) 2016/425](#)). ЗІЗ завжди повинні мати маркування CE.

5.1.4. Роботодавець призначив мені засіб індивідуального захисту (ЗІЗ). Чи зобов'язаний я використовувати його під час роботи?

Так.

Йдеться про обов'язок, передбачений для працівників у Трудовому кодексі. Працівник зобов'язаний використовувати ЗІЗ та захисні пристрої (наприклад, чохли) під час роботи, а не самовільно змінювати або виводити їх з ладу. Працівник повинен бути під підпис ознайомлений із використанням ЗІЗ (наприклад, у рамках навчання, яке він підписує). Роботодавець зобов'язаний утримувати ЗІЗ у придатному для використання стані та контролювати їх використання.

[п. «d» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 3 § 3 Постанови Уряду № 390/2021 Sb. «Про детальні умови забезпечення засобами індивідуального захисту, миючими, чистячими та дезінфікуючими засобами»](#)

[абз. 4 § 104 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5.1.5. Чим я ризикую, якщо не буду використовувати ЗІЗ, призначений мені роботодавцем?

Перш за все, Ви ризикуєте власною безпекою та здоров'ям. Працівник зобов'язаний використовувати ЗІЗ, а роботодавець зобов'язаний контролювати їх використання. Таким чином, Ваш роботодавець також ризикує отримати штраф від органів інспекції праці (OIP). Невикористанням призначеного ЗІЗ Ви порушує обов'язки працівника згідно Трудового кодексу, що в кінцевому підсумку може призвести до звільнення за ініціативою роботодавця.

[п. «d» абз. 4 § 106 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5.1.6. Чи можу я вибрати ЗІЗ самостійно?

Ні.

Роботодавець призначає ЗІЗ працівникам згідно з власним переліком, складеним на основі оцінки ризиків та конкретних умов праці. Спосіб, умови та термін використання ЗІЗ визначає роботодавець, виходячи з частоти та ступеню ризиків, характеру та виду робіт і місця роботи, а також з урахуванням характеристик ЗІЗ.

Використання ЗІЗ регулюється Постановою Уряду № 390/2021 Sb. Особливе значення мають додатки до неї, які разом складають «інструкцію» із застосування ЗІЗ:

- [Додаток № 1 до](#) Постанови Уряду № 390/2021 Sb. містить зразок таблиці, згідно з якою роботодавець проводить оцінку ризиків щодо вибору та використання ЗІЗ.

- [Додаток № 2 до](#) Постанови Уряду № 390/2021 Sb. містить демонстраційний перелік окремих типів ЗІЗ.
- [У Додатку № 3 до](#) Постанови Уряду № 390/2021 Sb. наочно визначено приклади діяльності, галузей та професій, які можуть потребувати надання ЗІЗ у зв'язку з ризиками та на основі їх оцінки.

[абз. 5 § 104 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5.1.7. Чи відноситься спецодяг та взуття до ЗІЗ?

У середовищі, в якому одяг чи взуття піддаються надзвичайному зносу або забрудненню під час роботи або виконують захисну функцію, працівник також має право на забезпечення роботодавцем робочого одягу або взуття в якості ЗІЗ.

[абз. 2 § 104 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5.1.8. Що не належить до ЗІЗ?

- звичайний робочий одяг і взуття, які не призначені для захисту здоров'я працівників від небезпек і не піддаються під час роботи надзвичайному зносу або забрудненню,
- спорядження та обладнання аварійно-рятувальних служб і служб, що здійснюють діяльність відповідно до іншого нормативно-правового акту,
- спеціальні засоби індивідуального захисту, що використовуються у Збройних силах Чеської Республіки, Військовій поліції, Військовій розвідці або Силах безпеки,
- спорядження та обладнання, що використовується в дорожньому русі,
- спортивний інвентар та обладнання,
- засіб, призначений для самозахисту,
- засіб для виявлення та подачі сигналу про небезпеку та шкідливі речовини на місці роботи.

[абз. 1 § 2 Постанови Уряду № 390/2021 Sb. «Про детальні умови забезпечення засобами індивідуального захисту, миючими, чистячими та дезінфікуючими засобами»](#)

5.1.9. Роботодавець призначив мені ЗІЗ, який не відповідає моїм пропорціям тіла/ його використання викликає проблеми зі здоров'ям/ не може використовуватися разом з іншим призначеним ЗІЗ тощо. Як вирішити цю ситуацію?

ЗІЗ повинен:

- бути ефективним проти ризиків, що виникають протягом терміну використання, і його використання не повинно становити додаткового ризику,
- відповідати умовам на місці роботи,
- бути адаптованим до фізичних потреб працівника та
- поважати ергономічні вимоги та здоров'я працівника.

Якщо під час роботи необхідно використовувати більше одного ЗІЗ, ці ЗІЗ повинні бути сумісні між собою.

ЗІЗ повинні бути виготовлені таким чином, щоб вони водночас забезпечували захист працівників та не обмежували виконання діяльності, під час якої вони наражаються на небезпеку. Матеріали, з яких виготовлено ЗІЗ, не повинні негативно впливати на здоров'я чи безпеку (наприклад, спричиняти алергічні реакції), викликати надмірне подразнення чи тілесні ушкодження. Навпаки, вони повинні бути якомога легшими, якомога менше обмежувати обличчя, очі, поле зору та дихальну систему. При необхідності вони також повинні бути обладнані засобом проти запотівання.

Якщо призначені ЗІЗ Вам не підходять з різних причин, зверніться з цією проблемою до роботодавця або професійно кваліфікованої особи із запобігання ризикам (на практиці цю особу часто називають «офіцером безпеки»), до постачальника послуг з медичних оглядів працівників, профспілки або представника працівників з питань БПОЗ, щоб знайти відповідне рішення.

[абз. 1 § 3 Постанови Уряду № 390/2021 Sb. «Про детальні умови забезпечення засобами індивідуального захисту, миючими, чистячими та дезінфікуючими засобами»](#)
[Регламент Європейського Парламенту і Ради \(ЄС\) 2016/425 про засоби індивідуального захисту](#)

5.1.10. Чи може мій роботодавець вимагати, щоб я придбав ЗІЗ?

Ні.

Засоби індивідуального захисту, миючі, чистячі та дезінфікуючі засоби і захисні напої надаються роботодавцем безкоштовно згідно з власним переліком, складеним на основі оцінки ризиків і конкретних умов праці. Роботодавець не може замінити надання ЗІЗ фінансовою компенсацією (тобто роботодавець не може видати Вам грошову суму за умови, що Ви придбаєте ЗІЗ на власний розсуд).

[абз. 5 § 104 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5.1.11. При припиненні трудових відносин я повернув використані ЗІЗ роботодавцю. Однак роботодавець вирахував певну суму з моєї заробітної плати за ці використані ЗІЗ. Чи такий порядок дій роботодавця прийнятний?

Ні, якщо повернуті ЗІЗ не були надмірно пошкоджені (невідповідно терміну використання).

Згідно Трудового кодексу, миючі, чистячі та дезінфікуючі засоби і захисні напої роботодавець надасть безкоштовно згідно з власним переліком, складеним на основі оцінки ризиків і конкретних умов праці.

Обов'язком працівника є потім повернути використані ЗІЗ. Роботодавець сам вирішує, як поводитись із використаним ЗІЗ. Якщо дотримані умови, передбачені в [Постанові Уряду № 390/2021 Sb.](#) (роботодавець повинен подбати про гігієну при призначенні ЗІЗ іншому працівникові), і якщо термін придатності ЗІЗ не закінчився, його можна використовувати для інших працівників.

5.1.12. Чи може роботодавець вимагати від мене компенсацію за неповернуті ЗІЗ при припиненні трудових відносин?

Так.

При припиненні трудових відносин або розірванні угоди про виконання робіт поза межами трудових відносин працівник зобов'язаний повернути використані ЗІЗ. Ваш роботодавець може вимагати грошову компенсацію, якщо Ви не повернете ЗІЗ або якщо вони будуть надмірно пошкоджені (невідповідно терміну використання). Ви також можете домовитися з роботодавцем про викуп за залишковою вартістю.

5.1.13. Я приступив до нової роботи, але ЗІЗ буде призначений мені тільки після закінчення випробувального терміну. Чи такий порядок дій роботодавця прийнятний?

Ні.

Якщо Ви приступили на посаду, для якої передбачено ЗІЗ, роботодавець повинен забезпечити Вас ЗІЗ одразу після виходу на роботу або перед початком робіт, для яких ЗІЗ є обов'язковим. Не можна надавати ЗІЗ лише після закінчення випробувального терміну.

5.1.14. Що таке захисні напої та коли роботодавець зобов'язаний надавати їх працівникам?

Роботодавець зобов'язаний забезпечувати працівників захисними напоями на місцях роботи, де мікрокліматичні умови не відповідають допустимим величинам, в обсязі та на умовах, встановлених [імплементуючим нормативно-правовим актом](#).

Для захисту працівника від наслідків теплового або холодового стресу надається захисний напій. Захисний напій повинен бути безпечним для здоров'я і не містити більше 6,5% цукру, але може містити речовини, що підвищують опірність організму. Вміст алкоголю в ньому не повинен перевищувати 1 відсотка. Проте захисний напій для неповнолітнього працівника не повинен містити алкоголю.

[абз. 3 § 104 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 1 § 8 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

5.1.15. Які умови надання захисних напоїв під час теплового стресу?

Захисний напій для захисту від теплового стресу надається в кількості, що відповідає щонайменше 70% втрати рідини та мінеральних речовин через піт і дихання протягом восьмигодинної зміни.

Основою для оцінки права на захисний напій є визначення температури на місці роботи та класу виконуваних робіт. Постанова Уряду № 361/2007 Sb. поділяє працівників на [класи](#) відповідно до фізичних вимог до виконуваної роботи. Існує вісім класів – клас I, IIa, IIb, IIIa, IIIb, IVa, IVb і V. Види робіт, що виконуються з присвоєнням класів, є лише орієнтовними для роботодавців (перелік обмежений). Роботодавець повинен сам віднести працівника до відповідного класу роботи. Роботодавець також повинен повідомити Вам, до якого з класів Ви належите.

Право на надання захисного напою виникає:

- на роботах, де енергоспоживання перевищує 106Вт/м², а температура перевищує **26 °C** (напр., зварювальники, жаркі виробничі приміщення, металурги тощо),
- якщо вимірювання доводить, що під час виконання даної роботи робітник втрачає понад 1,25 літра рідини через піт і дихання,
- під час тривалої роботи в умовах теплового стресу, віднесеного відповідно до Закону «Про охорону здоров'я населення» до категорії 4.

Працівники, які виконують легшу роботу (напр., офісну, канцелярську), мають право на надання захисного напою, якщо температура на місці роботи перевищує **34 °C**.

В якості захисного напою надається слабомінералізована природна мінеральна вода, джерельна вода або вода, що відповідає аналогічним мікробіологічним, фізичним і хімічним вимогам (для класів робіт від I до IIIa) або помірно мінералізована природна вода (для класів робіт від IIIb до V). При легкій роботі цим параметрам відповідає і питна вода, яку надає роботодавець на місці роботи.

[§ 8 Постанова Уряду № 361/2007 Sb., що встановлює умови охорони здоров'я на робочому місці](#)

5.1.16. Які умови надання захисних напоїв під час холодового стресу?

Захисний напій, що захищає від холодового стресу, надається теплим, у кількості не менше півлітра на восьмигодинну зміну.

Захисний напій, що захищає від холодового стресу, надається під час робіт:

- на місці роботи в приміщенні, в якому за технологічними вимогами температура повинна підтримуватися **нижче 4 °C**,
- на місці роботи на вулиці, де середня температура повітря **нижче 4 °C**.

[абз. 5 § 8 Постанови Уряду № 361/2007 Sb., що встановлює умови охорони здоров'я на робочому місці](#)

5.1.17. Коли роботодавець повинен надати працівникам миючі, чистячі та дезінфікуючі засоби?

Роботодавець зобов'язаний забезпечити працівників миючими, чистячими та дезінфікуючими засобами залежно від ступеня забруднення шкіри та одягу.

Працівнику, який контактує з речовинами, що можуть викликати подразнення або забруднення шкіри, роботодавець надасть миючі та чистячі засоби або регенеруючі креми та мазі залежно від типу речовини.

Види робіт з точки зору забруднення та рекомендована кількість миючих і чистячих засобів наведені в [Додатку № 4 до Постанови Уряду № 390/2021 Sb.](#) Якщо миючий або чистячий засіб постійно доступний у санітарних приміщеннях на місці роботи, [Додаток № 4](#) не застосовується до цього миючого або чистячого засобу; це не стосується текстильних рушників, що надаються працівникові, який виконує дуже брудну або брудну роботу.

[абз. 3 § 104 Закону № 262/2006 Sb. «Трудовий кодекс»](#)

[абз. 2 § 5 Постанови Уряду № 390/2021 Sb. «Про детальні умови забезпечення засобами індивідуального захисту, миючими, чистячими та дезінфікуючими засобами»](#)

5.1.18. Ілюстративні приклади засобів індивідуального захисту:

ЗІЗ для захисту голови

- Шолом (*vložit obr. OOPP-1*)

ЗІЗ для захисту органів слуху

- Захисні беруші (*vložit obr. OOPP-2*)
- Захисні навушники (*vložit obr. OOPP-3*)

ЗІЗ для захисту очей та обличчя

- Захисний щиток для обличчя (*vložit obr. OOPP-4*)

ЗІЗ для захисту органів дихання

- Респіратор напівмаска (*vložit obr. OOPP-5*)
- Респіратор з клапаном (*vložit obr. OOPP-6*)

ЗІЗ для захисту рук

- Захисні рукавички (*vložit obr. OOPP-7*)

ЗІЗ для захисту від падіння з висоти

- (*vložit obr. OOPP 8; OOPP-9; OOPP-10*)

Джерело фотографій: Depositphotos.com¹⁵

6 Тематичний розділ 6 – ПЕРША ДОПОМОГА НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

6.1.1. Що таке перша допомога?

Перша допомога – це негайна допомога, що надається пораненому або хворому до того, як він вступить у контакт з медичним працівником. Це комплекс дій, спрямованих на порятунок життя, зменшення ускладнень травми або раптового колапсу здоров'я та зменшення фізичних страждань постраждалого. Першу допомогу може ефективно надати і неспеціаліст без медичної освіти та спеціального обладнання.

6.1.2. Чи зобов'язаний я надати першу допомогу іншій особі?

Так.

Кожен зобов'язаний надати першу допомогу особі, якій загрожує смерть або яка виявляє ознаки тяжкого розладу здоров'я чи іншого тяжкого захворювання, якщо цим він не наражає на небезпеку себе чи когось іншого.

¹⁵ Вказати джерело фотографій.

Не надавши першу допомогу, Ви можете вчинити кримінальне правопорушення у ЧР. Кожен повинен вміти надати базову першу допомогу іншій особі. Зі станами, що загрожують життю, можна зіткнутися не лише на роботі, але і в особистому житті.

6.1.3. Коли викликати швидку медичну допомогу?

1. у загрозованих для життя станах (постраждалий не дихає, знаходиться без свідомості, має сильну кровотечу);
2. при тяжких травмах голови, хребта, грудної клітки, живота, тазу;
3. у дорожньо-транспортних пригодах, при отриманні особами тілесних ушкоджень;
4. при раптових колапсах (гострий інфаркт міокарда, інсульт, важка алергічна реакція тощо);
5. при тяжких або розлогих опіках;
6. постраждалий не може ходити, страждає від нестерпного болю.

6.1.4. Який номер телефону має в ЧР швидка медична допомога?

Швидка медична допомога = 155 → Телефонуємо, якщо потрібна лише медична допомога.

Лінія екстреної допомоги = 112 → Телефонуємо у разі необхідності залучення кількох служб інтегрованої рятувальної системи (швидка медична допомога, пожежники, поліція), напр., при дорожньо-транспортних пригодах, промислових аваріях, стихійних лихах.

Дзвінки на лінії екстреної допомоги безкоштовні.

6.1.5. Я не розмовляю чеською мовою, як мені зв'язатися з оператором лінії екстреної допомоги?

Якщо на місці події є інша особа, яка розмовляє чеською мовою, бажано, щоб виклик на лінію екстреної допомоги здійснювала особа, яка розмовляє чеською мовою. Якщо такої можливості немає і Ви на місці самі, краще звернутися на лінію екстреної допомоги 112, оператори якої також володіють мовами міжнародного спілкування (зазвичай англійською або німецькою).

6.1.6. Чи існує в ЧР мобільний застосунок для виклику швидкої медичної допомоги?

Так, застосунок [Záchranka](#).

Застосунок пропонує:

- введення точного місця розташування у GPS;

- дзвінок на лінію екстреної допомоги натиском кнопки;
- функцію «Я не можу говорити» з відправкою SMS-повідомлення з даними;
- карту автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД) у ЧР;
- інформацію про першу допомогу в мобільному телефоні;
- застосунок доступний для Iphone, Android, Huawei (див. QR-код для завантаження).

Джерело фотографій: <https://www.zachrankaapp.cz/>

6.1.7. Яку інформацію і в якому порядку повідомити оператору лінії екстреної допомоги?

Представившись, скажіть оператору:

ДЕ?

Вкажіть, де сталася подія, в наступному порядку:

- місто/муніципалітет;
- вулиця, номер, під'їзд, поверх;
- підказки (напр., номерні знаки на світлофорах, номери на залізничних переїздах, кілометрові знаки на автомагістралях і швидкісних трасах).

ЩО?

Вкажіть, що сталося з постраждалим:

- у свідомості / непритомний;
- дихає / не дихає;
- не кровоточить / кровоточить;
- інші симптоми.

З КИМ?

Надайте детальну інформацію про постраждалого:

- вік;
- стать;
- важливі факти.

! Ніколи не завершуйте дзвінок на лінію екстреної допомоги першим. Оператор залишається з Вами на зв'язку до приїзду медиків і дає Вам інструкції щодо надання першої допомоги!

6.1.8. Як надати першу допомогу особі, яка втратила свідомість і не дихає?

Відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=pJgKAnVvAyU&t=6s>

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри¹⁶. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу .

Причини стану:

- а. серцеві (інфаркт, ушкодження серця, фібриляція шлуночків);
- б. несерцеві (утоплення, удавлення, сильна кровотеча).

Основний порядок надання першої допомоги – серцево-легенева реанімація (СЛР):

- [1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку. Остерігайся можливих джерел травм – гострих предметів, осколків, небезпечних осіб, транспортних засобів, електричного струму тощо.
- [2] ЗВЕРТАННЯ. Голосно звернись до постраждалого/потруси його за плечі.
- [3] ВІДХИЛЕННЯ ГОЛОВИ. Відхили голову постраждалого (поклади руку на чоло, а пальці іншої руки під підборіддя, відхили голову постраждалого і відсунь нижню щелепу вгору). Це відкриє дихальні шляхи, і язик від'єднається від піднебіння.
- [4] ПЕРЕВІРКА ДИХАННЯ. Перевір дихання: Приклади вухо до рота постраждалого і спостерігай за грудною кліткою. Чуєш вдих і видих? Відчуваєш потік повітря, що видихається? Чи здійснюється грудна клітка постраждалого? Якщо ні → не дихає.

¹⁶ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - prelozeno.xls».

Зверни увагу на переривчасте дихання («хапання повітря ротом») – постраждалий не дихає! Перевірй дихання макс. 10 секунд.

- [5] ЕКСТРЕНИЙ ВИКЛИК. Телефонуй на лінію екстреної допомоги 155. Використовуй гучний зв'язок і одночасно починай робити компресію грудної клітки. Ніколи не клади слухавку першим.
- [6] КОМПРЕСІЯ ГРУДНОЇ КЛІТКИ. Виконуй компресію грудної клітки на твердій поверхні (напр., тверда рівна земля). Натискай у центрі грудної клітки обома руками до глибини 5-6 см (натискає тільки нижня частина долоні). Частота натискань – 100-120 разів на хвилину.
- [7] РЯТУВАЛЬНІ ВДИХИ. Після 30 натискань на грудну клітку зроби 2 рятувальних вдихи. Якщо рятувальний вдих зроблений правильно, то грудна клітка постраждалого підніметься. Можеш використати реанімаційну маску або медичну маску з аптечки. Не роби рятувальні вдихи, якщо постраждалий блює, у нього кровоточить ротова порожнина або існує ризик інфікування. При цьому безперервно виконуй компресію грудної клітки. Також не роби рятувальні вдихи, якщо ти недостатньо підготовлений і не впевнений, що зможеш це зробити. Безперервно виконуй компресію грудної клітки.
- [8] Продовжуй реанімацію до прибуття швидкої медичної допомоги, заміни іншим рятувальником або до власного повного фізичного виснаження.

6.1.9. Як надати першу допомогу особі, яка втратила свідомість і не дихає, за допомогою автоматичного зовнішнього дефібрилятора (АЗД)?

Відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZrjkBmo4xFs&t=1s>

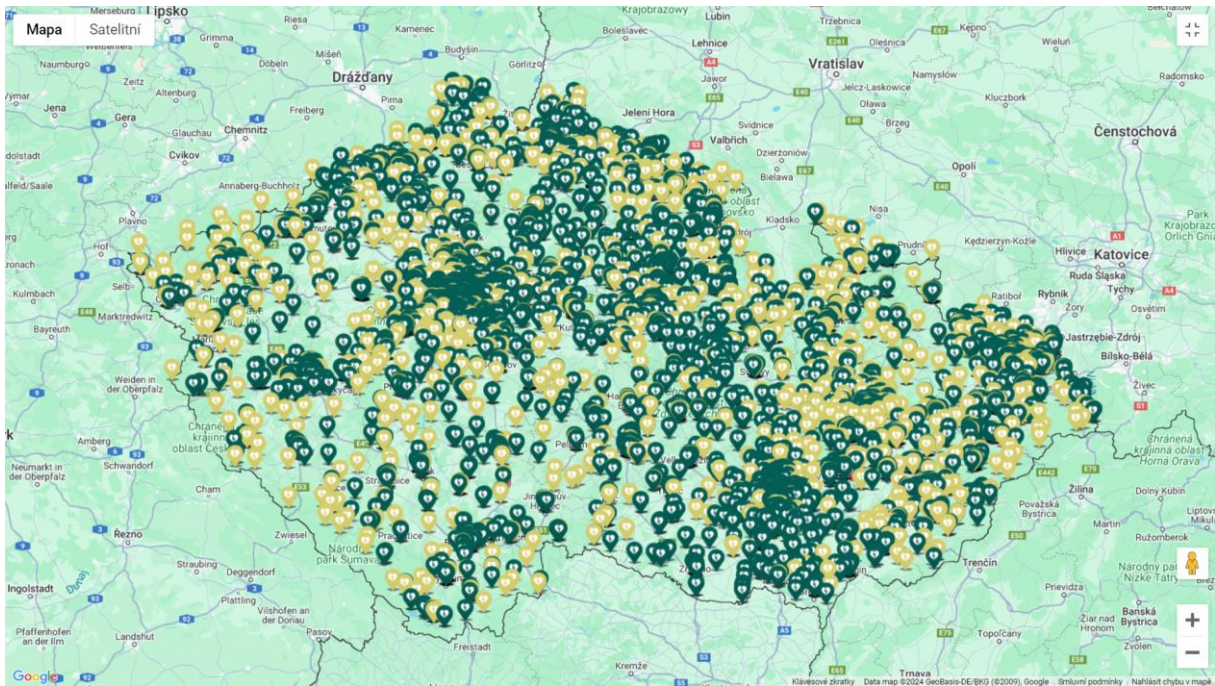
Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри¹⁷. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу .

¹⁷ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

Джерело фотографій: Проект «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

Автоматичні зовнішні дефібрилятори (АЗД) доступні в багатьох місцях ЧР. Див. карту. АЗД подає постраждалому контрольований електричний розряд (т. зв. дефібриляція), який може відновити нормальний серцевий ритм. Використання АЗД протягом 3-5 хвилин після раптового колапсу серця збільшує ймовірність відновлення серцевого кровообігу до 50-75%.

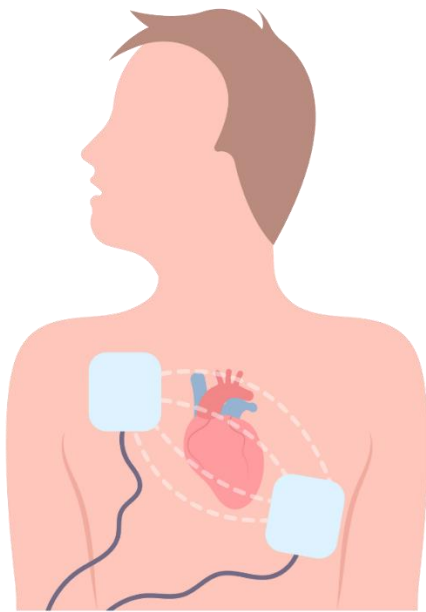

Джерело карти: <https://www.zachrankaapp.cz/aed>

Основний порядок надання першої допомоги – серцево-легенева реанімація (СЛР) за допомогою АЗД:

- [1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку. Остерігайся можливих джерел травм – гострих предметів, осколків, небезпечних осіб, транспортних засобів, електричного струму тощо.
- [2] ЗВЕРТАННЯ. Голосно звернись до постраждалого/потруси його за плечі.
- [3] ВІДХИЛЕННЯ ГОЛОВИ. Відхили голову постраждалого (два пальці під підборіддя, край долоні на чоло). Це відкриє дихальні шляхи, і язик від'єднається від піднебіння.
- [4] ПЕРЕВІРКА ДИХАННЯ. Перевір дихання: Приклади праве вухо до рота і носа постраждалого, стеж за грудною кліткою. Чуєш вдих і видих? Відчуваєш потік повітря, що видихається? Чи здіймається грудна клітка постраждалого? Якщо ні → не дихає. Зверни увагу на переривчасте дихання («хапання повітря ротом») – постраждалий не дихає! Перевіряй дихання макс. 10 секунд.
- [5] ЕКСТРЕНИЙ ВИКЛИК + ДОСТАВКА АЗД. Телефонуй на лінію екстреної допомоги 155. Використовуй гучний зв'язок. Оператор може повідомити, що поблизу знаходиться АЗД, і назвати код для відкриття ящика. Принеси або попроси перехожих/інших осіб принести АЗД. Увімкни АЗД і дотримуйся вказівок пристрою.
- [6] НАКЛАДЕННЯ ЕЛЕКТРОДА. Зніми одяг навколо грудей постраждалого. Наклади електроди на голу шкіру. Переконайся, що грудна клітка особи суха, або просуши її.

Волосся необхідно збрили бритвою – вона входить в комплект АЗД. Прикріпи електроди відповідно до піктограм, що вказані безпосередньо на електродах – вгорі праворуч (під ключицею) і внизу ліворуч (під лівим грудним м'язом) – див. рисунок. Електрод не можна накладати на соски!

Джерело рисунку: Проект «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

[7] АНАЛІЗ СЕРЦЕВОГО РИТМУ. АЗД дасть команду «Аналіз серцевого ритму». Не торкайся до постраждалого, це може порушити аналіз. Попередь перехожих, щоб вони не торкалися постраждалого.

[8] РЕКОМЕНДОВАНИЙ РОЗРЯД. Якщо АЗД рекомендує розряд, переконайся, що ніхто не торкається постраждалого. Вербально/ жестом заборони іншим торкатися до

нього. Натисни на символ розряду.

[9] СЛР. АЗД дасть команду: «Почніть СЛР» (реанімацію). Виконуй компресію грудної клітки і роби рятувальні вдихи у співвідношенні 30:2. Якщо не робиш рятувальні вдихи, продовжуй виконувати компресію грудної клітки.

[10]Продовжуй реанімацію згідно з командами АЗД до прибуття швидкої медичної допомоги.

6.1.10. Як надати першу допомогу непритомній особі?

<https://www.youtube.com/watch?v=TpuHxL5kJgl&t=2s>

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри¹⁸. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу .

Причини стану:

- а. нетравматичні (алкогольне отруєння, гіпоглікемія у діабетиків, епілептичний припадок, інсульт);
- б. травматичні (струс мозку, забій або пошкодження черепа та головного мозку).

Основний порядок надання першої допомоги – втрата свідомості:

- [1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку. Остерігайся можливих джерел травм – гострих предметів, осколків, небезпечних осіб, транспортних засобів, електричного струму тощо.
- [2] ЗВЕРТАННЯ. Голосно звернись до постраждалого/потруси його за плечі.
- [3] ВІДХИЛЕННЯ ГОЛОВИ. Відхили голову постраждалого (два пальці під підборіддя, край долоні на чоло). Це відкриє дихальні шляхи, і язик від'єднається від піднебіння.
- [4] ПЕРЕВІРКА ДИХАННЯ. Перевір дихання: Приклади праве вухо до рота і носа постраждалого, стеж за грудною кліткою. Чуєш вдих і видих? Відчуваєш потік повітря, що видихається? Чи здіймається грудна клітка постраждалого? Так → особа дихає, переходь до наступних кроків.
- [5] ВИРІВНЮВАННЯ + КИШЕНІ. Вирівнюємо кінцівки постраждалого. Перевіримо кишені. Виймаємо ключі, щоб людина не поранилася, не лежала незручно на боці. Шукаємо інсулінові шприц-ручки, виноградний цукор тощо – можливі ознаки того, що постраждалий хворіє на цукровий діабет. Перевіряємо живіт – найчастіше саме тут встановлюють інсулінову помпу.
- [6] УКЛАДАННЯ В ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ. Поклади ближчу руку під прямим кутом. → Візьми дальню руку за пальці і піднеси її до обличчя особи. → Зігни дальню ногу в колінному суглобі і обхопи її. → Потягни за коліно і поверни особу до себе на бік.

¹⁸ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

[7] РЕГУЛЯРНА ПЕРЕВІРКА ДИХАННЯ. Переконайся, що голова відхилена і особа все ще дихає. Перевірй дихання принаймні 1 раз на хвилину (поклади руку на живіт → він піднімається? Друга рука перед ротом → відчуваю видихуване повітря?). Якщо особа перестане дихати, негайно переверни її на спину і почни робити СЛР.

[8] ЕКСТРЕНИЙ ВИКЛИК. Телефонуй на лінію екстреної допомоги 155.

! Остерігайся травматичної втрати свідомості. При дорожньо-транспортних пригодах, падіннях з висоти та високоенергетичних травмах (**правило «трьох V» – кермо (volant), висота (výška), тяжка травма (vážný úraz)**) не клади особу у відновлювальне положення. Зафіксуй голову на землі/ килимку обома руками!

6.1.11. Як надати першу допомогу особі з сильною кровотечею?

<https://www.youtube.com/watch?v=5IDEHQrK3SQ>

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри¹⁹. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу

Причини стану:

- a. дорожньо-транспортні пригоди;
- b. тяжкі виробничі травми (травми при роботах з пилкою, циркулярною пилкою, обладнанням);
- c. роботи з гострими предметами;
- d. ампутація;
- e. відкриті переломи.

Основний порядок надання першої допомоги – сильна кровотеча:

[1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку (вимкни працюючу техніку, прибери гострі предмети)! Використовуй одноразові рукавички або альтернативу (поліетиленовий пакет/мішок). Кров є потенційно інфекційним матеріалом, захисти себе від ризику зараження, особливо від невідомої особи!

[2] ТИСК НА РАНУ ВЛАСНИМИ ПАЛЬЦЯМИ/РУКОЮ. Перш ніж надіти рукавички/принести аптечку, попроси пораненого притиснути рану власними пальцями/ рукою (залежно від розміру рани).

¹⁹ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

- [3] ПРЯМИЙ ТИСК НА РАНУ. Натисни на рану рукою або пальцями, посиль тиск!
- [4] ТАМПОНУВАННЯ РАНИ. Візьми з аптечки бинт – в ідеалі один класичний гідрофільний, а інший еластичний. Встав один нерозмотаний бинт безпосередньо в рану і притисни іншим бинтом. Якщо крізь тампон просочується кров, міцно натисни своїми руками на рану через тампон.
- [5] ПРОТИШОКОВІ ЗАХОДИ. Завжди надавай допомогу постраждалому в положенні сидючи або лежачи. Якщо постраждалому холодно, накрій його ізотермічною плівкою з аптечки або ковдрою/курткою/кофтою.
- [6] ДЗВІНОК НА ЛІНІЮ ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ. Якщо особа бліда, непритомна, втомлена або її нудить, телефонуй на лінію екстреної допомоги 155.

6.1.12. Як надати першу допомогу особі з переломом?

https://www.youtube.com/watch?v=v_Fei3UfRrg&t=1s

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри²⁰. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу .

Причини стану:

- a. падіння;
- b. удари;
- c. дорожньо-транспортні пригоди;
- d. тиск на кістки, суглоби.

Наслідок – відкриті/закриті переломи, вивихи.

Основний порядок надання першої допомоги – переломи:

- [1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку!
- [2] ФІКСАЦІЯ КІНЦІВКИ. Зафіксуй поранену кінцівку іншою кінцівкою. Якщо є можливість, зроби бандаж з трикутної хустини.
- [3] ФІКСАЦІЯ ТРАВМ ГОЛОВИ, ХРЕБТА, ТАЗУ. Застосовуй при дорожньо-транспортних пригодах, падіннях з висоти та високоенергетичних травмах (**правило «трьох V» – кермо (volant), висота (výška), тяжка травма (vážný úraz)**). Не дозволяй пораненому рухатися, стояти або повертати голову. Не клади особу у відновлювальне положення

²⁰ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

(на бік)! Зафіксуй голову на землі/ килимку обома руками, спілкуйся з постраждалим і телефонуй на лінію екстреної допомоги 155.

6.1.13. Як надати першу допомогу при опіках?

https://www.youtube.com/watch?v=Yi6CM2DxK_U&t=2s

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри²¹. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу .

Причини стану:

- a. вогонь;
- b. гарячі рідини, гарячі предмети;
- c. пара;
- d. хімікати та чистячі засоби;
- e. сонячне випромінювання, радіація та електричний струм.

Основний порядок надання першої допомоги – опіки:

- [1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку (вимкни джерело тепла)! Використовуй одноразові рукавички, якщо вони є, або їхню альтернативу.
- [2] ОХОЛОДЖЕННЯ. Охолоджуйте уражену ділянку під чистою прохолодною водопровідною водою **протягом 20 хвилин** або до тих пір, поки охолодження не заспокоїть біль.
- [3] ОДЯГ, КАБЛУЧКИ, БРАСЛЕТИ. Ніколи не відривай прилиплий/ розплавлений одяг! Знімай каблучки/годинники/ланцюжки тільки під холодною водою. Не проколюй пухирі!
- [4] НАКРИВАННЯ. Після достатнього охолодження накрій місце опіку антипригарною фольгою (напр., харчовою) і звернись до лікаря.
- [5] ЕКСТРЕНИЙ ВИКЛИК. Телефонуй на лінію екстреної допомоги 155, якщо є розлогі, глибокі опіки або якщо постраждалий перебуває в шоковому стані (холод, пітливість, блідість).

6.1.14. Як надати першу допомогу при дорожньо-транспортній пригоді?

<https://www.youtube.com/watch?v=0n93x86rSv4&t=2s>

²¹ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри²². На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу

Основний порядок надання першої допомоги – дорожньо-транспортна пригода:

- [1] БЕЗПЕКА. Зупини транспортний засіб у безпечному місці. Потягни ручне гальмо. Увімкни аварійні вогні. Витягни ключ запалювання/ заглуши двигун. Одягни сигнальний жилет. Візьми з собою аптечку та мобільний телефон. Озирнись навколо, перш ніж вийти з автомобіля. Розклади і вистав попереджувальний трикутник (мін. 50 м за транспортним засобом, що зазнав аварії, на автомагістралі – мін. 100 м).
- [2] ОЦІНКА СИТУАЦІЇ. З'ясуй ситуацію на місці. Автомобіль не іскрить? Пожежа не загрожує? Скільки поранених на місці події?
- [3] ЕКСТРЕНИЙ ВИКЛИК. Телефонуй на лінію екстреної допомоги 112.
- [4] ПРІОРИТИЗАЦІЯ. Якщо на місці події є кілька поранених, спочатку надай першу допомогу тим, у кого сильна кровотеча.
- [5] Витягуй поранених з автомобіля тільки в разі небезпеки (напр., загоряння автомобіля) або якщо постраждалий не дихає і потрібно розпочати СЛР.
- [6] Надавай допомогу та підтримку до прибуття швидкої медичної допомоги.

6.1.15. Як надати першу допомогу особі, яка вдавилася стороннім предметом?

<https://www.youtube.com/watch?v=MYtr7Xa1o-4>

Відео було створено в рамках проекту за фінансування ЄС «Safety training for practical life», Еразмус+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. До відео для іноземців додані англійські, українські, польські, румунські та болгарські субтитри²³. На YouTube їх можна ввімкнути в налаштуваннях відео за допомогою символу

Основний порядок надання першої допомоги – удавлення:

- [1] БЕЗПЕКА. Перевір оточення – подбай про власну безпеку!
- [2] УДАР МІЖ ЛОПАТКАМИ. Вдар постраждалого 5 разів між лопатками.

²² Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

²³ Субтитри до відео в текстовому вигляді є частиною файлу Excel «titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls».

- [3] НАТИСКИ НА ЖИВІТ. Стань за постраждалим. Натисни кулаком на живіт постраждалого 5 разів в районі пупка (на себе і вгору). Поштовхи живота не слід робити дітям до одного року та вагітним жінкам.
- [4] Якщо з дихальних шляхів вийшов сторонній предмет, посади особу і перевір.
- [5] Якщо сторонній предмет не вийшов, а постраждалий втратить свідомість і не дихає, почни проводити СЛР і телефонуй на лінію екстреної допомоги 155.

7 Тематичний розділ 7 – БПОЗ на будівельному майданчику

7.1.1. Відео «Напо» – «Безпека на будівельному майданчику»

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-safe-site>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– AUVA (Австрія), CIOP (Польща), DGUV (Німеччина), EU-OSHA (Більбао, Іспанія), INAIL (Італія), INRS (Франція), SUVA (Швейцарія) та TNO (Нідерланди).²⁴

²⁴ Громадська дослідницька установа «Науково-дослідний інститут безпеки праці» уклала угоду з консорціумом, що виробляє фільми «Напо», на використання цих фільмів і персонажа Напо. Однак усі відео повинні містити інформацію про консорціум, включаючи логотипи установ, що беруть участь у консорціумі.

7.2 РОБОТИ НА ВИСОТІ ТА НАД ВІЛЬНОЮ ГЛИБИНОЮ

7.2.1. Які ризики можуть виникнути під час робіт на висоті та над вільною глибиною?

Роботи на висоті та над вільною глибиною належать до особливо небезпечних, а нещасні випадки на виробництві часто є тяжкими та зі смертельними наслідками. Ризики включають:

- падіння осіб з висоти з вільних країв дахів, (vložit obr. vysky-6)
- падіння осіб через незакриті отвори або падіння осіб через недостатньо несучу конструкцію,
- падіння осіб з незакріплених країв будівельних конструкцій та риштувань, (vložit obr. vysky-7+ obr. vysky-8)
- падіння матеріалів або предметів на осіб з висоти (vložit obr. vysky-9)

7.2.2. Що сталося: нещасний випадок на виробництві з іноземцем під час виконання робіт на висоті та над вільною глибиною

Робітник із громадянством України (†18) виконував прибиральні роботи на плоскому металевому даху. З невідомих причин він відстебнувся від страхувального канату і відсунув убік захисну дошку, що захищала простір майбутнього мансардного вікна. Відбулося падіння робітника з висоти 14 метрів у приміщення цеху. Отримані травми голови та тіла були несумісні з життям.

Робітник із громадянством Словаччини (†37), повернувшись з обіду, виліз на конструкцію даху, де разом із колегами кріпив покрівельні листи. Він не прикріпився до точки кріплення та згодом перемістився на край конструкції за відкладеним акумуляторним шурупокрутом, після чого з невідомих причин впав з краю даху.

7.2.3. Що таке роботи на висоті і як працівник повинен бути захищений?

Роботи на висоті та над вільною глибиною: роботи та переміщення робітника, де він наражається на небезпеку падіння з висоти, на глибину, занурення або зсуву. Під час цієї діяльності робітник повинен бути захищений від падіння за допомогою колективних або індивідуальних засобів захисту. Роботами на висоті вважаються роботи на будь-якій висоті, але при виконанні робіт на висоті від 1,5 м і більше роботодавець повинен забезпечити захист працівників від падіння з висоти. (vložit obr. vysky-17)

Колективні засоби захисту: напр., поручні та огороження, люки, захисні риштування, огорожа або сітка, а також тимчасові конструкції, такі як риштування або робочі

платформи. Вимоги до них наведені у відповідних технічних стандартах (ČSN EN). Окрім стандартних вимог, необхідно також дотримуватись інструкцій із монтажу та експлуатації, що додаються до цих конструкцій, або навіть спеціально розроблених технологічних регламентів.

Індивідуальний захист: засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) від падінь повинні використовуватися в тих випадках, коли характер робіт не дозволяє або значно ускладнює використання технічної конструкції.

7.2.4. «Десять заповідей» безпеки при роботі висоті

ЗАХИСТ ВІД ПАДІННЯ

- ✓ Працівники не повинні наражатися на ризик падіння з висоти на місці роботи або на проїжджій частині дороги, **підлога якої знаходиться на висоті більше ніж 0,5 м над навколишньою підлогою** або місцевістю. З цією метою необхідно забезпечити **безпечний доступ**.
- ✓ Працівники повинні бути захищені від падіння:
 - на всіх місцях роботи і під'їзних шляхах, які розташовані **над водою** або іншими **речовинами, що можуть загрожувати життю або здоров'ю в разі падіння**;
 - в інших випадках захист необхідний, коли існує небезпека падіння з висоти або на глибину **понад 1,5 м**;
 - під час виконання робіт на **драбинах від 5 м і вище** потрібен захист від падіння.
- ✓ Якщо працівникові не потрібно наближатися **до краю падіння** (т. зв. вільного краю) на **відстань менше 1,5 м**, а **нахил поверхні не перевищує 10°**, достатньо позначити місце роботи **простим бар'єром**, який не повинен відповідати вимогам до навантаження як поручні.
- ✓ Якщо **на вільному краю є невисока стіна**, наприклад, аттик, цю стіну можна вважати захистом від падіння з **висоти від 0,6 м**, за умови, що роботи пов'язані з цією стіною.
(vložit obr. vysky-5)
- ✓ **Захист від падіння не потрібно встановлювати уздовж вільних країв отворів**, де хоча б один розмір **не перевищує 0,25 м**.
- ✓ **Отвори в підлозі**, розміри яких **перевищують 0,25 м** в усіх напрямках, повинні бути закриті **люками** з відповідною несучою здатністю, що захищені від зсуву або обладнані технічними засобами захисту від падіння, напр., **поручнем або огороженням**. (vložit obr. vysky-1 + obr. vysky-2)

- ✓ **Отвори в стінах розміром більше 0,3 м х 0,75 м і з нижнім краєм нижче 1,1 м повинні бути захищені, якщо існує ризик падіння під ними на глибину більше 1,5 м.**
- ✗ **Нестійкі предмети** або предмети, призначені для інших цілей (наприклад, стільці, столи, відра тощо), не можна використовувати **для підйому робочого місця** або виходу! (vložit obr. vysky-4)
- ✗ При **несприятливих погодних умовах** роботи на висоті необхідно **припинити!**
Несприятливі погодні умови:
 - видимість менше 30 м;
 - вітер понад 11 м/с;
 - під час виконання робіт на пересувних риштуваннях, драбинах вище 5 м, підвісних платформах і канаті необхідно припинити роботи при швидкості вітру 8 м/с;
 - гроза, дощ, сніг та ожеледь;
 - температура навколишнього середовища нижче -10 °C.

ПОРУЧНІ

- ✓ **Висота поручнів** повинна бути **не менше 1,1 м**, якщо інше не передбачено спеціальними нормативно-правовими актами. Європейські стандарти (ČSN EN) допускають для тимчасових будівельних конструкцій (напр., риштування) мінімальну висоту поручнів **1,0 м**.
- ✓ Невід'ємною частиною поручня є **підлоговий упор** висотою **мін. 0,15 м**.
- ✓ Якщо висота підлоги над рівнем навколишнього середовища перевищує **2,0 м**, поручень повинен бути оснащений однією або кількома **центральною планками** для запобігання падінню осіб, або іншим відповідним наповненням.
- ✓ Захисний поручень риштування згідно з вимогами Постанови Уряду № 362/2005 Sb. та ČSN 73 8106: (vložit obr. vysky-10)

РОБОТИ НА ДАХУ

- ✓ Під час виконання **робіт на даху** необхідно захистити працівників від:
 - падіння з обрешітки даху на вільні краї;
 - зісковзування з даху з кутом нахилу даху більше 25°;
 - обвалення конструкцій даху.

- ✓ Якщо кут нахилу даху перевищує 45°, робітники завжди повинні носити індивідуальні засоби захисту від падіння.

РИШТУВАННЯ

- ✓ Для кожного риштування повинна бути доступна **технічна документація**, в тому числі **інструкція з монтажу та демонтажу**.
- ✓ Під час монтажу, експлуатації та демонтажу риштування необхідно забезпечити **безпечний рух транспорту** в безпосередній близькості від нього, включаючи пішохідний рух на прилеглих шляхах.
- ✓ Риштування можна встановлювати тільки на **достатньо несучій місцевості**, яка витримає навантаження від риштувань та їх подальшої експлуатації.
- ✓ Риштування повинні бути **достатньо жорсткими** в поздовжній, поперечній і горизонтальній площинах, при цьому жорсткість забезпечується відповідно до документації діагональними ребрами жорсткості, рамами тощо.
- ✓ Риштування повинні бути **належним чином закріплені**; розміщення точок кріплення та їхня несуча здатність повинні відповідати документації; погане кріплення є найпоширенішою причиною аварій.
- ✓ Всі робочі **настили риштувань вище рівня 2 м** повинні бути забезпечені **подвійним поручнем з упором**. (vložit obr. vysky-18).
- ✓ Якщо робочі настили знаходяться на висоті **від 1,5 м до 2 м** над прилеглою зоною, поручень може бути одинарним.
- ✓ Частини настилу риштування повинні бути **неслизькими, захищеними** від підйому та зсуву.
- ✓ Якщо відстань між настилом риштування і стіною об'єкту перевищує 0,25 м, **поручень** також повинен знаходитися **з внутрішнього краю**; при ширині вільного зазору до 0,4 м цей поручень може бути тільки одинарним без упору в підлогу.
- ✓ **Драбини для підйому на риштування** повинні перевищувати рівень підйому **щонайменше на 1 м**. Виступ драбини може бути замінений міцною частиною конструкції, за яку можна надійно вхопитися; на виступаючу частину драбини не можна підніматися.

- ✓ Мінімальна **вільна висота поверху риштувань** в точці поперечного з'єднання становить 1,75 м, в інших випадках – 1,9 м; над пішохідною доріжкою висота просвіту становить щонайменше 2,1 м.
- ✓ Використовувати риштування можна тільки після їх **повної комплектації** та **письмової передачі**.
- ✓ Риштування **перевіряється перед початком робіт** і з періодичністю, зазначеною в документації; **професійні перевірки**, як правило, проводяться **щомісяця**.
- ✓ **Матеріали, інструменти та допоміжні засоби** під час виконання робіт на висоті повинні зберігатися таким чином, щоб **запобігти** їх ненавмисному **падінню або зісковзуванню**.
- ✗ Матеріал **не повинен перевантажувати** відповідну конструкцію! (vložit obr. vysky-3)

НЕБЕЗПЕЧНА ЗОНА

- ✓ Подбайте про **захист простору під робочим місцем!** Це можна зробити, напр., шляхом перекриття руху транспорту; спорудження конструкції на місці проведення робіт або безпосередньо під ним; огороження небезпечної зони поручнем висотою 1,1 м; або призначення спеціальної особи, яка охоронятиме небезпечну зону.
- ✓ **Ширина небезпечної зони** від вільного краю місця роботи залежить від висоти робочого місця:

Висота робочого місця	Мінімальна ширина захищеного простору
Від 3 м до 10 м	1,5 м
Вище 10 м до 20 м	2 м
Вище 20 м до 30 м	2,5 м
Вище 30 м	1/10 висоти об'єкта
Під час виконання робіт на поверхнях з ухилом понад 25° ширина небезпечної зони збільшується на 0,5 м!	

(vložit obr. vysky-11)

ЗІЗ

- ✓ Обрані ЗІЗ **від падіння з висоти** повинні відповідати характеру роботи, ризикам і погодним умовам, забезпечувати безпечне пересування. Дозволяється

використовувати тільки ЗІЗ, що відповідають вимогам Постанови Уряду № 21/2003
Sb.

Тип ЗІЗ	Опис	Приклад використання	Рисунок
Для страхування робочого положення та запобігання падінню	Працівникам заборонено доступ до простору, де існує ризик падіння (1,5 м від вільного краю).	Страхувальний пояс, доповнений канатом заданої довжини, забезпечить робітникові доступ тільки до визначеного простору.	Vložit obr. vysky-12
(професійні <u>страхувальні системи</u>)	Працівник утримується в робочому положенні таким чином, щоб запобігти падінню з висоти.	Робітник працює пристебнутий або підвішений таким чином, щоб запобігти вільному падінню.	(vložit obr. vysky-13)
Від падіння з висоти (<u>системи захисту від падіння</u>)	Падіння безпечно затримується , і підхопленого працівника можна негайно і безпечно звільнити або перевезти в безпечне місце; падіння необхідно затримати на достатній висоті над перешкодою.	Випускається цілий ряд індивідуальних страхувальних систем, що підходять для різних видів робіт на висоті. Індивідуальні страхувальні системи використовуються разом з канатами різної довжини, зазвичай у поєднанні з іншими додатковими пристроями, такими як запобіжні стропи, самоблокуючі спускові пристрої тощо.	(vložit obr. vysky-14+ vysky-15 + vysky-16)

- ✓ **ЗІЗ** повинен мати маркування СЕ та супроводжуватися **інструкцією**, що містить усі вимоги щодо використання, налаштування, огляду, технічного обслуговування, складування тощо; із засобом слід поводитися відповідно до цієї інструкції.
- ✓ Розробник технологічного регламенту або робітник, який керує роботами на висоті, зобов'язаний визначити **точку кріплення** засобів індивідуального захисту. Точка кріплення мати достатню несучу здатність.
- ✓ Перед кожним використанням і після використання робітник повинен проводити **візуальний огляд ЗІЗ**, що використовуються.
- ✓ **Технічні огляди та випробування** функції **ЗІЗ**, що перебувають в експлуатації, виконуються відповідно до вимог інструкції виробника.
- ✓ Роботодавець забезпечує працівникам в достатньому обсязі **навчання з БПОЗ під час роботи на висоті та над вільною глибиною**, особливо коли йдеться про **роботи на висоті понад 1,5 м**, коли працівники не можуть працювати з нерухомої та безпечної робочої підлоги, коли вони працюють на пересувних робочих платформах, **на драбинах на висоті понад 5 м**, а також навчання з **використання ЗІЗ**. Частиною навчання має бути й інформація про те, як діяти у разі падіння з висоти та необхідності витягнути постраждалого.
- ✓ Для виконання робіт на висоті та над вільною глибиною з використанням ЗІЗ працівник повинен бути **придатним за станом здоров'я**. [Постанова № 79/2013 Sb.](#) містить перелік захворювань, які виключають придатність за станом здоров'я для цих робіт. Це робота з професійним ризиком, до якої також застосовуються більш суворі умови, в т.ч. періодичні огляди.

З більш детальними вимогами безпеки до виконання робіт на висоті та над вільною глибиною можна ознайомитися тут:

[Постанова Уряду № 362/2005 Sb. «Про детальні вимоги до безпеки праці та охорони здоров'я на робочих місцях з ризиком падіння з висоти або на глибину»](#)

[Пункт 3.3.4 Додатку до Постанови Уряду № 101/2005 Sb. «Про більш детальні вимоги до робочого місця та виробничого середовища»](#)

[Постанова № 79/2013 Sb. «Про послуги з медичного огляду працівників та деякі види медичних експертиз»](#)

Технічні стандарти ČSN EN

7.3 РОБОТИ НА ДРАБИНАХ (ПЕРЕНОСНИХ)

7.3.1. Які ризики можуть виникнути під час виконання робіт на драбині?

Зокрема, це **падіння з висоти**. Травми з тяжкими або навіть смертельними наслідками можуть виникнути не тільки при падінні з високих конструкцій, але й зі значно меншої висоти, напр., з драбин при неправильному використанні. Причин падіння з драбини може бути багато – від неправильного вибору драбини до недотримання елементарних правил безпеки під час виконання робіт на драбині.

7.3.2. Що сталося: нещасний випадок на виробництві з іноземцем під час спуску по драбині зі смертельним наслідком

Постраждалий з Румунії (†48) виконував допоміжні роботи на будівництві під наглядом і за інструкціями кваліфікованих робітників. Його завданням було прибирання матеріалу з будівництва на 2-му поверсі будівлі та користуватись при ходьбі сходами в будівлі. З невідомих причин він скористався алюмінієвою драбиною, щоб піднятися на терасу на 3-му поверсі. Під час спуску з тераси за допомогою цієї драбини вона зісковзнула, і постраждалий впав з висоти приблизно 2,9 метра зі смертельним наслідком.

7.3.3. Де вказані вимоги до драбин?

Технічні вимоги до драбин наведені в стандарті ČSN EN 131 «Драбини». Вимоги щодо безпеки при використанні драбин викладені в [Постанові Уряду № 362/2005 Sb. «Про детальні вимоги до безпеки праці та охорони здоров'я на робочих місцях з ризиком падіння з висоти або на глибину»](#).

7.3.4. «Десять заповідей» безпеки при роботі на драбині

- ✓ Використовуй драбину лише для **короткочасних, фізично легких робіт** із застосуванням простих інструментів.
- ✗ Не виконуй на драбині роботи, пов'язані з використанням **небезпечних пристроїв або інструментів** (пили ланцюгові акумуляторні, пневматичні інструменти тощо)!
- ✗ Не використовуй драбину на **слизькій поверхні** (лід, гладкі поверхні) або надмірно забруднених поверхнях (пролите масло), якщо не вжито ефективних заходів для запобігання зісковзуванню драбини.
- ✓ Для робіт, які вимагають підняття **обох рук над головою**, використовуй інше більш безпечне обладнання для роботи на висоті (напр., робочу платформу, драбину з платформою, пересувні риштування тощо). (vložit obr. zebriky-11 + obr. zebriky-12)

- ✓ Постав драбину на підлогу (місцевість) так, щоб вона мала достатню **стійкість** протягом усього часу використання. **Зафіксуй драбину** для запобігання зсуву, зісковзування, відхилення вбік, перекидання або розкладання. (vložit obr. zebriky-1)
- ✓ Під час спуску і підйому по драбині міцно тримайся за драбину. Дотримуйся **принципу трьох контактних точок**. (vložit obr. zebriky-2)
- ✓ Обидва **верхні кінці бокових стійок** простих драбин повинні надійно спиратися на вертикальну поверхню.
- ✗ Вирівнювання нерівностей місцевості за допомогою **підручних** засобів (цегли, плінтусів тощо) заборонено!
- ✓ Драбини, що використовуються для підйому, повинні **перевищувати рівень підйому мінімум на 1,1 м**; виступ драбини може бути замінений міцною частиною конструкції, за яку можна надійно вхопитися; на виступаючу частину драбини не можна підніматися. (vložit obr. zebriky-3 + obr. zebriky-4)
- ✓ **Вільний простір за перекладами** повинен бути не менше **0,18 м**.
- ✓ **Біля підніжжя драбини зі сторони доступу** необхідно залишити простір не менше **0,6 м**.
- ✓ У разі використання розсувних, багатоцільових і подвійних драбин переконайся, що **гачки, засувки та інші кріпильні пристрої** справні і знаходяться в правильному положенні. Використовуй драбини лише в комплектації, вказаній виробником.
- ✓ **Нахил драбин** повинен бути не менше ніж **2,5:1**, тобто прибл. 68° від горизонтальної площини. Нахил одно- і двомаршневих драбин (у розкладеному стані) згідно з ČSN EN 131 повинен становити 65°-75°, для приставних драбин – 60°-70° від горизонтальної площини. (vložit obr. zebriky-10)
- ✓ У разі використання **розсувних драбин** необхідно забезпечити достатнє взаємне перекриття окремих частин відповідно до інструкцій виробника.
- ✗ Не перевищуй **максимальне навантаження** на драбину, вказане виробником!
- ✗ Не використовуй драбину в якості «моста» – за винятком випадків, коли вона спеціально призначена для цього виробником.
- ✓ Під час підйому, спуску та робіт на драбині будь **повернутий обличчям до драбини!** Потрібно мати можливість притриматись обома руками. (vložit obr. zebriky-5)

- ✗ Одночасна робота **кількох осіб один над одним** на драбині **заборонена!**
Підніматися, спускатися і працювати на драбині дозволяється тільки одній особі.
(vložit obr. zebriky-6)
- ✗ Працюючи на драбині, **не нахиляйся вбік або назад** – є ризик втрати стійкості та падіння! (vložit obr. zebriky-7)
- ✗ Не використовуй **опорну або подвійну драбину** для підйому на вищий рівень! (vložit obr. zebriky-8)
- ✗ **Не винось** (не спускай) по драбині вантаж **масою понад 15 кг!**
- ✓ **Допоміжні матеріали, інструменти** (інші допоміжні засоби, необхідні для виконання робіт) зберігайте в сумці, у призначеному для цього поясі або закріпленими на драбині так, щоб не втрачалася стійкість драбини або робітника.
- ✓ Працюючи на драбині, стій на безпечній відстані **від верхнього кінця драбини** (щонайменше 0,8 м для одинарних драбин і 0,5 м для подвійних драбин від кінця драбини).
- ✓ Завжди дотримуйся **інструкцій** виробника драбини.
- ✗ Будь обережний під час поводження з **металевими драбинами поблизу струмовідних частин!** Дотримуйся безпечної дистанції! Перед початком робіт закріпи відкриту електропроводку в робочій зоні. (vložit obr. zebriky-9)
- ✓ Під час роботи на драбині, коли ноги працівника знаходяться на **висоті понад 5 м**, використовуй засоби індивідуального захисту від падіння (**ЗІЗ**).
- ✗ Не використовуй **переносні дерев'яні драбини довжиною понад 12 м.**
- ✓ Проведи **візуальний огляд драбин** під час видачі зі складу, при поверненні на склад і перед кожним використанням.
- ✓ Роботодавець повинен забезпечити **перевірку драбин** відповідно до інструкції з експлуатації.

З більш детальними вимогами безпеки при використанні драбини можна ознайомитися тут:

[Додаток до Постанови Уряду № 362/2005 Sb. «Про детальні вимоги до безпеки праці та охорони здоров'я на робочих місцях з ризиком падіння з висоти або на глибину»](#)

ČSN EN 131 «Драбини»

7.4 ДЕМОНТАЖНІ РОБОТИ

7.4.1. Які ризики можуть виникнути під час проведення демонтажних робіт на будівельному майданчику?

Демонтажні роботи є одним з найбільш небезпечних видів діяльності на будівельному майданчику, оскільки для осіб існує ризик опинитися під завалами демонтованих частин будівлі. Кожне видалення частини об'єкта може вплинути на статику будівлі, яка потім поведе себе непередбачувано. Недотримання технологічного регламенту або його погана розробка несе в собі великий ризик. Також слід дотримуватися обережності при поєднанні ручного та механізованого демонтажу. Ключовим є визначення відповідного **технологічного регламенту** на основі детального огляду об'єкта. Місце проведення демонтажних робіт повинно бути **захищене від несанкціонованого доступу**. Технологічний регламент повинен бути визначений таким чином, щоб не порушувати стійкість інших частин об'єкта. Усі **розподільні мережі** (вода, електрика, газ), які є частиною будівлі, що зноситься, необхідно відключити. Закриті контейнери та приміщення, де зберігаються небезпечні речовини, повинні провітрюватися. Якщо **статика будівлі порушена**, до неї вже не можна заходити, і небезпечно пересуватися навіть поблизу. Тому демонтаж необхідно проводити частинами і постійно перевіряти, чи дотримано вимоги, передбачені в технологічному регламенті.

7.4.2. Що сталося: нещасний випадок на виробництві з іноземцем під час демонтажних робіт зі смертельним наслідком

Двоє робітників демонтували електричними відбійними молотками кутову цегляну стіну на першому поверсі одного з об'єктів на території підприємства, кожен зі одного боку. Після цього стіна повинна була контролювано обвалитися всередину будівлі, але замість цього демонтована конструкція обвалилася назовні, що призвело до потрапляння під завали і загибелі 50-річного робітника з України.

7.4.3. Які заходи повинен вжити підрядник перед початком демонтажних робіт?

1. Демонтажні роботи, що зачіпають несучі елементи будівельних конструкцій, повинні виконуватися тільки відповідно до **технологічного регламенту**, зазначеного в документації на демонтажні роботи.
2. У разі виконання робіт з демонтажу, на які не оформляється документація на демонтажні роботи, забезпечити розробку технологічного регламенту на підставі **обстеження стану будівлі** з точки зору її статичної, використаних матеріалів, технічного

оснащення, наявності розподільних мереж та проводки, з'ясування стану уражених сусідніх споруд тощо.

3. **Засипати або іншим чином зафіксувати** підземні простори (наприклад, порожнини, колодязі, інші підземні об'єкти), виявлені під час обстеження. Якщо в реконструйованій будівлі з експлуатаційних причин неможливо відключити внутрішні розподільні мережі та інсталяції, підрядник встановлює заходи для забезпечення її безпечної експлуатації під час проведення демонтажних робіт.
4. **Відключити і не допускати** використання **внутрішніх розподільних мереж та інсталяцій**, вбудованих в демонтовану споруду.
5. Встановити **тимчасове електрообладнання**, що відповідає нормативним вимогам щодо забезпечення електропостачання при проведенні демонтажних робіт. Захистити це обладнання від пошкоджень, а також забезпечити тимчасове водопостачання для дощування.
6. Встановити **сигнал** для негайного залишення місця роботи. Сигнал подає особа, призначена підрядником для керування демонтажними роботами, у терміновому випадку неминучої небезпеки. Усі причетні фізичні особи повинні бути поінформовані про цей сигнал.
7. Огородити **небезпечну зону і не допускати в неї сторонніх фізичних осіб**. Надійно захистити входи до демонтованої будівлі та до окремих робочих місць, а також вжити необхідних заходів для захисту суспільних інтересів, яким ці роботи можуть загрожувати. (vložit **obr. bourani-5**)
8. **Постійний нагляд здійснюється** фізичною особою, уповноваженою на це підрядником, у разі:
 - демонтажу споруд вище першого поверху,
 - знесення вертикальних конструкцій висотою від 3 м,
 - демонтажу сходів і виступаючих частин,
 - демонтажу, коли змінюється конструктивна безпека будівлі,
 - механічного демонтажу,
 - демонтажу специфічним способом (кисневе різання),
 - якщо демонтажні роботи ведуться одночасно в двох або більше місцях однієї будівлі.

9. Фізична особа, якій доручено здійснювати **постійний нагляд**, протягом усього періоду постійного нагляду спостерігає за відведеним місцем роботи, виконанням робіт і пересуванням по ньому фізичних осіб, не залишає це місце роботи і не виконує іншої діяльності, крім нагляду.
10. Приступати до демонтажних робіт можна тільки за **письмовим розпорядженням керівника** і за умови **оснащення місця роботи** допоміжними конструкціями, матеріалами та допоміжними засобами, передбаченими технологічним регламентом.

7.4.4. «Десять заповідей» безпеки при проведенні демонтажних робіт

- ✓ Демонтаж повинен проводитись таким чином, щоб не порушити **стабільність навколишніх будівель**, у відповідних випадках сусідні будівлі повинні бути укріплені в порядку, зазначеному в документації.
- ✓ **Знесення конструкції даху** або покрівель за допомогою канатів і тягових машин дозволяється лише за умови вжиття заходів для стабілізації решти конструкції.
- ✓ **Демонтаж склепіння** шляхом вивільнення частини конструкції, яка його утримує, може бути здійснений лише механічним способом і якщо гарантовано, що обвал склепіння не загрожує фізичним особам. (vložit **obr. bourani-1**)
- ✓ У разі незабезпечення **несучої здатності конструкції**, що зноситься, знесення повинно проводитися з окремої допоміжної конструкції.
- ✓ При знесенні стін, які стабілізують виступаючі конструкції, такі як **балкони або еркери**, необхідно закріпити ці конструкції так, щоб не було небажаної втрати їх стабільності.
- ✓ **Елементи конструкції** можуть бути видалені при ручному демонтажу лише у випадку, якщо вони не навантажені.
- ✓ Ручний демонтаж несучих вертикальних конструкцій слід проводити у **напрямку зверху вниз**, щоб не виникало звисання. (vložit **obr. bourani-2**)
- ✓ Ручний **демонтаж перекриттів з несучою конструкцією** дозволяється лише при знесенні стін над нею, оголенні несучих елементів і видаленні з перекриттів демонтованого матеріалу.
- ✓ Прибирай демонтований матеріал таким чином, щоб не **перевантажувати підлогу**. (vložit **obr. bourani-3**)

- ✗ **Проводити демонтажні роботи вище себе забороняється**, якщо технологічним регламентом не передбачені умови для забезпечення безпеки робітників!
- ✗ **Остерігайся небезпеки контакту відбійних молотків і перфораторів з прихованими лініями електропередач або газовими трубами**, які не були відключені! Перед початком демонтажних робіт перевірте місце за допомогою металошукача. (vložit obr. bourani-4)
- ✗ Демонтаж **не можна переривати**, якщо не буде забезпечена стабільність демонтованої конструкції або її частини.
- ✓ Поступовий демонтаж споруд, побудованих **за панельною технологією**, можна проводити лише після від'єднання окремих панелей та попереднього забезпечення їх стійкості.
- ✗ Остерігайся **азбесту** в знесених будівлях! При видаленні азбесту небезпечна зона повинна бути огорожена сигнальною стрічкою. У контрольованій зоні забороняється їсти, пити та курити. З демонтованим матеріалом, що містить азбест, необхідно поводитись як з небезпечними відходами. Для робіт з азбестом передбачені детальні умови, див. «Фактори ризику/ 5.7 Азбест».²⁵

З більш детальними вимогами безпеки до проведення демонтажних робіт можна ознайомитися тут:

[Додаток № 3 XII до Постанови Уряду № 591/2006 Sb. «Про детальніші мінімальні вимоги до безпеки праці та охорони здоров'я на будівельних майданчиках»](#)

7.5 СКЛАДУВАННЯ

7.5.1. Які ризики можуть виникати під час складування на будівельному майданчику?

- Удар/ падіння вантажу/ зісковзування вантажу під час вантажно-розвантажувальних робіт;
- Порізи/ садна/ проколи частин тіла гострими частинами вантажу, коли вантаж розламався або зісковзнув;

²⁵ Додати гіперпосилання на відповідну закладку на сторінці: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Azbest](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/Rizikove_faktory/Azbest).

- Розвиток захворювань опорно-рухового апарату, т. зв. MSD – захворювань спини, шиї, плечей, верхніх і нижніх кінцівок. Див. «Фактори ризику»/ 5.6 Ручне переміщення вантажів.²⁶
- Корозія при розпиленні, розливі або розсипанні небезпечної хімічної речовини або суміші;
- Посковзнутися/ розтягнути ногу/ вдаритися об перешкоду під час переміщення вантажів;
- Потрапляння під завал/ засипання особи при складуванні сипучих матеріалів.

Що сталося: нещасний випадок на виробництві з іноземцем під час складування на будівельному майданчику зі смертельним наслідком

Коли працівник іншої компанії завантажував сталеву раму, ряд із приблизно 6 однакових рам, що стояли поспіль, перекинувся. Цей комплект придавив постраждалого працівника з України до рами конвеєра, яка тут використовувалася як елемент утримання у разі перекидання зазначених рам. Постраждалий зробив з рами конвеєра тимчасове робоче місце, де під час нещасного випадку стояв всередині рами та зварював. Отримані тілесні ушкодження були смертельними.

7.5.2. «Десять заповідей» безпеки при складуванні на будівельному майданчику:

- ✓ **Забезпеч безпечну подачу та отримання матеріалу.** Складуй матеріал відповідно до умов, встановлених виробником, бажано в тому положенні, в якому він буде вбудований в споруду.
(vložit obr. skladovani-1)
- ✓ **Місця для зберігання** повинні бути рівними, дренажними та укріпленими. Зверни увагу на розміри і несучу здатність складських приміщень (несуча здатність підлоги/стелі – вони повинні бути завантажені рівномірно), включаючи транспортні шляхи – вони повинні відповідати розмірам і масі складованого матеріалу та використовуваною технікою.
- ✓ Укладай матеріал таким чином, щоб забезпечити його **стабільність** протягом усього періоду складування і не пошкодити його. Прокладками, упорами, опорами, підставками, клинами або шляхом прив'язування закріпи всі елементи, деталі чи

²⁶ Додати гіперпосилання на відповідну закладку на сторінці: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Ruční manipulace s břemeny](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/Rizikove_faktory/Rucni_manipulace_s_bremenym)

вузли, які інакше були б нестабільними та могли б перекинутися, нахилитися, зсунутися або перекотитися.

- ✓ Елементи, що щільно прилягають один до одного під час складування і не обладнані для надійного захоплення (наприклад, петлі, гачки або ручки), завжди розділи між собою **підкладками**. Не використовуй колоди або листові підкладки, що складаються з двох або більше елементів, нещільно покладених один на одного.
- ✓ **Опорні або стабілізуючі конструкції** повинні дозволяти зберігання, вивантаження або поповнення елементів і компонентів відповідно до супровідної документації і без ризику їх пошкодження.
- ✓ Місця, призначені для **зв'язування, розвішування та переміщення матеріалів**, повинні бути безпечно доступними. Затискання та розтискання елементів /компонентів/ вузлів повинно здійснюватися з землі або з безпечної підлоги. З драбини – тільки за встановленим технологічним регламентом.
- ✓ **Банки та інші предмети округлої форми** можна укласти вручну на висоту не більше 2 м за умови забезпечення їхньої стійкості. Трубки, колоди та предмети подібної форми зафіксуй від перекошування. (vložit obr. skladovani-2)
- ✗ Остерігайся утворення звисання при **вивантаженні сипучих матеріалів**! При укладанні вручну та вивантаженні сипучі матеріали можна укласти навалом висотою до 2 м. У разі необхідності вивантажити їх вручну або механічною лопатою з навалів вище 2 метрів, місце вивантаження повинно бути підготовлене таким чином, щоб **не виникало звисання**, а висота стіни не перевищувала 1,5 м. (vložit obr. skladovani-3)
- ✗ Стороннім особам заборонено заходити на **полігон сипучих матеріалів з нижнім забором**. Якщо забезпечуєш проведення забору, не перебувай у небезпечній зоні місця забору.
- ✓ **Сипучі речовини в мішках** укладай вручну на висоту не більше 1,5 м. При механізованому складуванні на піддонах – на висоту не більше 3 м. Якщо краї штабелів не захищені, наприклад, опорами або стінами, мішки повинні бути розміщені під безпечним нахилом і зв'язані таким чином, щоб вони не могли зсунутися. (vložit obr. skladovani-4)
- ✓ **Елементи та деталі правильної форми** під час механізованого укладання та вивантаження укладай на висоту до 4 м, якщо інше не встановлено виробником.

Зверни увагу на несучу здатність земляного полотна та забезпеч безпечне поводження! (vložit obr. skladovani-5)

- ✓ **Рідкий матеріал** зберігай у закритих контейнерах з отвором для заповнення/ зливу вгору. **Бочки, барабани** і т.д., укладені в накат, зафіксуй від перекочування. Убезпеч відкриті резервуари від падіння в них осіб.
- ✓ Зберігай **небезпечні хімічні речовини та хімічні суміші** в контейнерах із позначенням типу та способу складування, визначених виробником, та познач їх відповідно до вимог [спеціальних нормативно-правових актів](#). Зберігайте хімічні речовини та суміші з урахуванням їх властивостей та реакційної здатності. Уникайте можливості заміни та шкідливого впливу речовин, що зберігаються! У жодному разі **не наливайте хімікати в пляшки з-під напоїв!** (vložit obr. skladovani-6)

Детальніше з вимогами щодо безпеки складування можна ознайомитися тут:

[Додаток 3 І до Постанови Уряду № 591/2006 Sb. «Про детальніші мінімальні вимоги до безпеки праці та охорони здоров'я на будівельних майданчиках»](#)

[Додаток \(пункт 10\) до Постанови Уряду № 101/2005 Sb. «Про більш детальні вимоги до робочого місця та виробничого середовища»](#)

7.6 РОБОТА У ВІЙМКАХ²⁷

7.6.1. Які ризики можуть виникнути при роботі у виїмках?

Розробка виїмок (виїмка ґрунту та земляні роботи) відноситься до особливо небезпечних видів діяльності в будівельній галузі. Небезпека полягає в основному в можливості часткового або повного **обвалення стін виїмок**. Ризики, пов'язані з роботою у виїмках, включають:

²⁷ В Електронній бібліотеці законодавчого процесу (т.зв. eKLEP) нині розміщено [проект змін до Закону № 591/2006 Sb.](#) (станом на 20 вересня 2024 року – у процесі подання пропозицій), яким також вносяться зміни до частини V. «Забезпечення стабільності стін виїмок» Додатка № 3. У поточному проекті змін викладено нову редакцію пункту 4: «*Вертикальні бічні стіни виїмок, розроблених механізованим способом, повинні бути захищені від зсуву ґрунту за допомогою кріплення або захисного каркасу, захисної клітки, розпірної конструкції або іншої технічної споруди при виїмці ґрунту глибиною більше 0,6 м. На підставі оцінки ризиків, проведеної геологом⁴²⁾, у ґрунтах, які є неуцільненими, перезволоженими або іншим чином схильними до зсуву, а також у місцях, де слід очікувати повторних поштовхів, стінки таких виїмок повинні бути закріплені відповідно до передбаченого технологічного регламенту навіть на глибинах, менших, ніж ті, що передбачені в першому реченні*». Новий пункт 8: «*Заборонено спускатися або підніматися з виїмок на конструкції кріплення, особливо на горизонтальних розпірних елементах*». У разі прийняття закону в такому вигляді доцільно доповнити текст.

- **падіння особи** у виїмку з незахищеного краю;
- **засипання/потрапляння під завал особи** при обваленні стін виїмки, часто зі смертельними наслідками (тиск ґрунту під час засипання величезний, м'які тканини, артерії та вени в тілі стискаються, і навіть якщо людина відносно неушкоджена, може статися відрив згустків крові або жиру та емболія, що може призвести до смерті – після потрапляння під завал **завжди потрібно викликати медичну допомогу!**);
- **падіння предметів/ техніки** на особу у виїмці;
- **ураження електричним струмом** при пошкодженні лінії електропередач;
- **отруєння газом** з пошкодженої газової труби або порід;
- **пошкодження об'єктів** внаслідок вибуху газу при прориві газопроводу.

7.6.2. Що сталося: нещасний випадок на виробництві з іноземцем під час роботи у виїмці зі смертельним наслідком

Працівник з України (†38) вручну розчищав виїмку. Механічним способом було розроблено виїмку розміром 2 x 3 м на глибину приблизно 2,5 м. Потрібно було відремонтувати трубу протипожежного водопостачання. Працівник зайшов у виїмку без кріплення стінок, згодом відбувся зсув стінки виїмки і працівник потрапив під завал. Потрапляння під завал спричинило тілесні ушкодження несумісні з життям.

Водій не закріпив належним чином гусеничний екскаватор на перезволоженому схилі. Той спонтанно зсунувся і зіштовхнув газову трубу вагою 2,5 тонни у виїмку, де знаходився постраждалий робітник зі словацьким громадянством (†52). Його завалило трубою, тілесні ушкодження були несумісні з життям.

7.6.3. «Десять заповідей» безпеки при виконанні виїмки ґрунту та земляних робіт

- ✓ До початку земляних робіт повинна бути належним чином підготовлена **будівельна документація** залежно від обставин із залученням гідро/геолога та інженера-конструктора.
- ✓ Доступ осіб до виїмки повинен бути зведений до мінімуму. По можливості віддай перевагу **безтраншейним роботам** або використанню техніки з дистанційним керуванням.
- ✓ Місце проведення земляних робіт повинно бути **захищене від проникнення сторонніх осіб** і падіння осіб у виїмку.

- ✓ Через виїмку повинні бути встановлені **перехідні містки та переїзди**. Над **виїмкою глибиною понад 0,5 м** на огороженому будівельному майданчику повинен бути улаштований **перехідний місток шириною щонайменше 0,75 м**, який забезпечується **поручнем** (достатньо глибини до 1,5 м з одної сторони). (vložit obr. vykopy-14) + джерело рисунку.²⁸
- ✓ До виїмки та на виході з виїмки повинен бути забезпечений **безпечний вхід** (драбина).
- ✓ Мінімальна вільна **ширина виїмок з вертикальними стінами**, в які заходять особи, становить **0,8 м**.
- ✓ Виїмка повинна бути **убезпечена** від можливого падіння в неї осіб. Якщо **огородження** не відповідає вимогам міцності, воно повинно розташовуватися на відстані більше **1,5 м** від краю виїмки. Бар'єром можуть бути, напр., **поручні** (переносні робочі), **знаки безпеки** (висотою не менше 1,1 м), **перешкода** (висотою не менше 0,6 м), **ґрунт з виїмки** (насипаний у рихлому стані на висоту щонайменше 0,9 м). (vložit obr. vykopy-9; vykopy-10) + джерело рисунку.
- ✗ Остерігайся **недостатньої кількості кріплень або їх відсутності!** Небезпека зсуву стіни виїмки. (vložit obr. vykopy-1) + джерело рисунку.
- ✓ **Стіни виїмки** повинні бути **закріплені** – наприклад, підкосами або за допомогою кріплення. (vložit obr. vykopy-13) + джерело рисунку.
- ✓ **Підкісне кріплення** робиться відповідно до типу ґрунту, в ідеалі з ухилом **1:1 або 1:2** або менше, у разі необхідності потрібно стабілізувати виїмку за допомогою кріплення. (vložit obr. vykopy-15)
- ✗ Остерігайся **недостатнього кута підкісного кріплення!** Існує загроза зсуву стіни виїмки. (vložit obr. vykopy-2) + джерело рисунку.
- ✓ На схилах з ухилом **більше 1:1** і висотою **більше 3 м** необхідно вжити заходів, **щоб запобігти зісковзуванню осіб або зсуву матеріалу**.
- ✗ **Підкопування схилів неприпустимо!**
- ✓ У виїмок, **викопаних вручну**, вертикальні бічні стіни повинні бути захищені кріпленням: на **забудованій території**, якщо глибина виїмки перевищує **1,3 м**; на

²⁸ Джерело рисунку: [Проект № TIRSMPSV701 «Інноваційні рішення для групи потреб у сфері оптимізації правил, процедур та заходів з БПОЗ, включаючи заходи з розповсюдження»](#), що фінансується за підтримки Технологічного агентства Чеської Республіки в рамках проекту BETA. Джерело в такому формулюванні потрібно вказати під усіма рисунками в підрозділі «Робота у виїмках»!

- незабудованій території - 1,5 м.** Якщо є ризик просідання ґрунту, необхідно укріплювати на меншій глибині! (vložit obr. vykopy-8) + джерело рисунку.
- ✗ У вириті технікою виїмки без кріплення не заходь, якщо їх стіни не захищені від обвалення захисною рамою, запобіжною кліткою, розпірною конструкцією і т.д.
 - ✓ Необхідно забезпечити **стабільність навколишньої території виїмки**, в тому числі навколишніх споруд (напр., будівель або шляхів).
 - ✗ Остерігайся **перевантаження краю** виїмки **технікою або транспортними засобами!** Стіна виїмки знаходиться під загрозою зсуву. (vložit obr. vykopy-3) + джерело рисунку.
 - ✗ Остерігайся матеріалів і предметів, що зберігаються поблизу виїмки і в стіні виїмки (напр., валуни тощо)! Існує загроза їхнього падіння у виїмку. (vložit obr. vykopy-4) + джерело рисунку.
 - ✓ **Мінімізуй рух транспорту** біля краю виїмки. **Не складуйте матеріал** біля краю виїмки, щоб уникнути перевантаження. **Не навантажуйте** краї виїмки ближче **0,5 м від краю виїмки!** (vložit obr. vykopy-6 + zdroj obrázku).
 - ✓ Всі відомі **інженерні мережі** повинні бути прокладені до початку виїмки ґрунту.
 - ✓ Виїмка ґрунту **поблизу інженерних комунікацій** проводиться **вручну!** (vložit obr. vykopy-5) + джерело рисунку.
 - ✓ **Професійний нагляд** (напр., геолога або інженера-геотехніка) є обов'язковим для робіт у виїмках **глибиною понад 1,5 м.**
 - ✗ Слідкуй за **вібраціями**, спричиненими технікою або навколишнім дорожнім рухом! Вібрації можуть спричинити обвалення стін виїмки.
 - ✗ Остерігайся **перезволоження** схилу! Стіна виїмки знаходиться під загрозою зсуву. По можливості не виконуй виїмку ґрунту, коли **земля промерзла** або **після затяжних дощів.**
 - ✗ Не перебувай в **небезпечній зоні техніки** (наприклад, екскаватора, бульдозера, навантажувача тощо)! (vložit obr. vykopy-11; vykopy-12) + джерело рисунку.
 - ✓ **Небезпечна зона техніки** огорожується максимальним радіусом дії її робочого обладнання, збільшеним на 2 м, вхід в небезпечну зону заборонений. (vložit obr. vykopy-7) + джерело рисунку.
 - ✗ На **віддалених місцях роботи**, де не забезпечується нагляд, забороняється **поодинці** проводити земляні роботи на **глибині від 1,3 м.**

- ✓ Для **транспортування ґрунту тачкою** повинен бути облаштований достатньо широкий і несучий шлях з **ухилом не більше 1:5**, без крутих переходів. Поверхня шляху не повинна бути слизькою і має зміцнюватися відповідно до обставин. (**vložit obr. vykopu-16**) + джерело рисунку.
- ✓ Для **транспортування ґрунту тачкою** для засипки виїмки глибиною понад 1,5 м на краю виїмки повинен бути встановлений нерухомий упор, щоб запобігти з'їзду колеса у виїмку. (**vložit obr. vykopu-17**) + джерело рисунку.
- ✓ Перед **першим входом у виїмку** або після **перерви в роботі більше 24 годин** необхідно **перевірити** стан стінок виїмки, кріплення і підходів до нього. При необхідності забезпечити вимірювання концентрації небезпечних парів або газів.

[Додаток 3 III до Постанови Уряду № 591/2006 Sb. «Про детальніші мінімальні вимоги до безпеки праці та охорони здоров'я на будівельних майданчиках»](#)

8 ОКРЕМІ ФАКТОРИ РИЗИКУ УМОВ ПРАЦІ

У наведеному нижче огляді перераховано декілька факторів ризику, які були вибрані з огляду на їх потенційну можливість частого виникнення в будівельній галузі. Тому це не абсолютний перелік факторів ризику, детальну інформацію щодо окремих факторів ризику умов праці можна знайти в [Постанові Уряду № 361/2007 Sb., що встановлює умови охорони здоров'я на робочому місці](#).

Сортування за категоріями на сайті: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/Rizikove_faktory)
PDF є частиною Додатку № 3 до цього документу.

8.1 Шум

8.1.1. Відео «Напо» – «Шуму – стоп!»

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-stop-noise>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– **AUVA** (Австрія), **CIOP** (Польща), **DGUV** (Німеччина), **EU-OSHA** (Більбао, Іспанія), **INAIL** (Італія), **INRS** (Франція), **SUVA** (Швейцарія) та **TNO** (Нідерланди).

8.1.2. Ілюстративний додаток

attach pdf. image attachment\rizikove-factory\001-noise

8.2 Вібрація

8.2.1. Відео «Напо» – «Вібрація»

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-lighten-load/bad-vibrations>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– AUVA (Австрія), CIOP (Польща), DGUV (Німеччина), EU-OSHA (Більбао, Іспанія), INAIL (Італія), INRS (Франція), SUVA (Швейцарія) та TNO (Нідерланди).

8.2.2. Ілюстративний додаток

attach pdf. image attachment\rizikove-factors\002-vibration

8.3 Тепловий стрес

8.3.1. Відео «Напо» – «Занадто спекотно для роботи!»

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-too-hot-to-work>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– **AUVA** (Австрія), **CIOP** (Польща), **DGUV** (Німеччина), **EU-OSHA** (Більбао, Іспанія), **INAIL** (Італія), **INRS** (Франція), **SUVA** (Швейцарія) та **TNO** (Нідерланди).

8.3.2. Ілюстративний додаток

attach pdf. image attachment\rizikove-factory\003-warmth

8.4 Пил

8.4.1. Відео «Напо» – «Пил на робочому місці»

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-dust-work>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– **AUVA** (Австрія), **CIOP** (Польща), **DGUV** (Німеччина), **EU-OSHA** (Більбао, Іспанія), **INAIL** (Італія), **INRS** (Франція), **SUVA** (Швейцарія) та **TNO** (Нідерланди).

8.4.2. Ілюстративний додаток

attach pdf. image attachment\rizikove-factory\004-dust

8.5 Азбест

8.5.1. Ілюстративний додаток

attach pdf. image attachment\rizikove-factory\005-asbestos

8.6 Ручне переміщення вантажів

8.6.1. Відео «Напо» – «Зверніть увагу на тягарі»

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-lighten-load>

Більше фільмів з персонажем Напо можна переглянути за посиланням

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Наразі консорціум «Напо» складається з восьми членів

– AUVA (Австрія), CIOP (Польща), DGUV (Німеччина), EU-OSHA (Більбао, Іспанія), INAIL (Італія), INRS (Франція), SUVA (Швейцарія) та TNO (Нідерланди).

8.6.2. Иллюстративний додаток

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\006-břemena

9 PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY²⁹

9.1 Registrace domény

Po dohodě se zadavatelem (SP ČR) a dodavatelem webové stránky jsou možné např. tyto varianty³⁰:

- www.bozp-cizinci.cz
- www.bozpcizincu.cz
- www.bozpprocizince.cz

Výběr finálního doménového jména by měl být konzultován s dodavatelem webové stránky z hlediska použití klíčových slov v návaznosti SEO a vyhledávací mechanismy.

9.2 Hlavní menu

- Logo VÚBP
- Logo SP ČR
- O nás: Informace o cílech projektu, informace zpracovateli obsahu (VÚBP, v. v. i.) a provozovateli webu (SP ČR)
- BOZP pro cizince: Hlavní obsah webu, tematické okruhy 2 – 7.
- Pracovní úrazy cizinců v ČR: Vizualizace grafů zpracovaných v rámci tematického okruhu 1
- Zdroje informací
- Záložka pro výběr jazykové mutace (symbol státní vlajky) v CZ/ENG/UA/RO/PL/BG

9.3 Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu

- O nás
- BOZP pro cizince
 - Základy BOZP
 - Práva a povinnosti zaměstnance, povinnosti zaměstnavatele
 - *Co bych měl udělat ještě předtím, než začnu pracovat v České republice?*

²⁹ Tato kapitola slouží jako podklad pro dodavatele webu, **není nutné ji překládat.**

³⁰ Dle údajů z webu NIC.cz k datu 11. 07. 2024 by tyto domény v současnosti neměly být registrovány.

- *Proč bych se měl vůbec zajímat o bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP)?*
- *Pokud jsem cizinec, vztahují se na mě v České republice stejná pravidla BOZP jako na občany ČR?*
-
- **Školení BOZP**
 - *K čemu je dobré školení BOZP?*
 - *Jaké informace bych měl od zaměstnavatele obdržet při nástupu do práce?*
 -
- **Pracovní lékařské prohlídky**
 - *Jaký je účel pracovní lékařské prohlídky?*
 - *Jsem povinen pracovní lékařskou prohlídku absolvovat?*
 -
- **Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti**
 - *Můžu pít alkohol na pracovišti?*
 - *Co když jsem pil alkohol ještě před začátkem pracovní doby?*
 -
- **Bezpečnostní značky, barvy a signály**
 - *K čemu slouží bezpečnostní značky, barvy a signály?*
 - *Jaký význam mají značky zákazu?*
 -
- **Zaměstnankyně a mladiství zaměstnanci**
- **Osoby samostatně výdělečně činné (bez zaměstnanců) a BOZP**
 - *Co když jsem OSVČ a pracuji tzv. „sám na sebe“?*
 - *Jaké povinnosti z oblasti BOZP se na OSVČ bez zaměstnanců vztahují?*
 -
- **Rizika**
- **Jak na pracovní úrazy, nemoci z povolání a odškodnění**
 - **Pracovní úrazy a nemoci z povolání**
 - *Co je to pracovní úraz?*

- *Co mám dělat, když se mi stane pracovní úraz nebo jsem svědkem pracovního úrazu kolegy (případně úrazu jiné osoby)?*
-
- Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání
 - *Mám nárok na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání*
 - *Jsou ze zákona pojištěni všichni zaměstnavatelé?*
 -
- Ochranné osobní pracovní prostředky
- První pomoc na pracovišti
- BOZP ve stavebnictví
- Pracovní úrazy cizinců v ČR
- Zdroje informací

Rozcestník na hlavní stránce pod výběrem kategorií – Kde najdu informace o podmínkách vstupu a výkonu legální práce na území České republiky?

Pokud jsem občan třetí země mimo Evropskou unii a chci pracovat v ČR

www.pracecizincu.cz

Pokud jsem občan Evropské unie a chci pracovat v ČR

www.eu-citizens.cz

V zápatí webu, případně na dolní části stránky navrhujeme umístit Legal disclaimer:

Obsah tohoto webu má pouze osvětový a informativní charakter, cílem je zvýšení povědomí o otázkách BOZP u pracovníků ze zahraničí. Obsahuje vybrané základní informace o zajištění BOZP v České republice určené zaměstnancům cizí státní příslušnosti ve zjednodušené formě v češtině a v překladu do vybraných cizích jazyků. Výklad právních předpisů smí v České republice provádět pouze soudy. Předkládané informace reflektují stav právních předpisů ke dni 31. 10. 2024.³¹

9.4 Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince

O nás

BOZP pro cizince

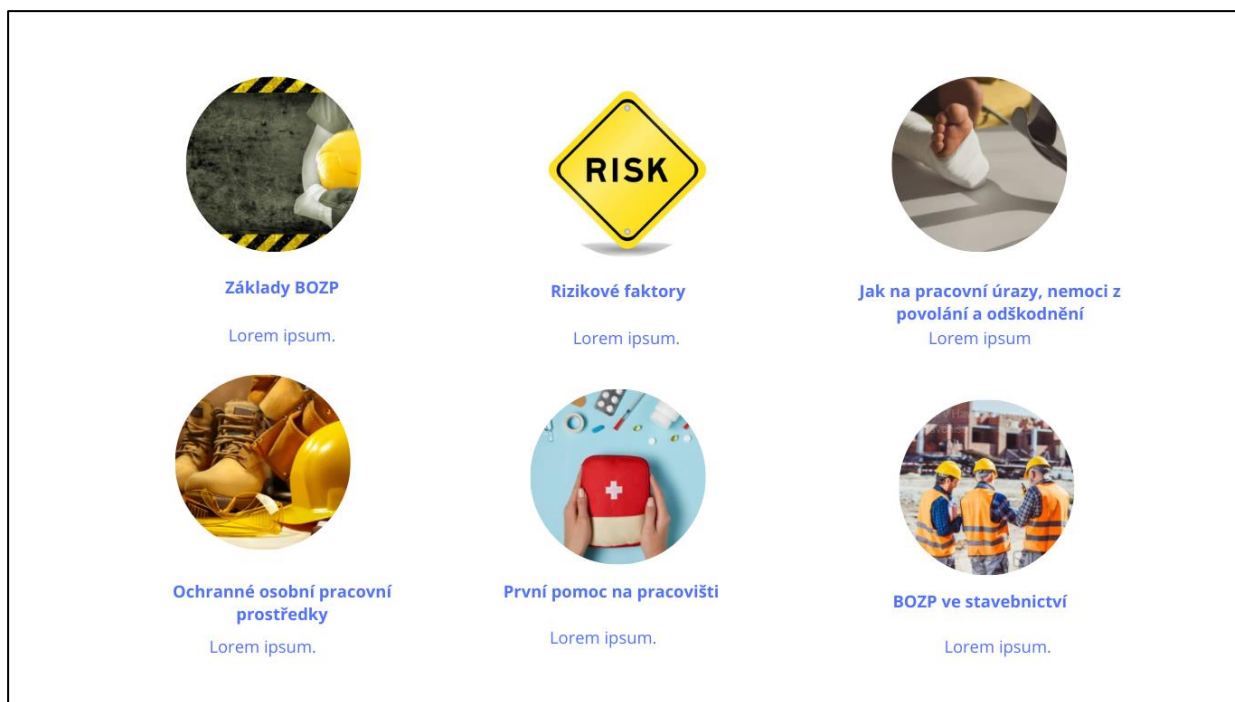
Pracovní úrazy
cizinců v ČR

Zdroje
informací

Obrázek 22: Návrh možné vizualizace hlavního menu (horní lišta pod adresním řádkem webového prohlížeče)

³¹ Přesné znění konzultovat dle doporučení právního oddělení zadavatele (SP ČR).

Obrázek 23 - Návrh možné vizualizace první úrovně hlavního obsahu, zobrazení na hlavní stránce, tematický blok 3 včleněn pod Základy BOZP (fotografie pouze ilustrativní, po dohodě se zadavatelem budou fotografie vybrány pro konečný návrh z fotobanky)

	Práva a povinnosti zaměstnance	FAQ
	Alkohol a kouření na pracovišti	FAQ
	Bezpečnostní značky, barvy a signály	FAQ

Obrázek 24: Návrh možné vizualizace druhé úrovně hlavního obsahu (řazení témat v návrhu pouze ilustrativní)

Můžu pít alkohol na pracovišti?

▼

Co když jsem pil alkohol před začátkem pracovní doby?

▼

>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Pellentesque pretium lectus id turpis. Nulla pulvinar eleifend sem. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Fusce dui leo, imperdiet in, aliquam sit amet, feugiat eu, orci. Nulla pulvinar eleifend sem. Vivamus ac leo pretium faucibus. Vestibulum erat nulla, ullamcorper nec, rutrum non, nonummy ac, erat. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Sed elit dui, pellentesque a, faucibus vel, interdum nec, diam. Duis viverra diam non justo. Aenean vel massa quis mauris vehicula lacinia.

▲

A co oslava v práci po skončení pracovní doby? Je tam alkohol povolen?

▼

Obrázek 25: Návrh možné vizualizace třetí úrovně hlavního obsahu

Zdroje informací:

- [Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)
- [Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, \(vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče\), ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích](#)
- [Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání](#)
- [Nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů.](#)
- [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS](#)

- [Nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)
- [Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#)
- [Nařízení vlády č. 362/2005 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#)
- [Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí](#)
- [Nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)
- České technické normy (ČSN, ČSN EN)

Seznam zkratek:

AED	Automatizovaný externí defibrilátor
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CE	Conformité européenne - evropská shoda
CZ-ISCO/KZAM	Klasifikace zaměstnání
CZ-NACE	Klasifikace odvětví
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
ČSN EN	Česká verze evropské normy
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
EU	Evropská unie
FAQ	Nejčastěji kladené otázky
GPS	Globální polohový systém
KHS	Krajské hygienické stanice
KPR	Kardiopulmonální resuscitace
MSD	Muskuloskeletální onemocnění
OIP	Oblastní inspektorát práce
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP ČR	Svaz průmyslu a dopravy České republiky
VÚBP	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
VZV	Vysokozdvíhací vozík

Seznam příloh:

- Pracovní úrazovost cizinců - fin.verze.xlsx
- Signály-rukou (složka se soubory ve formátu png.)
- OOPP (složka se soubory ve formátu jpg. a png.)
- Titulky první pomoc - prelozeno.xlsx
- Obrázky staveniště (složka obsahující podsložky):
 - o Žebříky (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Skladování (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Práce ve výškách (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Bourání (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Výkopy (složka obsahující soubory ve formátu png. a af design)
- Rizikove-factory (složka se soubory ve formátu pdf.)
- Cvičný test z BOZP.docx